

การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

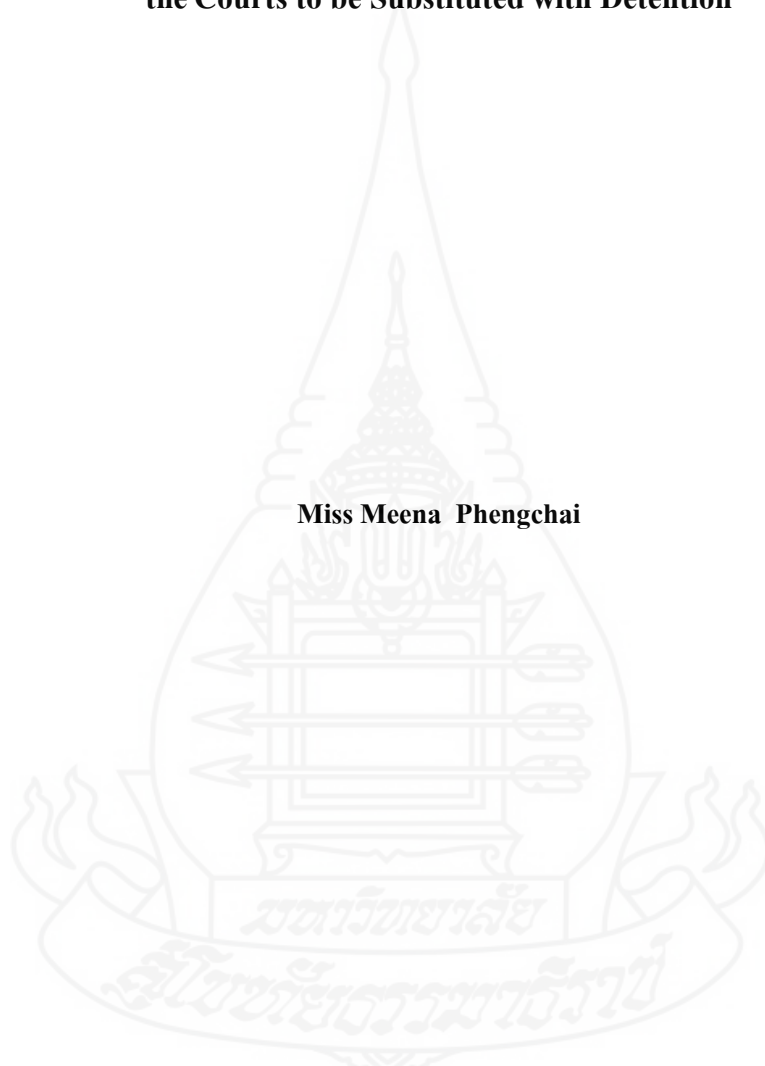
นางสาวมินา เพ็งชัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกกฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2563

**Use of Electronic Devices on Persons, Whose Imprisonment is Adjudged by
the Courts to be Substituted with Detention**

Miss Meena Phengchai

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Laws in Criminal Laws and Criminal Justice

School of Law

Sukhothai Thammathirat Open University

2020

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุก
เป็นกักขัง
ชื่อและนามสกุล นางสาวมีนา เพ็งชัย
วิชาเอก กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรม
สาขาวิชา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์อาจารย์ มีอินทร์เกิด มีสิทธิ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2564

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์อาจารย์ มีอินทร์เกิด มีสิทธิ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณี ไพรทอง)

.....
(รองศาสตราจารย์วรวุฒิ เทพทอง)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์

ชื่อการศึกษา คั่นคว้ออิสระ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง
ผู้ศึกษา นางสาวมินา เฟิงชัย **รหัสนักศึกษา** 2624001505 **ปริญญา** นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์อาจารย์ มีอินทร์เกิด มีสิทธิ์ **ปีการศึกษา** 2563

บทคัดย่อ

การศึกษาคั่นคว้ออิสระนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง (2) ศึกษาหลักกฎหมายของประเทศไทย หลักกฎหมายของสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร (3) ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง (4) เสนอแนะแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังให้เหมาะสมต่อไป

การศึกษาคั่นคว้ออิสระครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการศึกษาแบบวิจัยเอกสาร ทำการศึกษาจากตำรา หนังสือ วารสาร บทความทางวิชาการ ตำบทยุทธศาสตร์ระเบียบข้อบังคับงานวิจัย วิทยานิพนธ์ สื่อสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ตลอดจนเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่า (1) กรณีที่ศาลพิพากษาถึงที่สุดเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยเฉพาะการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 ยังมีปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย แม้กฎหมายจะกำหนดสถานที่กักขังที่ไม่ใช่เรือนจำและให้กักขังไว้ในที่อาศัยได้ก็ตาม แต่เมื่อคดีถึงที่สุดยังปรากฏว่ามีการนำผู้กระทำความผิดไปกักขังไว้ในที่เรือนจำเนื่องจากสถานที่กักขังทั่วประเทศ มีเพียง 5 แห่งเท่านั้น (2) ประเทศไทยไม่มีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับใดที่สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยได้ คงมีเฉพาะการนำมาใช้ในการปล่อยชั่วคราว การคุมความประพฤติ และการพักการลงโทษ ในขณะที่สหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรต่างก็มีบทบัญญัติของกฎหมายที่สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังในที่อาศัยได้ รวมถึงมีการกำหนดขั้นตอนไว้อย่างชัดเจน (3) การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย พบว่า มีประโยชน์ต่อทั้งผู้ต้องโทษกักขัง สังคม และระบบราชการ เนื่องจากทำให้สามารถควบคุมติดตามผู้ต้องโทษกักขังได้ตลอด 24 ชั่วโมง ส่งผลให้ผู้ต้องโทษกักขังเกิดความเกรงกลัว และไม่กล้าฝ่าฝืนเงื่อนไขที่ศาลได้กำหนดไว้ (4) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 เพื่อให้สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย อันจะทำให้การควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำคุก กักขัง

Independent study title: Use of Electronic Devices on Persons,
Whose Imprisonment is Adjudged by the
Courts to be Substituted with Detention

Author: Miss Meena Phengchai; **ID:** 2624001505; **Degree:** Master of Laws;
Independent study advisor: Arjaree Me-intarakerd Meesidth, Associate Professor
Academic year: 2020

Abstract

The objectives of this research were to (1) study concepts and theories about the use of electronic equipment with convicts whose sentences have been changed from imprisonment to confinement by house arrest; (2) study legal principles of Thailand, the USA and the United Kingdom on the topic of house arrest; (3) analyze the use of electronic equipment in situations of house arrest; and (4) recommend approaches for amending laws regarding the use of electronic equipment with convicts whose sentences have been changed from imprisonment to house arrest to be more suitable.

This was a qualitative research using the method of documentary research, i.e. studying textbooks, journals, academic articles, laws, regulations, research reports, theses, electronic media, and other documents about the topic.

The research found that (1) When a court changes a sentence from imprisonment to confinement, especially house arrest, under Clause 24 of the Criminal Law Code, there are problems with enforcement. Even though the law designates that the place of confinement may be a place other than a prison, and may be a private home, still, when the court case is concluded, the convict is often taken to prison, because there are only 5 other places of confinement in Thailand. (2) Thailand does not yet have any law or regulation regulating the use of electronic devices such as ankle bracelets to monitor convicts under a sentence of confinement or house arrest. In practice, such devices are used temporarily when a suspect is out on bail, when a sentence is suspended or for probation. In contrast, in the USA and the UK, there are laws and specific steps regulating the use of electronic equipment to monitor convicts under house arrest. (3) The use of electronic equipment to monitor convicts under house arrest is beneficial for the convict, society at large and the government because it enables parole officers to monitor the offender 24 hours a day, and that creates incentive for the convict to abide by the terms of house arrest and refrain from infringements. (4) Clause 24 of the Criminal Law Code should be amended to allow for the use of electronic equipment to monitor convicts under house arrest to enable the efficient control and inspection by the relevant authorities.

Keywords: Monitoring, Imprisonment, Confinement

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ เรื่อง การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้พิการทางตา เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง สามารถสำเร็จได้ด้วยดี ต้องกราบขอบพระคุณท่านรองศาสตราจารย์ อาจารย์ มีอินทร์เกิด มีสิทธิ์ ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แนะ แนวทาง ตลอดจนเสียสละเวลาอันมีค่าตรวจแก้การศึกษาค้นคว้าอิสระ จนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ และข้าพเจ้าขอขอบพระคุณท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณี ไพรทอง ที่ช่วยให้คำแนะนำ ชี้แนะแนวทาง รวมถึงข้อคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปแก้ไขปรับปรุงให้การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอขอบคุณนายกรณ์ วรรณจันทร์ ที่ให้ความช่วยเหลือข้อมูลทางด้านกฎหมาย ให้คำปรึกษา แนะนำแนวทาง และแถมุมที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียบเรียงการศึกษาค้นคว้าอิสระ ในครั้งนี้ รวมถึงคอยเป็นกำลังใจและคอยสนับสนุนอย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาของการศึกษา ในรั้วเขียวทองแห่งนี้

นอกจากนี้ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณคณาจารย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราชที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนเป็นผลให้ข้าพเจ้าสามารถทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ ได้สำเร็จลุล่วง รวมถึงขอขอบพระคุณสำนักงานศาลยุติธรรมที่เปิดโอกาสและสนับสนุนทางด้าน การศึกษาให้แก่บุคลากรด้วยดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และขอบคุณน้อง ๆ ครอบครัว “เพ็งชัย” ที่รักยิ่ง ที่คอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือสนับสนุนมาโดยตลอด จนทำให้ ข้าพเจ้าสามารถทำการศึกษาค้นคว้าอิสระจนประสบผลสำเร็จ

มีนา เพ็งชัย

สิงหาคม 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
3. ขอบเขตของการศึกษา	6
4. ระเบียบวิธีวิจัย	6
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ศาลพิพากษา เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง	8
1. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการลงโทษทางอาญา	9
1.1 ความหมายของการลงโทษ	9
1.2 ทฤษฎีการลงโทษ	9
1.3 คุณพินิจในการลงโทษ	14
2. มาตรการลงโทษระดับกลาง	15
2.1 วัตถุประสงค์ของมาตรการลงโทษระดับกลาง	16
2.2 รูปแบบของมาตรการลงโทษระดับกลาง	16
3. มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (กฎโตเกียว)	19
3.1 ความมุ่งหมาย	19
3.2 การดำเนินการมาตรการไม่ควบคุมตัว	19
3.3 กระบวนการยุติธรรมกับการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัว	20
3.4 ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัว	22
4. การเลียงโทษจำคุกระยะสั้น	23
4.1 วิธีการให้ศาลยกโทษจำคุกเสีย	23
4.2 วิธีการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษกักขัง	24

สารบัญ (ต่อ)

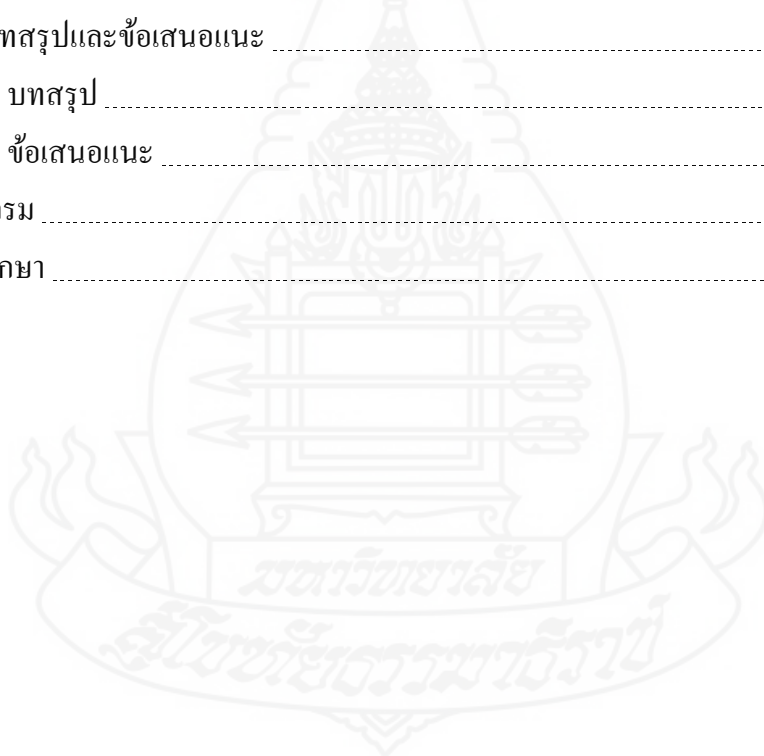
	หน้า
4.3 วิธีการรอกำหนดโทษหรือรอกำหนดโทษ	24
5. อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic monitoring: EM)	25
5.1 ความหมายของการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมติดตามผู้กระทำความผิด	25
5.2 พัฒนาการในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมติดตามผู้กระทำความผิด	25
5.3 วัตถุประสงค์ของการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา	27
5.4 ประเภทของสัญญาณที่นำมาใช้กับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	28
5.5 รูปแบบของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	29
5.6 อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และระบบของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีการใช้ในปัจจุบัน	30
5.7 โปรแกรมที่ใช้ในการควบคุมติดตามผู้กระทำความผิดด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	32
5.8 ข้อดีข้อเสียของการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	36
บทที่ 3 หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง	39
1. โทษกักขัง	39
1.1 เงื่อนไขในการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง	39
1.2 ลักษณะของโทษกักขัง	40
1.3 สภาพความเป็นอยู่และการทำงานของผู้ต้องโทษกักขัง	41
1.4 การเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุก	42
2. การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย	42
2.1 การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว	44
2.2 การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการคุมความประพฤติ	49
2.3 การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการพักการลงโทษ	53

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3. กฎหมายของต่างประเทศเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ถูกศาลพิพากษากักขัง	55
3.1 สหรัฐอเมริกา	55
3.2 สหราชอาณาจักร	62
บทที่ 4 วิเคราะห์การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง	69
1. ปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง	70
1.1 ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ในการกักขัง	70
1.2 ปัญหาเกี่ยวกับการกักขังในที่อาศัย	76
1.3 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเงื่อนไขในระหว่างถูกกักขังในที่อาศัย	78
2. ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล	79
2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลกรณีการกักขังในที่อาศัย	79
2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลกรณีผู้ต้องโทษกักขังไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด	82
3. ปัญหาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย	83
4. วิเคราะห์การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ	88
4.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบสหรัฐอเมริกากับประเทศไทย	89
4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบสหราชอาณาจักรกับประเทศไทย	92
4.3 ตารางเปรียบเทียบการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยระหว่างต่างประเทศและประเทศไทย	95
5. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบ	98
5.1 ปัญหาทางด้านกฎหมาย	98
5.2 วิเคราะห์หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับการกำหนดผู้รับผิดชอบ	99

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6. ข้อดีข้อเสียในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิด ไว้ในที่อาศัย	105
6.1 ข้อดีในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิด ไว้ในที่อาศัย	106
6.2 ข้อเสียในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิด ไว้ในที่อาศัย	109
6.3 ตารางเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย	110
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	113
1. บทสรุป	113
2. ข้อเสนอแนะ	122
บรรณานุกรม	129
ประวัติผู้ศึกษา	133

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กฎหมายอาญาเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้เพื่อควบคุมพลเมืองให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด อันเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ดังนั้น เมื่อก้าวถึงโทษทางอาญาจึงหมายถึงมาตรการที่กฎหมายกำหนดไว้ เป็นสภาพบังคับทางกฎหมายซึ่งกำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิด โดยโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญาและตามกฎหมายอื่นที่มีความผิดทางอาญาของประเทศไทย ได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 ซึ่งมี 5 ประการ อันได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน สำหรับกรณีโทษจำคุกและกักขังถือว่าเป็นมาตรการลงโทษทางอาญาที่มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิด ทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกเข็ดหลาบและเป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด โดยให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขตนเองหรือกลับตัวกลับใจภายหลังที่ได้รับโทษครบถ้วน เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข อีกทั้งโทษจำคุกและกักขังยังเป็นมาตรการในการป้องปรามบุคคลอื่นในสังคมให้ได้รับความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิดต่อกฎหมายอีกทางหนึ่งด้วย

ในการพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดนั้น ศาลจะพิจารณาจากความร้ายแรงแห่งการกระทำผิดทางอาญาว่ามีมากน้อยแค่ไหนเพียงใด อย่างไรก็ตามการลงโทษจำคุกแล้วมีการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังผู้กระทำความผิดแทน โทษจำคุก ข่อมแสดงให้เห็นในเบื้องต้นว่าการกระทำความผิดดังกล่าวไม่มีความรุนแรงที่กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมโดยรวมดังเช่นการกระทำ ความผิดที่มีโทษจำคุกในอัตราที่สูง การลงโทษกักขังจึงถือว่าเป็นมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิดในระดับกลาง เพื่อมุ่งจำกัดเสรีภาพของผู้กระทำความผิดในระยะเวลาสั้น ๆ โดยเห็นว่าตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 23 ได้บัญญัติไว้ว่า ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้น ได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษ

จำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดหุโทษ ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษกักขังไม่เกินสามเดือนแทนโทษจำคุกนั้นก็ได้ ดังนั้น เมื่อได้พิจารณาอัตราโทษที่ศาลเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังที่มีระยะเวลาเพียงไม่เกินสามเดือน ซึ่งเป็นระยะเวลาอันสั้น โดยวัตถุประสงค์ในการกักขังก็เพื่อจำกัดเสรีภาพให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเข็ดหลาบ ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ ซึ่งการลงโทษกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา ได้มีการกำหนดสถานที่กักขังไว้เป็นการเฉพาะในมาตรา 24 โดยบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน จึงทำให้การลงโทษกักขังสามารถกักขังยังสถานที่ใดก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ปรากฏว่าสภาพตามความเป็นจริงประเทศไทยในปัจจุบันมีสถานที่สำหรับกักขัง ซึ่งเป็นสถานที่กักขังของรัฐเพียง 5 แห่งเท่านั้น¹ ได้แก่ สถานีกลางจังหวัดตราด สถานีกลางจังหวัดนครศรีธรรมราช สถานีกลางจังหวัดปทุมธานี สถานีกลางจังหวัดร้อยเอ็ด และสถานีกันขังกลางจังหวัดลำปาง ขณะที่ประเทศไทยมี 77 จังหวัด ทำให้สถานที่กักขังของรัฐไม่ได้ครอบคลุมทุกจังหวัด ส่งผลให้ในคดีที่ศาลได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกและเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทนนั้น จังหวัดอื่นที่ไม่มีสถานกักขังของรัฐ จึงไม่สามารถจัดส่งตัวผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังยังสถานที่กักขังที่มีอยู่ได้ เนื่องจากการจะนำตัวผู้ต้องโทษกักขังไปยังสถานที่กักขังมีระยะทางที่ห่างไกล ทำให้ภาครัฐสูญเสียงบประมาณในการจัดส่งผู้ต้องโทษไปกักขัง อีกทั้งมีความยุ่งยากในการจัดส่งตัวไปควบคุมในสถานที่ดังกล่าว

กรณีผู้ต้องโทษจำคุกและศาลเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทนในจังหวัดอื่นนอกเหนือจากสถานที่กักขังทั้ง 5 แห่ง กรมราชทัณฑ์ได้ออกระเบียบ²ให้นำผู้ต้องคำพิพากษาเหล่านั้นไปกักขังที่เรือนจำของทุกจังหวัดแทน เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้ผู้ต้องโทษกักขังจำเป็นต้องถูกควบคุมตัวไว้ในเรือนจำ แต่เนื่องจากตามสภาพของเรือนจำนั้นเป็นสถานที่คับแคบและมีผู้กระทำความผิดอื่นที่หลากหลาย ซึ่งอาจทำให้ผู้ต้องโทษกักขังได้เรียนรู้ถึงพฤติกรรมหรือวิธีการกระทำความผิดจากผู้กระทำความผิดอื่นในเรือนจำได้ และท้ายที่สุดนอกจากจะไม่สามารถกลับตัวเป็นพลเมืองดีได้แล้ว อาจกลับไปก่ออาชญากรรมในลักษณะเป็นเครือข่ายในการกระทำความผิดอื่นในลักษณะที่เป็นองค์กร

¹ กรมราชทัณฑ์. รายชื่อเรือนจำทั้งหมด. 23 มีนาคม 2564. สืบค้นจาก http://www.correct.go.th/?page_id=12274.

² บรรหาร คำลา. สรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “มิติใหม่ในการควบคุมตัว กักขัง หรือจำคุกผู้กระทำความผิดในคดีอาญา”.

อาชญากรรมที่มีอัตราโทษสูงขึ้น และส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประเทศชาติบ้านเมืองมากกว่าเดิมอีก นอกจากนี้การนำตัวผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ในสถานที่ของเรือนจำยังส่งผลกระทบต่อสภาวะจิตใจของผู้ต้องโทษกักขังอีกด้วย เพราะแทนที่ผู้ต้องโทษกักขังซึ่งเป็นผู้กระทำความผิดที่มีอัตราโทษไม่ร้ายแรง และศาลได้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทนแล้ว ผู้ต้องโทษกักขังย่อมเข้าใจว่าตนหลุดพ้นจากการถูกจำคุกและไม่ต้องเข้าไปอยู่ในเรือนจำแล้ว แต่การนำผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ในเรือนจำ สภาพจิตใจของผู้ต้องโทษกักขังนั้นย่อมไม่ต่างจากการถูกจองจำในเรือนจำแต่อย่างใด

กรณีที่จะให้ภาครัฐดำเนินการจัดสร้างสถานที่สำหรับกักขังผู้กระทำความผิดไว้ทุกจังหวัดเป็นการเฉพาะ ก็ย่อมจะต้องใช้งบประมาณของชาติจำนวนมาก รวมถึงต้องเสียงบประมาณในด้านอื่น ๆ อีกหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นการจัดสรรอัตรากำลังบุคลากรภาครัฐเพื่อควบคุมผู้ต้องโทษกักขังงบประมาณในการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ งบประมาณสำหรับควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขัง เป็นต้น ประกอบกับเมื่อพิจารณาจากสถิติคดีการกักขังของสำนักงานศาลยุติธรรม ในระยะเวลา 3 ปีย้อนหลังพบว่า ศาลพิพากษาลงโทษกักขัง เฉลี่ย 2,255 คนต่อปี โดยปี พ.ศ. 2562 มีจำนวน 2,244 คน³ ปี พ.ศ. 2561 มีจำนวน 1,817 คน⁴ และปี พ.ศ. 2560 มีจำนวน 2,703 คน⁵ เมื่อนำไปเฉลี่ยเปรียบเทียบกับจังหวัดในประเทศไทย จำนวน 77 จังหวัด ปรากฏว่ามีผู้ต้องโทษกักขังเฉลี่ยประมาณ 3 คนต่อจังหวัดต่อเดือน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ต้องโทษกักขังมีจำนวนน้อยมาก หากภาครัฐดำเนินการก่อสร้างสถานที่กักขังให้ครบทุกจังหวัดก็ย่อมไม่คุ้มค่าต้องงบประมาณที่สูงสูญเสียไป แต่อย่างไรก็ตามกรณีที่น่าไปกักขังไว้ในเรือนจำก็เป็นการไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาที่กำหนดไว้

โดยตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 วรรคสอง กำหนดให้กักขังไว้ยังสถานที่กักขังของรัฐ หรือสถานที่อื่นอันมิใช่เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมตัวผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน หรือจะกักขังไว้ยังที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้ต้องโทษกักขังไว้ ประกอบกับศาลสามารถกำหนดเงื่อนไขอื่นใดเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติในระหว่างกักขัง

³ สำนักแผนงานและงบประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม. หนังสือรายงานสถิติคดีของศาลทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. 2562.

23 มีนาคม 2564. สืบค้นจาก <https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/2085/iid/196196>.

⁴ ส่วนระบบข้อมูลและสถิติคดี สำนักแผนและงบประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม. รายงานงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: ออล พรินท์ เซ็นเตอร์. 2562. หน้า 17.

⁵ ส่วนระบบข้อมูลและสถิติคดี สำนักแผนและงบประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม. รายงานงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: ออล พรินท์ เซ็นเตอร์. 2561. หน้า 17.

ก็ได้ กรณีการกักขังไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้ต้องโทษกักขังไว้ นับเป็นมาตรการการลงโทษทางอาญาที่นอกจากจะมุ่งลงโทษผู้กระทำความผิดให้สำนึกในการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงแล้ว ยังเป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดกลับตัวกลับใจเป็นพลเมืองดี รวมถึงยังเป็นการลดภาระงบประมาณค่าใช้จ่ายของภาครัฐในด้านการควบคุมดูแลสถานที่กักขัง และการบริหารจัดการของภาครัฐอื่นอีกเป็นจำนวนมาก ทั้งยังเป็นวิธีการสากลที่นานาอารยประเทศบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นมาตรฐานในการลงโทษระดับกลาง

การกักขังผู้ต้องโทษกักขังไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้พบว่า ยังมีปัญหาต่อการบังคับโทษว่าบุคคลใดจะเป็นผู้ที่ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังดังกล่าว หากให้บุคคลอื่นเป็นผู้ควบคุมดูแลก็ย่อมส่งผลให้มีการควบคุมผู้ต้องโทษกักขังที่หละหลวมได้ และอาจทำให้ได้รายงานผลการปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลไม่ถูกต้องครบถ้วน ทั้งยังจะส่งผลให้ผู้ต้องโทษกักขังไม่ยำเกรงต่อโทษที่ได้รับ และอาจหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำเดิมได้ แต่หากมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้กับผู้พิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังที่ศาลให้กักขังในที่อาศัยหรือสถานที่อื่น ก็กลับไม่ปรากฏว่าประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติให้สามารถนำไปใช้แก่ผู้กระทำความผิดที่ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกและเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง ดังเช่นกรณีการรอกการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 (6) กรณีที่ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางด้วยก็ได้ ซึ่งโทษที่ศาลจะรอกการลงโทษแก่จำเลยต้องไม่เกิน 5 ปี ดังนั้น อัตราโทษที่ศาลจะรอกการลงโทษแก่จำเลยย่อมมีสภาพแห่งความร้ายแรงและมีอัตราโทษที่สูงกว่าโทษที่ศาลเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง ซึ่งมีอัตราโทษกักขังเพียงไม่เกินสามเดือน ทั้งไม่มีบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาที่ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าให้สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้พิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังในที่อาศัย หรือสถานที่อื่น ได้หรือไม่ประการใด

กรณีดังกล่าวจึงทำให้เกิดการถกเถียงและความไม่สมดุลในการบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิดทางอาญา ทำให้สังคมมองว่าผู้กระทำความผิดที่มีอัตราโทษอย่างสูงที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และศาลรอกการลงโทษกลับได้การอำนวยการควบคุมดูแลและการคุ้มครองทางกฎหมายที่คิดว่าผู้กระทำความผิดที่ศาลเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน ซึ่งเป็นอัตราโทษเพียงเล็กน้อยเท่านั้น หากกรณีมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายอาญาให้สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้เป็นวิธีการควบคุม

ติดตามผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษกักขัง น่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด เนื่องจากหากนำมาใช้แก่ผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยหรือสถานที่อื่นก็จะทำให้สามารถติดตามตัวผู้ต้องโทษกักขังได้โดยง่าย ทั้งยังเป็น การลดความเหลื่อมล้ำของผู้ต้องโทษในอนาคต

ปัญหาในประการต่อมากรณีที่หากมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้เป็นวิธีการควบคุมติดตามผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษกักขังก็จะพบว่าไม่มีหน่วยงานราชการใดเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการบังคับโทษกักขังในที่อาศัยหรือสถานที่อื่นโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากปัจจุบันสำนักงานศาลยุติธรรมรับผิดชอบในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในขั้นตอนของการขอลปล่อยชั่วคราว อันเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยให้เข้าถึงความยุติธรรมโดยเสมอภาคและเท่าเทียมกัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม ส่วนกรมคุมประพฤติเป็นผู้ดำเนินการควบคุมดูแลผู้ถูกคุมความประพฤติ มีอำนาจในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้สำหรับผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ศาลรอการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 (6) เท่านั้น ซึ่งกฎหมายอาญาไม่ได้บัญญัติให้มีอำนาจรวมถึงผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษกักขังด้วย ส่วนกรมราชทัณฑ์มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่ต้องโทษจำคุกและกักขังในเรือนจำ รวมถึงการพักโทษของผู้ต้องโทษจำคุก แต่ไม่ได้ให้อำนาจควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยหรือสถานที่อื่นด้วย ดังนั้น ปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรจะได้ทำการศึกษา เพื่อให้มาตรการในการบังคับการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่จำคุกไม่เกินสามเดือน ซึ่งเป็นคดีที่ความผิดไม่ร้ายแรง ได้รับการปฏิบัติที่ไม่เหลื่อมล้ำกับการกระทำความผิดอื่น และเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

2.2 เพื่อศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังของประเทศไทย

2.3 เพื่อศึกษาหลักกฎหมายของต่างประเทศในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

2.4 เพื่อศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ

2.5 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

3. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับผู้ที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยเฉพาะการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย และการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังดังกล่าว โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายของสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้เหมาะสมกับประเทศไทยต่อไป

4. ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้วิธีการศึกษาแบบวิจัยเอกสาร (Documentary research) ทำการศึกษาจากตำรา หนังสือ วารสาร บทความทางวิชาการ ตำบทยกกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ สื่อสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ตลอดจนเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง และนำข้อมูลดังกล่าวรวบรวมอย่างเป็นระบบ เพื่อทำการวิเคราะห์ประมวลผล และจัดทำเป็นผลงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ได้ทราบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

5.2 ได้ทราบหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ที่ถูกศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังของประเทศไทย

5.3 ได้ทราบหลักกฎหมายของต่างประเทศในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

5.4 ได้ทราบถึงความสอดคล้องหรือความแตกต่างระหว่างหลักกฎหมายของประเทศไทยและต่างประเทศในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

5.5 ได้แนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ กับผู้ที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

การลงโทษผู้กระทำความผิดเป็นเครื่องมือของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ซึ่งโทษที่จะใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องมิใช่เพื่อเป็นมาตรการสำหรับควบคุมลงโทษผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำความผิด และเพื่อเป็นการแยกผู้กระทำความผิดให้ออกจากสังคม รวมถึงเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สามารถกลับตนเป็นพลเมืองดีอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข อีกทั้งการลงโทษยังเป็นมาตรการป้องปรามให้คนในสังคมได้รับทราบถึงโทษทัณฑ์ที่จะได้รับหากมีการกระทำความผิดขึ้น เกิดความเกรงกลัวในการกระทำความผิดต่อกฎหมายบ้านเมือง สำหรับประเทศไทยมีประมวลกฎหมายอาญาที่ได้บัญญัติถึงโทษและความผิดที่จะได้รับเมื่อได้กระทำความผิดไว้อย่างชัดเจน โดยการลงโทษที่กำหนดไว้ตามกฎหมายอาญาก็ล้วนแต่เป็นหนึ่งในมาตรการที่สังคมนำมาใช้กับผู้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของสังคมเช่นเดียวกับหลักการของสากลทั่วโลก โดยเฉพาะในกรณีที่มีศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังนั้นเป็นการลงโทษในระยะสั้น ซึ่งเป็นมาตรการแยกผู้กระทำความผิดออกจากสังคม และเพื่อแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำความผิดให้กลับคืนสู่สังคมได้ภายหลังได้รับโทษเรียบร้อยแล้ว การลงโทษในกรณีดังกล่าวจึงต้องสอดคล้องกับการกระทำความผิดและมีความเหมาะสมกับทฤษฎีการลงโทษที่เป็นสากลของทั่วโลกที่ใช้บังคับกับการลงโทษผู้กระทำความผิด ดังนั้น ในบทนี้จะทำการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญา คุณพินิจในการลงโทษ มาตรการลงโทษระดับกลาง การเลียงโทษจำคุกระยะสั้น มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว เพื่อศึกษาถึงการลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย รวมถึงลักษณะและการทำงานของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่จะนำมาศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาใช้กับผู้ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังของประเทศไทยต่อไป

1. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการลงโทษทางอาญา

1.1 ความหมายของการลงโทษ

การลงโทษ หมายถึง การกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลร้ายจากการกระทำของตน โดยผลร้ายนั้นอาจเกิดแก่ร่างกาย จิตใจ หรือทรัพย์สิน ซึ่งการลงโทษเปรียบเสมือนเครื่องมือการตัดสินของสาธารณะ⁶ เนื่องจากบุคคลนั้นได้ฝ่าฝืนแนวปฏิบัติอันเป็นกติกาของสังคม การลงโทษจึงเป็นการกระทำตามสัญญาตามแก้แค้น เพราะสังคมมองว่าการกระทำบางอย่างเป็นอาชญากรรม หรือเป็นเรื่องที่ผิดจากกฎเกณฑ์ของสังคม และทำให้สังคมเสียสมดุล การลงโทษต่าง ๆ จึงเป็นปฏิกิริยาต่อการป้องกันสังคมจากผู้กระทำความผิด โดยรัฐจะเป็นผู้ทำหน้าที่จัดการให้ผู้กระทำความผิดได้รับผลร้ายนั้น

สำหรับประเทศไทย โทษในระบบกฎหมายอาญาจะได้อำนาจบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 มี 5 สถาน ประกอบด้วย โทษประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน ซึ่งศาสตราจารย์ ดร. คณิต ฌ นคร ได้แบ่งโทษตามมาตรา 18 ออกเป็น 2 ประเภท⁷ กล่าวคือ โทษหลัก (Hauptstrafe) และโทษข้างเคียง (Nebenstrafe) โดยโทษหลัก เป็นโทษที่ใช้ลงได้โดยตัวเอง ได้แก่ โทษประหารชีวิต โทษจำคุก และโทษปรับ ส่วนโทษข้างเคียง เป็นโทษที่จะกระทำต่อเมื่อได้มีการพิพากษาลงโทษหลักแล้ว หรือมีขณะนั้นการลงโทษข้างเคียงกระทำได้เมื่อกรณีมีความเกี่ยวข้องกับการใช้โทษหลัก ซึ่งโทษข้างเคียง ได้แก่ โทษกักขัง และริบทรัพย์สิน

1.2 ทฤษฎีการลงโทษ

การลงโทษเป็นวิธีการปฏิบัติต่อผู้ที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของสังคม วัตถุประสงค์ในการลงโทษแต่ละยุคแต่ละสมัยก็มีการเปลี่ยนแปลงตามความรู้สึคนึกคิดและค่านิยมของสังคมขณะนั้น ในสมัยโบราณการลงโทษผู้กระทำความผิดมักใช้วิธีการที่ทารุณโหดร้าย ไร้ซึ่งมนุษยธรรม มุ่งเน้นเพียงแต่การแก้แค้นผู้กระทำความผิดให้สาสมกับสิ่งที่บุคคลนั้นได้กระทำลงไปเท่านั้น เนื่องจากสังคมสมัยนั้นมีมุมมองที่ว่า การลงโทษให้เท่าเทียมกับการกระทำความผิด จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความกลัวและเกรงกลัวต่อการทำผิด แต่การลงโทษที่เน้นให้สาสมกับการกระทำความผิด หากบุคคลใดกระทำความผิดที่รุนแรงหรือใช้เวลาในการลงโทษที่ยาวนาน ก็เป็นการยากที่บุคคลนั้นจะมีโอกาส

⁶ อัจฉริยา ชูตินันท์. *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. 2555. หน้า 130.

⁷ คณิต ฌ นคร. *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. 2560. หน้า 445 – 446.

กลับคืนสู่สังคมได้ อย่างไรก็ตามเมื่อกาลสมัยเปลี่ยนไป สังคมเปิดกว้างขึ้น ส่งผลให้มีการแลกเปลี่ยนทางแนวคิดและวัฒนธรรมตามมา มุมมองของสังคมต่อวิธีการลงโทษจึงมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลง มีการนำเอาจุดเด่นจุดด้อยในวิธีการลงโทษมาปรับปรุง เพื่อให้เข้ากับบริบทของสังคม จากเดิมที่เน้นการลงโทษที่รุนแรง ทารุณโหดร้าย และไร้ซึ่งมนุษยธรรม ก็เริ่มมีการนำเอาวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยแก้ไขฟื้นฟูปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้ รวมทั้งการแก้ไขฟื้นฟูยังเป็นการช่วยป้องกันสังคมจากผู้กระทำความผิดอีกทางหนึ่งด้วย

ถึงแม้ว่าวิธีการลงโทษในแต่ละยุคแต่ละสมัยจะมีการกระทำเพื่อให้เข้ากับบริบทของสังคมก็ตาม แต่แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษต่างก็มีข้อดีที่สามารถนำมาปรับใช้กับการลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดแต่ละความผิดได้ โดยทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมีดังต่อไปนี้

1.2.1 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retributive theory)

ระบบสังคมสมัยโบราณจะอยู่ภายใต้อำนาจการเมืองการปกครอง หรือศาสนาเป็นหลัก ทำให้ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนได้รับอิทธิพลจากอำนาจดังกล่าว การลงโทษผู้กระทำความผิด จะกระทำโดยผู้ที่มีอำนาจปกครอง หรือผู้นำทางศาสนา ซึ่งจะใช้วิธีการลงโทษเพื่อตอบแทนผู้กระทำความผิดในลักษณะตาต่อตาฟันต่อฟัน มีการใช้วิธีการที่รุนแรง ทั้งการประหารชีวิต การลงทัณฑ์ทรมานด้วยรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สาสมกับความผิดที่ผู้ผู้นั้นได้กระทำลงไป ซึ่งทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนนี้มีแนวคิดมาจากการที่เชื่อว่าบุคคลมีเจตจำนงอิสระ (Free will) มีเสรีภาพที่จะคิดหรือกระทำการใด ๆ ภายใต้ความคิดความเชื่อและการตัดสินใจของตน เมื่อกระทำการสิ่งใดลงไปแล้ว จึงต้องรับผิดชอบต่อการกระทำของตนที่ได้กระทำลงไปอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สำหรับหลักที่สำคัญของการลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนมี 3 ประการ ดังนี้⁸

ประการแรก ต้องเป็นการลงโทษเฉพาะผู้ที่กระทำความผิดเท่านั้น ตราบใดที่บุคคลนั้นยังมีได้กระทำความผิดจะนำตัวเขามาลงโทษไม่ได้

ประการที่สอง บุคคลทุกคนที่กระทำความผิดจะต้องถูกลงโทษ โดยไม่มีข้อยกเว้น เมื่อบุคคลละเมิดต่อกฎหมาย ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะเป็นใครก็ตาม ก็ต้องได้รับการลงโทษทุกคน เพื่อรักษาไว้ซึ่งความยุติธรรม

⁸ ฌ็อง-ฌัก อูทซ์ โยธิน. ทฤษฎีการลงโทษ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายอาญาและอาญาวิทยาชั้นสูง. หน่วยที่ 6, นนทบุรี: สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. 2557. หน้า 12.

ประการที่สาม จำนวนโทษที่ได้รับต้องเหมาะสมกับความผิด เนื่องจากการลงโทษตามทฤษฎีนี้มีความมุ่งหมายที่จะลงโทษให้สาสมกับความผิดที่ได้กระทำลงไป ดังนั้นโทษที่ได้รับจึงต้องมีความหนักเบาเท่ากับความผิดนั้น

ถึงแม้ว่าวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนจะมีวัตถุประสงค์หลักในการลงโทษผู้กระทำความผิดให้สาสมกับสิ่งที่ได้กระทำลงไป และเป็นวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับความรู้สึกของคนส่วนใหญ่ในสังคมก็ตาม แต่ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนก็มีข้อสังเกตที่เป็นจุดอ่อนหลายประการ กล่าวคือ⁹

1) การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนไม่ได้คำนึงถึงการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมในอนาคต และไม่ได้คำนึงถึงว่าเมื่อได้มีการลงโทษผู้กระทำความผิดไปแล้ว ผลของการลงโทษนั้น จะเป็นการป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นอีกในอนาคตหรือไม่

2) การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนไม่ได้คำนึงถึงความจำเป็นของสังคม แต่คำนึงถึงความเหมาะสมของโทษกับความผิดที่ได้กระทำลงไป ซึ่งเมื่อผู้กระทำความผิดได้รับโทษครบกำหนดตามคำพิพากษาแล้ว ไม่ว่าผู้กระทำความผิดนั้นจะยังเป็นอันตรายต่อสังคมอยู่หรือไม่ ก็ต้องปล่อยตัวผู้กระทำความผิดออกมา

3) การลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนเน้นการลงโทษให้สาสมกับความผิดที่ได้กระทำลงไป จึงเป็นการยากมากที่จะวัดได้ว่าโทษที่ลงไปนั้นสาสมกับความผิดหรือไม่ เนื่องจากสังคมยังไม่มีหลักเกณฑ์ใดสำหรับใช้วัดสัดส่วนระหว่างการลงโทษกับการกระทำความผิดที่แท้จริงได้ ปัญหาจึงเกิดขึ้นว่าผู้กระทำความผิดถูกลงโทษอย่างยุติธรรมและผู้เสียหายได้รับการตอบแทนที่ยุติธรรมหรือไม่

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เอง จึงทำให้ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนถูกลดความสำคัญลง แต่ก็ยังคงมีการใช้อุบายมิได้หายไปเสียทีเดียว เนื่องจากผู้เสียหายและคนในสังคมยังคงเห็นว่าการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนเป็นสิ่งที่ควรมีอยู่ในการที่จะลงโทษผู้กระทำความผิด

1.2.2 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence theory)

การลงโทษผู้กระทำความผิดตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งมีพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การกระทำความผิดใดเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะไม่สามารถย้อนกลับไปแก้ไขได้ ดังนั้น จึงควรหาทางป้องกันมิให้การกระทำความผิดลักษณะเช่นนั้นเกิดขึ้นมาอีกมากกว่าที่จะมุ่งเน้นเพียงแต่

⁹ นันทิ จิตสว่าง, *หลักทัณฑ์วิทยา*, กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์, ม.ป.ป., หน้า 24 – 25 อ้างถึงใน ธาณี วรรณทร์, *หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก*, กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2553, หน้า 35.

การแก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิดเพียงอย่างเดียว ทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าการลงโทษผู้กระทำความผิด จะสามารถข่มขู่และยับยั้งตัวผู้กระทำความผิดไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีก เพราะตัวผู้กระทำความผิด เกิดความเกรงกลัวต่อโทษทัณฑ์ที่ได้รับ ซึ่งถือเป็นการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้งโดยเฉพาะหรือป้องกัน โดยเฉพาะ (Specific deterrence) และในขณะเดียวกันการลงโทษก็เป็นการยับยั้งบุคคลอื่นที่เห็นผลร้าย จากการกระทำนั้น จนไม่กล้ากระทำความผิดเพราะเกรงกลัวต่อการถูกลงโทษ ซึ่งถือเป็นการลงโทษเพื่อข่มขู่ ยับยั้งโดยทั่วไปหรือป้องกันโดยทั่วไป (General deterrence) สำหรับหลักการที่สำคัญในการลงโทษ เพื่อข่มขู่ยับยั้ง มีด้วยกัน 4 ประการ คือ¹⁰

ประการแรก การลงโทษต้องมีความแน่นอนในการนำตัวผู้กระทำความผิด มาลงโทษ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ผู้กระทำความผิดนั้นจะต้องถูกจับกุมดำเนินคดี โดยไม่มี โอกาสที่จะรอดพ้นจากการถูกจับกุมไปได้ ซึ่งจะมีผลเป็นการข่มขู่และยับยั้งให้ผู้กระทำความผิดและ บุคคลทั่วไปเกิดความเกรงกลัวและไม่กล้ากระทำความผิด

ประการที่สอง การลงโทษต้องทำด้วยความรวดเร็ว เมื่อมีการกระทำความผิด เกิดขึ้นแล้วจะต้องสามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้อย่างทันท่วงที จึงจะทำให้ผู้กระทำ ความผิดและบุคคลทั่วไปเห็นเป็นตัวอย่างว่าเมื่อกระทำความผิดแล้วจะได้รับผลเช่นไร เพราะหากนำตัว ผู้กระทำความผิดมาลงโทษล่าช้า ก็จะทำให้การลงโทษไม่มีผลในการข่มขู่ยับยั้ง

ประการที่สาม การลงโทษต้องมีความเสมอภาค ผู้กระทำความผิดต้องได้รับการ ลงโทษโดยไม่มีข้อยกเว้นและไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งจะมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดหรือคนทั่วไปในสังคม ที่คิดจะกระทำความผิดไม่มีหนทางหรือหาข้อยกเว้นเพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ตนถูกลงโทษได้ อันจะมีผล เป็นการข่มขู่ยับยั้งผู้กระทำความผิดและบุคคลทั่วไป

ประการสุดท้าย บทลงโทษที่จะใช้สำหรับลงโทษผู้กระทำความผิดจะต้องมี ความเหมาะสมกับความผิด หากบทลงโทษกับการกระทำความผิดไม่ได้สัดส่วนกัน ก็จะส่งผลให้ ผู้กระทำความผิดและคนทั่วไปในสังคมไม่เกิดความกลัวเกรงและเห็นว่าคุ้มค่าที่จะเสี่ยงกระทำความผิด

1.2.3 ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitative theory)

ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูเป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นภายหลังทฤษฎีการลงโทษ เพื่อแก้แค้นทดแทนและทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง ซึ่งทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าการลงโทษผู้กระทำ ความผิดเพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นคนดีได้ แต่กลับ

¹⁰ ธาณี วรภัทร์. หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก. กรุงเทพฯ: วิทยุชน. 2553. หน้า 36-37.

เป็นการเสริมสร้างให้ผู้กระทำความผิดมีนิสัยที่หยาบกระด้างหรือเหี้ยมโหดมากขึ้น และไม่อาจเป็นหลักประกันว่าผู้กระทำความผิดจะไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ดังนั้น การค้นหาเหตุปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการกระทำความผิดและทำการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด จะช่วยทำให้ผู้กระทำความผิดกลับคืนเป็นคนดีสู่สังคม รวมถึงมีชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข

การที่ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูเกิดขึ้นมาพร้อม ๆ กับการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ที่เน้นความเป็นเหตุเป็นผล เน้นการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ผล ทำให้การศึกษาทางด้านนิติศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้รับอิทธิพลไปด้วย โดยเฉพาะการศึกษาถึงสาเหตุของการกระทำความผิด ส่งผลให้การลงโทษตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูมีหลักการสำคัญที่ควรปฏิบัติ 5 ประการ ดังนี้¹¹

ประการแรก ต้องหาวิธีการที่จะไม่ทำให้ผู้กระทำความผิดถูกทำลายคุณลักษณะประจำตัวของเขา

ประการที่สอง หลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุกระยะสั้น และควรนำวิธีการลงโทษอย่างอื่นมาใช้แทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น เช่น การกักขังแทนค่าปรับ การรอกการลงโทษ การรอกกำหนดโทษ การคุมประพฤติ เป็นต้น เพราะการจำคุกระยะสั้นไม่ได้ทำให้การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดบรรลุผล แต่ขณะเดียวกันอาจทำให้ผู้กระทำความผิดได้เรียนรู้พฤติกรรมจากผู้ต้องขังคนอื่น ซึ่งอาจเพิ่มความร้ายแรงของการกระทำความผิด หรือการจำคุกระยะสั้นอาจทำให้ผู้กระทำความผิดกลายเป็นผู้ร้ายถาวร เพราะได้ขึ้นชื่อว่าผ่านการจำคุกมาแล้ว

ประการที่สาม การลงโทษผู้กระทำความผิดต้องเหมาะสมกับการกระทำผิด เป็นรายบุคคล ในการกำหนดโทษและการพิจารณาความหนักเบาของโทษ ควรคำนึงถึงระยะเวลาที่จำเป็นต้องใช้ในการแก้ไขฟื้นฟูตัวผู้กระทำความผิดว่าควรได้รับการแก้ไขอย่างไร มากกว่าความหนักเบาของการกระทำความผิด

ประการที่สี่ เมื่อผู้กระทำความผิดได้รับการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมแล้วให้หยุดการลงโทษ เนื่องจากการลงโทษผู้กระทำความผิดต่อไปนั้นก็ไม่มีประโยชน์แล้ว เพราะผู้กระทำความผิดได้รับการแก้ไขพฤติกรรมเรียบร้อยแล้ว วิธีที่อาจนำมาใช้ต่อไป คือ การพักการลงโทษ

ประการที่ห้า ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูมีแนวคิดในการแก้ไขฟื้นฟูและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับคืนเป็นคนดี

¹¹ ชาญวิวัฒน์ สุทธิโชติน. ทฤษฎีการลงโทษ. ใน เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง. หน้าที่ 6. หน้า 31-32.

ผู้สังคมได้ ดังนั้น ในระหว่างที่คุมขังจึงต้องมีการปรับปรุงโทษของผู้กระทำความผิด เช่น มีการให้การศึกษา การฝึกอาชีพ การเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นสำหรับการอยู่ในสังคม เพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถใช้ชีวิตเมื่อพ้นโทษออกมาได้อย่างปกติสุข

1.3 คุณพินิจในการลงโทษ

ขนาดของความเสียหายที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อขึ้น (Magnitude of harm) และ โอกาสในการเกิดความเสียหาย (Probability of harm) ล้วนแต่เป็นปัจจัยในการกำหนดความเสียหายที่แท้จริง¹² อย่างไรก็ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยมิได้บัญญัติเกี่ยวกับคุณพินิจในการที่ศาลจะลงโทษ โดยศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย เห็นว่า¹³ ไม่มีบทกฎหมายทั่วไปสำหรับเป็นแนวทางให้ศาลใช้คุณพินิจในการลงโทษ คงมีแต่บทมาตราเฉพาะเรื่อง เช่น มาตรา 78 ที่กล่าวถึงเหตุบรรเทาโทษ อันเป็นการให้คุณพินิจแก่ศาลที่จะลงโทษ แต่นอกจากนั้นในเรื่องความผิดบางความผิดซึ่งแม้ผู้กระทำจะได้กระทำหลายกระทง ก็ให้ศาลลงแต่กระทงเดียว คือ มาตรา 248 และมาตรา 263 มาตราต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นการบังคับศาลในการวางโทษไม่ใช่เป็นการให้คุณพินิจแก่ศาล เมื่อไม่มีหลักทั่วไปบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาดังกล่าวแล้ว ฉะนั้นหลักคุณพินิจในการลงโทษจึงเป็นการกล่าวถึงเฉพาะในตำราหรือการเรียนการสอนเท่านั้น อีกทั้งคุณพินิจในการที่ศาลจะลงโทษนั้น จะต้องเป็นการลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้จะลงโทษนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดไว้ไม่ได้ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดโทษขั้นต่ำหรือขั้นสูงไว้ ศาลจะใช้คุณพินิจลงโทษหนักกว่าหรือต่ำกว่าโทษที่กฎหมายกำหนดไม่ได้ เว้นแต่จะเป็นการเพิ่มโทษที่จะลงหรือลดมาตราส่วนโทษหรือลดโทษที่จะลงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ส่วนในระหว่างอัตราโทษขั้นต่ำและขั้นสูงที่กฎหมายกำหนดไว้ ศาลย่อมมีอำนาจใช้คุณพินิจกำหนดโทษตามแต่ศาลจะเห็นสมควร ซึ่งศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย ได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้คุณพินิจของศาลอยู่ 2 ทฤษฎี ได้แก่ ทฤษฎีเด็ดขาด และทฤษฎีสัมพัทธ์

1.3.1 ทฤษฎีเด็ดขาด (Absolute theory)

ตามทฤษฎีเด็ดขาดถือว่าการลงโทษเป็นการตอบแทนการกระทำผิดที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำลงไป ตามทฤษฎีเด็ดขาดนี้ โทษจะหนักหรือเบาขึ้นอยู่กับความชั่วของผู้กระทำ ซึ่งปรากฏในการกระทำผิดนั้น ๆ

¹² ปกป้อง ศรีสนิท. *กฎหมายอาญาชั้นสูง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. 2561. หน้า 63.

¹³ หยุด แสงอุทัย. *กฎหมายอาญา ภาค 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2556. หน้า 219-224.

1.3.2 ทฤษฎีสัมพัทธ์ (Relative theory)

ทฤษฎีสัมพัทธ์ถือว่าการลงโทษต้องลงโทษให้ถูกต้องตามจุดประสงค์ของการลงโทษ กล่าวคือ ต้องให้มีผลเป็นการป้องกันคนทั่ว ๆ ไปไม่ให้กระทำความผิดอย่างเดียวกัน อีกทั้งต้องให้มีผลเป็นการป้องกันผู้กระทำความผิดเอง ไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีก โดยทฤษฎีนี้จะแยกผู้กระทำความผิดออกเป็น 2 ประเภท

1) ผู้กระทำความผิด โดยให้โอกาส เป็นผู้กระทำความผิดที่สามารถกลับตัวได้ ผู้กระทำความผิดประเภทนี้มีได้กระทำความผิดคิดเป็นนิสัย แต่กระทำความผิดอันเนื่องมาจากสิ่งรบกวนภายนอก หากใช้วิธีการลงโทษให้หวาดกลัวผู้กระทำความผิดนั้นก็สามารกลับตัวเป็นคนดีได้

2) ผู้กระทำความผิด โดยฐานะหรือผู้กระทำความผิดคิดเป็นนิสัย เป็นผู้กระทำความผิดที่กระทำผิดเสมอ ๆ ซึ่งการลงโทษผู้กระทำความผิดประเภทนี้จะแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ กล่าวคือ หากผู้กระทำความผิดสามารถที่จะกลับตัวได้ จะใช้วิธีการลงโทษในทางที่จะให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดีสู่สังคม ส่วนผู้กระทำความผิดอีกประเภทหนึ่ง เป็นผู้กระทำความผิดที่ไม่สามารถกลับตัวได้ ก็จะใช้วิธีการแยกตัวผู้กระทำความผิดออกจากสังคม เช่น การเอาตัวผู้กระทำความผิดไปจำคุกไว้เป็นระยะเวลาอันยาวนาน ซึ่งจะเป็นหลักประกันว่าในระหว่างนั้นผู้กระทำความผิดจะไม่รบกวนสังคมโดยการกระทำความผิดอีก

2. มาตรการลงโทษระดับกลาง

มาตรการลงโทษระดับกลาง (Intermediate sanctions) เป็นวิธีการสำหรับผู้กระทำความผิดที่ใช้กระบวนการสอดส่องดูแลที่เข้มงวดกว่าการคุมความประพฤติแบบปกติ แต่ยังไม่ถึงขั้นจำคุกเต็มรูปแบบ ศาลจะสั่งใช้วิธีการนี้หากเห็นว่าการคุมความประพฤติแบบเดิมเบาเกินไป แต่การจำคุกก็ยังไม่จำเป็นหรืออาจรุนแรงเกินไป¹⁴ มาตรการลงโทษระดับกลางจึงเป็นทางเลือกในการลงโทษที่อยู่ระหว่างการคุมความประพฤติแบบดั้งเดิมกับการจำคุกที่ใช้กันอยู่ปกติ¹⁵ โดยลักษณะของมาตรการลงโทษระดับกลางจะใช้วิธีการที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ภายใต้การสอดส่องดูแลของเจ้าหน้าที่ ซึ่งผู้กระทำความผิดจะถูกคุมความประพฤติและมีเงื่อนไขพิเศษที่เข้มงวดหลายประการ

¹⁴ ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์. แนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย. *วารสารกระบวนการยุติธรรม*, 4(4), 5-30. หน้า 8.

¹⁵ กรมราชทัณฑ์. *มาตรการการลงโทษระดับกลางกับงานราชทัณฑ์*. 5 เมษายน 2564. สืบค้นจาก <http://bp.correct.go.th>.

เช่น การรายงานตัวที่ค่อนข้างถี่ การเข้าศูนย์พักพิงหรือศูนย์ควบคุมผู้ถูกคุมความประพฤติ การเข้าค่ายฝึกอบรมแบบทหาร การใช้โทษจำคุกผสมกับการคุมความประพฤติ การกักขังไว้ที่บ้านของตนเอง โดยมีอุปกรณ์ควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ขณะเดียวกันผู้กระทำความผิดก็ยังคงรับผิดชอบในการจ่ายค่าปรับ ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย รวมถึงการทำงานบริการสังคมด้วย

2.1 วัตถุประสงค์ของมาตรการลงโทษระดับกลาง

มาตรการลงโทษระดับกลางมีวัตถุประสงค์หลักในการแก้ไขปัญหาคดีที่ต้องขังสั้นเรือนจำ เนื่องจากแนวคิดการลงโทษแบบเดิมเห็นว่าควรให้ผู้กระทำความผิดอยู่ห่างไกลจากสังคมให้มากที่สุด โดยการนำผู้กระทำความผิดไปขังไว้ในเรือนจำ เพื่อเป็นการปกป้องและคุ้มครองสังคม แต่หากผู้กระทำความผิดบางรายเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำได้น้อย และความผิดไม่ได้รุนแรงถึงขนาดที่จะต้องจำคุก การใช้มาตรการลงโทษระดับกลาง จึงมีความเหมาะสมกับความผิดที่ไม่ร้ายแรง และมีความหลากหลายในการเลือกใช้ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดแต่ละราย¹⁶ นอกจากนี้มาตรการลงโทษระดับกลางยังมุ่งป้องกันการกระทำผิดซ้ำ สร้างกลไกในการควบคุมผู้กระทำความผิดที่ไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการจำคุก ซึ่งสิ้นเปลืองงบประมาณ¹⁷

2.2 รูปแบบของมาตรการลงโทษระดับกลาง

ในต่างประเทศมีการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้ในหลากหลายรูปแบบได้แก่¹⁸

2.2.1 การทำงานบริการสังคม (Community service)

การทำงานบริการสังคมเป็นการทำให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ความเสียหายด้วยการทำงานให้กับชุมชน โดยเน้นการใช้แรงงานมากกว่าการชำระเป็นตัวเงิน เช่น การทำความสะอาดชุมชน การทำงานให้บ้านพักคนชรา การดูแลเด็กยากไร้ การนำวิชาความรู้ที่ตนเองมีไปใช้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม เป็นต้น โดยศาลอาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดทำงานบริการสังคมเพียงอย่างเดียวหรือให้ทำควบคู่ไปกับการคุมประพฤติด้วยก็ได้ ทั้งนี้ การกำหนดระยะเวลาการทำงานบริการสังคมต้องไม่น้อยจนเกินไป เพราะหากระยะเวลาการทำงานบริการสังคมน้อยมากก็อาจถูกมองว่าไม่ใช่

¹⁶ รุ่งทิพย์ แซ่แง, การใช้สถานที่ยกเว้นการขังหรือจำคุกในเรือนจำ, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี, 2559, หน้า 25.

¹⁷ สักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์, แนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมาตรการลงโทษระดับกลางมาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำความผิดในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทย, หน้า 9.

¹⁸ วณัส ลำเถาเงิน, แนวทางในการนำมาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกมาใช้เป็นทางเลือกในประเทศไทย, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ), มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี, 2560, หน้า 38-41.

การลงโทษ ในต่างประเทศ เช่น มลรัฐจอร์เจียมีการกำหนดระยะเวลาของการทำงานบริการสังคมอยู่ที่ 132 ชั่วโมง ควบคู่ไปกับการคุมความประพฤติแบบเข้มงวด อย่างไรก็ตามการกำหนดชั่วโมงการทำงาน ประเภทของการทำงาน และการตรวจสอบการทำงาน เป็นดุลพินิจของพนักงานคุมประพฤติที่จะ กำหนดให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด เนื่องจากพนักงานคุมประพฤติจะมีข้อมูลและรูปแบบ การจำแนกผู้กระทำความผิดอย่างเป็นระบบ ทำให้สามารถวางลักษณะงานที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดได้เป็นอย่างดี รวมถึงยังมีงบประมาณเพียงพอในการจัดเจ้าหน้าที่ออกดูแลตรวจสอบ การทำงานบริการสังคมอีกด้วย

2.2.2 การจำคุกหรือกักขังไว้ในที่อยู่อาศัย (House arrest or Home detention)

การจำคุกหรือกักขังไว้ในที่อยู่อาศัย เป็นการกำหนดห้ามไม่ให้ผู้กระทำความผิด ออกนอกที่พักอาศัย ซึ่งผู้กระทำความผิดต้องอยู่แต่ภายในที่พักอาศัยของตนเองทุกวันตลอดระยะเวลา การลงโทษ แต่ถ้าหากผู้กระทำความผิดได้รับอนุญาตให้ไปทำงาน ศึกษาเล่าเรียน หรือรับคำปรึกษา แนะนำ เป็นต้น ผู้กระทำความผิดสามารถออกนอกที่พักอาศัยได้ตามระยะเวลาที่ได้รับอนุญาต ซึ่งการ จำคุกหรือกักขังไว้ในที่อยู่อาศัยมักใช้เป็นเงื่อนไขในการคุมความประพฤติแบบเข้มงวด สำหรับวิธีการ ตรวจสอบว่าผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของมาตรการนี้หรือไม่ อาจใช้วิธีการติดต่อ สอบถามผ่านทางโทรศัพท์ หรือให้เจ้าหน้าที่ทำการสอดส่องและเฝ้าสังเกตผู้กระทำความผิดที่ถูกจำคุก หรือกักขังไว้ในที่อยู่อาศัย หรือใช้การควบคุมผ่านทางเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic monitoring: EM) ซึ่งการควบคุมผู้กระทำความผิดผ่านทางเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การติดต่อแบบต่อเนื่อง (Continuous contract) คือ การให้ผู้กระทำความผิดสวมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะทำหน้าที่ส่งสัญญาณผ่านตัวรับ (Receiver) ที่ต่อเข้ากับระบบโทรศัพท์ ภายในที่พักอาศัย หากผู้กระทำความผิดมีการฝ่าฝืนออกนอกพื้นที่บริเวณที่พักอาศัย อุปกรณ์ดังกล่าว จะส่งสัญญาณแจ้งเตือนไปยังศูนย์ควบคุม สำหรับรูปแบบที่สอง คือ การติดต่อแบบกำหนด (Programmed contract) เป็นวิธีที่ใช้คอมพิวเตอร์จากศูนย์ควบคุมส่งหมายเลขแบบอัตโนมัติไปยัง ผู้กระทำความผิด เพื่อตรวจสอบว่าผู้กระทำความผิดยังอยู่ในที่พักอาศัยหรือไม่ หรือใช้คอมพิวเตอร์ โทรติดต่อไปยังที่พักอาศัยของผู้กระทำความผิด เพื่อตรวจสอบเช็คเสียงของผู้รับสาย ซึ่งในทางปฏิบัติ มีการบันทึกเสียงของผู้กระทำความผิดเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ของศูนย์ควบคุมล่วงหน้าเพื่อเปรียบเทียบ หรือใช้เครื่องตรวจสัญญาณแบบมือถือ เพื่อตรวจสอบว่าผู้กระทำความผิดอยู่ในที่พักอาศัยหรือไม่ โดยไม่จำเป็นต้องเข้าไปภายในที่พักอาศัยของผู้กระทำความผิด เพียงแต่ขับรถผ่านบริเวณที่พักอาศัย เป้าหมาย เครื่องมือดังกล่าวก็จะแสดงผล อันเป็นการลดความยุ่งยาก ประหยัดเวลา และลดความเสี่ยงภัย

ของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงาน เช่น ในมลรัฐอิลลินอยจะใช้วิธีการกักขังในที่พักอาศัยเป็นเงื่อนไขของการคุมความประพฤติ โดยศาลอาจสั่งให้มีการกักขังผู้กระทำความผิดในที่พักอาศัยได้ตั้งแต่ 30 วัน จนถึง 120 วัน หรือตามที่ศาลเห็นสมควร ทั้งนี้ ผู้กระทำความผิดต้องเสียค่าธรรมเนียมการถูกกักขังในที่พักอาศัยด้วย

2.2.3 การคุมความประพฤติแบบเข้มงวด (*intensive probation supervision: IPS*)

การคุมความประพฤติแบบเข้มงวด เป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษจำคุก และลดการกระทำผิดซ้ำ โดยเน้นความเข้มงวดกับเสรีภาพของบุคคลดังกล่าวในชุมชน และกำหนดให้มีการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างพนักงานคุมประพฤติกับชุมชน เพื่อดูแลให้ผู้กระทำความผิดได้รับผิดชอบต่อความผิดของตน เช่น การชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหาย หรือการทำงานบริการสังคม เป็นต้น

2.2.4 ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก (*Probation diversion center*)

ศูนย์เลี้ยงโทษจำคุกจะมีกระบวนการคล้ายกับหอพักนักศึกษา กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดจะต้องอยู่ภายในศูนย์เลี้ยงโทษจำคุก แต่ก่อนข้างมีอิสระสามารถออกไปทำงานตามปกติ นอกศูนย์ได้ โดยต้องจ่ายค่าที่พักและค่าอาหารภายในศูนย์ อย่างไรก็ตามเมื่อผู้กระทำความผิดกลับเข้ามาที่ศูนย์จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ทางศูนย์กำหนดไว้

2.2.5 ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมความประพฤติ (*Probation detention center*)

ศูนย์กักขังผู้ถูกคุมความประพฤติ เป็นวิธีการที่ใช้บังคับกับผู้ที่ได้กระทำความผิด หรือผู้ถูกคุมความประพฤติ ที่กำหนดให้มีการจำกัดเสรีภาพอยู่ในศูนย์กักขังผู้ถูกคุมความประพฤติ โดยศูนย์ดังกล่าวจะมีสภาพความเป็นอยู่สะอาดสบายพอสมควร มีระบบรักษาความปลอดภัยขั้นต่ำแบบเรือนจำ และการรักษาระเบียบวินัยที่ไม่เข้มงวดมาก นอกจากนี้วิธีการนี้ยังสามารถนำมาใช้กับกรณีที่ถูกคุมความประพฤติได้กระทำความผิดเงื่อนไขตามที่ศาลกำหนดไว้ได้

2.2.6 การคุมความประพฤติแบบค่ายทหาร (*Probation boot camp*)

การคุมความประพฤติแบบค่ายทหาร เป็นวิธีการลงโทษโดยใช้การคุมความประพฤติที่มีลักษณะของการลงโทษที่เรียกว่า “คำพิพากษาแบบแยกส่วน (Split sentence)” โดยส่วนแรกของคำพิพากษาอาจให้เข้าเรือนจำ หรือส่งตัวเข้าค่ายทหารที่มีใช้เรือนจำ และส่วนที่สองของคำพิพากษาอาจให้มีการคุมความประพฤติ กล่าวคือ ให้มีการคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดภายหลังจากที่ให้ผู้กระทำความผิดเข้าเรือนจำ หรือภายหลังจากที่ผู้กระทำความผิดได้เข้าค่ายทหารแล้ว

3. มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการไม่ควบคุมตัว (กฏโตเกียว)

มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการไม่ควบคุมตัว หรือกฏโตเกียว มีแนวคิดมาจากปณิญาสาทว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รวมถึงข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิของบุคคลกับข้อขัดแย้งทางกฎหมาย ซึ่งให้นานาประเทศคำนึงถึงการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด รวมถึงการใช้ทางเลือกอื่นแทนการจำคุก

3.1 ความมุ่งหมาย

มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการไม่ควบคุมตัวนี้ มีความมุ่งหมายที่จะใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวควบคู่ไปกับมาตรฐานขั้นต่ำในการคุ้มครองบุคคลที่อยู่ภายใต้มาตรการทางเลือกอื่นที่ใช้แทนโทษจำคุก¹⁹ ซึ่งจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน โดยมีการดูแลผู้กระทำความผิดพร้อม ๆ กับการส่งเสริมให้ผู้กระทำความผิดได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม มีการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อันจะเป็นการสร้างสมดุลระหว่างสิทธิของผู้กระทำความผิด สิทธิของผู้เสียหาย ความปลอดภัยของสังคม รวมถึงการป้องกันอาชญากรรม

3.2 การดำเนินการมาตรการไม่ควบคุมตัว

ในการดำเนินมาตรการไม่ควบคุมตัว สิ่งสำคัญก็คือการควบคุมและสอดส่องพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิดซ้ำขึ้นอีก และสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยการควบคุมและสอดส่องนั้นควรจัดให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละราย และต้องมีการทบทวนหรือปรับปรุงวิธีการใช้มาตรการให้เหมาะสมอยู่เสมอ เช่น การให้ความช่วยเหลือทางด้านจิตวิทยา ด้านสังคม และวัตถุตามความจำเป็น สำหรับระยะเวลาในการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวนั้น จะต้องไม่เกินกว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามหลักเกณฑ์ในกฎหมาย อย่างไรก็ตามการลดระยะเวลาลงเพื่อให้การบังคับโทษเสร็จสิ้นเร็วขึ้น เนื่องจากผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขเป็นอย่างดีนั้น สามารถกระทำได้²⁰

¹⁹ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. มาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติว่าด้วยการไม่ควบคุมตัว (ข้อกำหนดโตเกียว). กรุงเทพฯ: กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. (ม.ป.ป.). หน้า 6-18.

²⁰ “เรื่องเดียวกัน”.

ส่วนการกำหนดเงื่อนไขของการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัว ควรคำนึงถึงความต้องการของสังคม ตลอดจนความต้องการและสิทธิของผู้กระทำผิด รวมถึงผู้เสียหายควบคู่กันไปด้วย โดยมาตรการที่ให้ปฏิบัตินั้นต้องเป็นมาตรการที่มีความชัดเจนและมีจำนวนเงื่อนไขน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้²¹ อีกทั้งต้องมีเป้าหมายเพื่อการป้องกันมิให้ผู้กระทำผิดกลับไปข้องแวะกับอาชญากรรมอื่น ซึ่งการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวอาจอยู่ในรูปแบบของ โครงการหรือกิจกรรมที่มีความหลากหลาย และควรมีการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติ บุคลิกภาพ ทัศนคติ สติปัญญา ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่นำไปสู่การกระทำผิด เพื่อให้มาตรการมีความเหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละราย อย่างไรก็ตามหากผู้กระทำผิดไม่ปฏิบัติตามมาตรการนั้น ๆ หรือกระทำผิดเงื่อนไข จะส่งผลให้มาตรการดังกล่าวอาจถูกยกเลิกหรือแก้ไข หรือในกรณีร้ายที่สุดอาจถูกเปลี่ยนไปเป็นโทษจำคุกโดยอัตโนมัติ

การใช้มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการไม่ควบคุมตัว หรือกฎโตเกียว จึงเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน โดยผู้กระทำผิดยังคงสามารถใช้ชีวิตและอยู่ใกล้ชิดกับชุมชนได้ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อผู้กระทำผิดในการปรับตัวอยู่ร่วมกับสังคม และทำให้การแก้ไขผู้กระทำผิดมีประสิทธิภาพยิ่งกว่าการตัดผู้กระทำผิดออกจากสังคมด้วยการลงโทษจำคุก อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วย ซึ่งมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการไม่ควบคุมตัวดังกล่าว สามารถนำมาใช้กับผู้ที่อยู่ระหว่างถูกดำเนินคดี พิจารณาคดี การลงโทษ หรือตลอดทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม²²

3.3 กระบวนการยุติธรรมกับการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัว

การที่มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการไม่ควบคุมตัวสามารถนำมาใช้ได้ตลอดทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม จึงมีการนำมาใช้ในขั้นตอนดังต่อไปนี้²³

3.3.1 ขั้นตอนก่อนการพิจารณาคดี

ในขั้นตอนก่อนการพิจารณาคดีมีแนวคิดว่าการคุมขังให้กระทำเป็นทางเลือกสุดท้ายต่อเมื่อไม่มีวิธีการอื่นใดที่เหมาะสมกว่าแล้ว โดยในการจะใช้ต้องคำนึงถึงความจำเป็นต่อการ

²¹ “เรื่องเดียวกัน”.

²² กุลฉีกา ช่วยพินิจ. การใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารคดี). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. 2555. หน้า 40.

²³ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. มาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (ข้อกำหนดโตเกียว).

สอบสวนความผิดตามข้อกล่าวหา ตลอดจนการคุ้มครองสังคมและผู้เสียหายเป็นสำคัญ และหากมีกรณี ที่เห็นว่าการดำเนินคดีอาญาต่อไปจะเป็นการไม่จำเป็น ตำรวจ อัยการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ การดำเนินคดีอาญา สามารถที่จะยุติการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดนั้นได้

3.3.2 ขั้นตอนการพิจารณาคดีในศาลและการลงโทษ

การที่ศาลจะพิจารณากำหนดให้ใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวกับผู้กระทำความผิด หรือไม่นั้น ศาลจะพิจารณาข้อมูลจากรายงานการสืบเสาะข้อเท็จจริงและความประพฤติของผู้กระทำ ความผิดประกอบ หากรายงานดังกล่าวมีข้อมูลเชิงสังคมเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดทั้งในเรื่องประวัติ การกระทำความผิด พฤติกรรมการกระทำความผิด ตลอดจนข้อมูลและความเห็นเกี่ยวกับวิธีการลงโทษ ที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด ศาลจะพิจารณาให้ใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวกับผู้กระทำความผิด นั้นได้ โดยมาตรการดังกล่าว ได้แก่

- 1) มาตรการตักเตือนด้วยวาจา เช่น การว่ากล่าว อบรม และตักเตือน (Verbal sanction)
- 2) การปล่อยโดยมีเงื่อนไข (Condition sanction)
- 3) โทษทางสถานภาพ หรือการตัดสิทธิบางประการ (Status sanction)
- 4) การปรับหรือการลงโทษทางเศรษฐกิจ (Fine and monetary penalties)
- 5) การริบทรัพย์สินหรือคำสั่งยึดทรัพย์ (Confiscation)
- 6) การชดเชยเยียวยาหรือจ่ายค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย (Restitution to victim)
- 7) การรอการลงโทษหรือรอการกำหนดโทษ (Suspended or deferred sentence)
- 8) การคุมประพฤติ (Probation)
- 9) การทำงานบริการสังคม (Community service)
- 10) การให้ไปรับการฝึกอบรมที่สถานฝึกอบรมพิเศษที่กำหนด (Referral an attendance center)
- 11) การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ภายในที่อยู่อาศัย (House arrest)
- 12) การผสมผสานระหว่างมาตรการดังกล่าวข้างต้น (Some combination of the measures listed above)

3.3.3 ขั้นตอนหลังจากมีคำพิพากษาหรือคำสั่งลงโทษ

หลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งลงโทษ หากผู้กระทำความผิดมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ศาลอาจใช้มาตรการทางเลือกต่าง ๆ เพื่อลดการนำตัวผู้กระทำความผิดไปคุมขังหรือจำคุก และพึงช่วยเหลือให้ผู้กระทำความผิดได้กลับคืนไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งมาตรการดังกล่าวได้แก่

- 1) การพักการลงโทษและจัดให้มีบ้านกึ่งวิถี
- 2) การอนุญาตให้ออกไปเรียนหนังสือหรือทำงานเป็นเวลา
- 3) การปล่อยตัวโดยมีทัณฑ์บน
- 4) การลดหย่อนผ่อนโทษ
- 5) การอภัยโทษ

3.4 ผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัว

มาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการไม่ควบคุมตัวมีความมุ่งหมายให้มีทางเลือกอื่นในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษจำคุก โดยเห็นว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ดีกว่าการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม หากผู้กระทำความผิดไม่ได้ก่อคดีอาญาร้ายแรงหรือไม่ได้มีนิสัยเป็นโจรผู้ร้าย การลงโทษจำคุกระยะสั้นย่อมไม่เหมาะสมกับการลงโทษผู้กระทำความผิดเหล่านี้ ดังนั้น การใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวจึงจำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบที่จะคอยดูแลให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติตามมาตรการหรือเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ดังนี้²⁴

3.4.1 เจ้าหน้าที่

ในการดูแลผู้กระทำความผิดให้ปฏิบัติตามมาตรการหรือเงื่อนไขที่ศาลกำหนด จำเป็นต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม โดยเฉพาะกับงาน ซึ่งเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะต้องผ่านการฝึกอบรมทางวิชาชีพ เพื่อให้เกิดความตระหนักชัดเจนถึงความรับผิดชอบในการบำบัดดูแลผู้กระทำความผิด รวมถึงการรู้จักใช้รูปแบบที่หลากหลายของมาตรการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมดูแลผู้กระทำความผิด อีกทั้งต้องมีประสบการณ์ภาคปฏิบัติพอสมควร เพื่อที่จะทำให้การควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดเป็นไปอย่างสัมฤทธิ์ผล นอกจากนี้เจ้าหน้าที่จำเป็นที่จะต้องประสานงาน

²⁴ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. มาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (ข้อกำหนดโตเกียว).

และแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่เสมอ เพื่อประโยชน์ในการจัดการดูแลตามมาตรการดังกล่าว

3.4.2 อาสาสมัคร

การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัว ถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความผิดกับครอบครัวและชุมชนของผู้กระทำความผิดนั้น เพราะนอกจากจะไม่เป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมแล้ว ยังเป็นการให้ชุมชนเกิดการยอมรับว่าผู้กระทำความผิดเป็นสมาชิกของชุมชนที่ชุมชนได้มีโอกาสในการให้ความช่วยเหลือ โดยการคัดเลือกอาสาสมัครนั้นจะต้องคัดเลือกผู้ที่มีความพร้อม เพื่อนำมาฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเป็นงานที่ต้องอาศัยความรับผิดชอบเป็นพิเศษ เช่น การเสริมสร้างกำลังใจให้กับผู้กระทำความผิดและครอบครัวในการพัฒนาความสัมพันธ์กับชุมชน หรือการให้ผู้กระทำความผิดเกิดการตระหนักที่จะแก้ไขพฤติกรรมตนเอง เป็นต้น ซึ่งอาสาสมัครจะคอยให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนความช่วยเหลือที่เหมาะสมเท่าที่อาสาสมัครจะสามารถทำได้

4. การเลี้ยงโทษจำคุกระยะสั้น

การลงโทษจำคุกระยะสั้น ถึงแม้จะเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่การลงโทษจำคุกในระยะเวลาอันสั้นนั้นกลับให้ผลเสียมากกว่าผลดี กล่าวคือผู้กระทำความผิดยังมีได้รับผลกระทบจากความรู้สึกทุกข์ทรมาน หรือความหวาดกลัวในการถูกจำคุกก็พ้นโทษออกมาเสียแล้ว รวมถึงระยะเวลาในการลงโทษนั้นไม่ยาวนานเพียงพอที่จะแก้ไขหรือฝึกอบรมให้ผู้กระทำความผิดเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกลับตัวเป็นคนดีได้ นอกจากนี้การลงโทษจำคุกระยะสั้นยังทำให้ผู้กระทำความผิดที่เข้าไปอยู่ในเรือนจำได้รับการถ่ายทอดวิธีการกระทำความผิดจากนักโทษคนอื่นในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น กฎหมายอาญาจึงได้กำหนดวิธีการเปลี่ยนโทษ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดที่จะถูกจำคุกในระยะเวลาสั้นมีโอกาสที่จะหลีกเลี่ยงไม่ต้องรับโทษจำคุกนั้นได้ ดังนี้²⁵

4.1 วิธีการให้ศาลยกโทษจำคุกเสีย

วิธีการให้ศาลยกโทษจำคุกเสีย มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 55 โดยมีหลักเกณฑ์แบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ

²⁵ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. 2553. หน้า 233-237.

1) ในกรณีที่ศาลจะลงโทษจำคุกสถานเดียว และโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับ มีกำหนดระยะเวลาเพียง 3 เดือนหรือน้อยกว่า ศาลมีอำนาจกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงอีกก็ได้

2) ในกรณีที่ศาลจะลงโทษจำเลยทั้งจำคุกและปรับ ถ้าโทษจำคุกที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับมีกำหนดระยะเวลาเพียง 3 เดือนหรือน้อยกว่า ศาลจะกำหนดโทษจำคุกให้น้อยลงแล้วลงโทษทั้งจำคุกและปรับก็ได้ หรือศาลจะยกโทษจำคุกเสียคงให้ปรับแต่อย่างเดียวก็ได้ ทั้งนี้ เป็นดุลพินิจของศาล ซึ่งศาลอาจยกโทษจำคุกเสียหรือไม่ก็ได้

4.2 วิธีการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษกักขัง

วิธีการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษกักขัง มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 23 โดยมีหลักเกณฑ์ว่า ในคดีที่ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษกักขังไม่เกิน 3 เดือน แทนโทษจำคุกนั้นก็ได้

4.3 วิธีการรอกำหนดโทษหรือรอกำหนดลงโทษ

วิธีการรอกำหนดโทษหรือรอกำหนดลงโทษ มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาประกอบด้วย

- 1) ต้องเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ
- 2) คดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หรือลงโทษปรับ
- 3) ผู้กระทำความผิดนั้น ต้องไม่ปรากฏว่าเคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือหากปรากฏว่าเคยรับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือเคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่า 5 ปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

4) เมื่อศาลคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้กระทำความผิด หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอันอันควรปรานี

เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรที่จะรอกการลงโทษหรือรอกการกำหนดโทษไว้ แล้วปล่อยตัวไป เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนด แต่ต้องไม่เกิน 5 ปีนับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติด้วยหรือไม่ก็ได้

5. อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic monitoring: EM)

5.1 ความหมายของการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมติดตามผู้กระทำความผิด

การควบคุมติดตามผู้กระทำความผิดโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นวิธีการในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ และส่วนใหญ่จะนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดในคดีความผิดเล็กน้อยหรือความผิดที่ไม่ร้ายแรง โดยผู้กระทำความผิดจะถูกจำกัดบริเวณให้อยู่ในสถานที่ใดสถานที่หนึ่งตามที่ได้กำหนดไว้ และจะต้องสวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตลอดเวลา ซึ่งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้จะมีลักษณะคล้ายนาฬิกาข้อมือหรือสายรัดข้อเท้า มีตัวอุปกรณ์สำหรับรับสัญญาณ (Receiver unit) และมีศูนย์ควบคุมกลาง (Monitoring center) ทำหน้าที่ในการควบคุมติดตามผู้กระทำความผิดให้อยู่ภายในสถานที่และเวลาที่กำหนด²⁶

5.2 พัฒนาการในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมติดตามผู้กระทำความผิด

การลงโทษแบบเดิมด้วยการนำระบบเรือนจำมาใช้เป็นมาตรการในการลงโทษผู้กระทำความผิด โดยคาดหวังว่าระบบเรือนจำจะช่วยขัดเกลาผู้กระทำความผิดให้สามารถกลับตัวเป็นคนดีคืนสู่สังคมได้ แต่เมื่อเวลาผ่านไปความเชื่อมั่นต่อระบบเรือนจำของคนในสังคมเริ่มลดลง เนื่องจากตัวผู้กระทำความผิดและสังคมส่วนรวมเห็นว่าการลงโทษด้วยระบบเรือนจำเพียงอย่างเดียวไม่อาจทำให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดีได้อีกต่อไป จึงทำให้ในระยะหลังเกิดแนวคิดต่อการลงโทษแบบใหม่ โดยมีการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขผู้กระทำความผิด และลดการใช้โทษ

²⁶ บุรฉัตร ปรามิชน อยุธยา. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคุมเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาในประเทศไทย. การอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 11 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, กรุงเทพฯ. 2556. หน้า 20.

จำคุก รวมถึงการใช้วิธีการลงโทษแบบอื่นแทนการจำคุก ซึ่งพัฒนาการในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมติดตามผู้กระทำความผิด มีดังนี้²⁷

ในช่วงปี ค.ศ. 1960 – 1970 เทคโนโลยีที่ใช้สำหรับการควบคุมติดตามผู้กระทำความผิดได้ถูกคิดค้นขึ้น โดย Dr. Ralph Schwitzgebel คณะกรรมการในการทดลองด้านจิตวิทยาของมหาวิทยาลัย Harvard ซึ่ง Dr. Ralph Schwitzgebel มีความต้องการที่จะประดิษฐ์อุปกรณ์ที่มีราคาไม่แพงสำหรับใช้ในกระบวนการยุติธรรมและสังคมทั่วไป จึงได้ทำการคิดค้นเทคโนโลยีและพัฒนาอุปกรณ์วิทยุสำหรับรับส่งข้อมูลที่สามารถนำมาสวมใส่กับตัวผู้กระทำความผิดได้ โดยอุปกรณ์ที่ได้รับการพัฒนาสามารถส่งสัญญาณได้ในระยะ 400 เมตร และสามารถกำหนดสถานที่ตั้งของผู้สวมใส่อุปกรณ์ได้ หลังจากนั้นในปี ค.ศ. 1969 อุปกรณ์ดังกล่าวก็ได้มีการจดสิทธิบัตร แต่อย่างไรก็ตามอุปกรณ์ก็ไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างจริงจัง

จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1977 ผู้พิพากษาชื่อว่า Jack Love ซึ่งเป็นผู้พิพากษาชาวอเมริกันประจำเมือง Albuquerque มลรัฐนิวเม็กซิโก ได้รับแรงบันดาลใจจากการ์ตูนเรื่อง ไอ้แมงมุม (Spiderman) จึงได้มีการนำเอาอุปกรณ์ที่สามารถใช้ในการควบคุมติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาใช้ และได้ชักชวนให้ Michael Goss ผู้เชี่ยวชาญของบริษัทในการออกแบบและผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ในปี ค.ศ. 1983 จึงกล่าวได้ว่าผู้พิพากษา Jack Love ได้พิพากษาคดีให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้สำหรับผู้กระทำความผิดเป็นคนแรก ในเมือง Albuquerque และเป็นผู้พิพากษาของศาลที่ได้มีคำสั่งแรกของโลกให้มีการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์กับผู้กระทำความผิดที่ได้รับการพักการลงโทษ เพื่อเฝ้าติดตามพฤติกรรม

ต่อมาได้มีแนวคิดที่จะลดความแออัดของผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน จึงมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้สำหรับควบคุมติดตามผู้กระทำความผิดที่ถูกจำกัดบริเวณให้อยู่ในที่อาศัย โดยเมืองปาล์มบีช (Palm Beach) และรัฐฟลอริดา ได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่ได้รับการพักโทษ เพื่อเป็นการลดความแออัดขัดเคืองของผู้ต้องขังเรือนจำ ซึ่งอุปกรณ์ดังกล่าวรู้จักกันในนามของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ติดตามอย่างใกล้ชิด (Tagging)

หลังจากนั้นการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้สำหรับควบคุมติดตามผู้กระทำความผิดมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้เป็นจำนวนมาก ซึ่งจะเห็นได้จากสถิติในปี ค.ศ. 1988 มีผู้กระทำความผิดใน 32 มลรัฐที่ถูกควบคุมตัว

²⁷ สุนนทิพย์ จิตสว่าง และจิตติยา เพชรมณี. แนวทางการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Monitoring) มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในประเทศไทย. วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, 24(2), 26-50. หน้า 29-31.

ด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นจำนวน 2,300 คน ต่อมาหลังจากนั้นเป็นเวลา 10 ปี การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมติดตามผู้กระทำความผิดก็ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากเดือนมกราคม ค.ศ. 1998 มีผู้กระทำความผิดที่ถูกควบคุมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 95,000 คน และในปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกามีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับควบคุมติดตามผู้กระทำความผิดครอบคลุมทุกมลรัฐ และมาตรการนี้ได้มีการขยายไปยังประเทศออสเตรเลียและประเทศต่าง ๆ ในแถบยุโรป

5.3 วัตถุประสงค์ของการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น ถูกนำมาใช้โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ กล่าวคือ ประการแรก นำมาใช้เพื่อการควบคุมตัว (Detention) เป็นการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดให้อยู่ในสถานที่ที่กำหนดไว้ การใช้เพื่อการควบคุมตัวนี้เป็นวิธีที่ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน ประการที่สอง นำมาใช้เพื่อเป็นการจำกัด (Restriction) เป็นการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการจำกัดมิให้ผู้กระทำความผิดเข้าไปในบริเวณเขตพื้นที่ที่กำหนดไว้ หรือเข้าใกล้บุคคลที่กำหนด เช่น โจทก์ ผู้เสียหาย พยาน หรือผู้กระทำความผิดที่เป็นคู่คดี และประการสุดท้าย นำมาใช้เพื่อเป็นการสังเกตเฝ้าระวัง (Surveillance) เป็นการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถติดตามความเคลื่อนไหวของผู้กระทำความผิดได้ตลอด 24 ชั่วโมง

โดยกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมติดตามผู้กระทำความผิดใน 3 ขั้นตอน กล่าวคือ ก่อนศาลมีคำพิพากษา ทางเลือกในการลงโทษหรือใช้แทนการลงโทษจำคุก และใช้ภายหลังจำคุกมาแล้วระยะหนึ่ง เพื่อลดปัญหาความแออัดของผู้ต้องโทษในเรือนจำ และเป็นการนำแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำมาใช้ดังต่อไปนี้²⁸

5.3.1 ก่อนศาลมีคำพิพากษา (Pre-trial)

การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในชั้นก่อนศาลมีคำพิพากษาโดยส่วนใหญ่จะใช้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เพื่อความสะดวกในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดให้มาศาลตามกำหนดนัด ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการช่วยป้องกันอาชญากรรมอื่น ได้อีกด้วย

²⁸ บุรฉัตร ปราโมช ณ อุษรา, การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคุมเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาในประเทศไทย.

การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในขั้นตอนนี้นิยมใช้แพร่หลายในสหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร และแคนาดา

5.3.2 ทางเลือกในการลงโทษหรือใช้แทนการลงโทษจำคุก (Primary sentencing)

การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในขั้นตอนนี้จะใช้กับกรณีที่ศาลสั่งลงโทษ ผู้กระทำความผิดแทนการลงโทษจำคุกในเรือนจำหรือทัณฑสถาน โดยเปลี่ยนเป็นการควบคุมตัวที่บ้านของผู้กระทำความผิดแทน การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นทางเลือกในการลงโทษหรือใช้แทนการลงโทษจำคุกนี้นิยมใช้แพร่หลายในสหรัฐอเมริกา และเครือรัฐออสเตรเลีย

5.3.3 ใช้ภายหลังมาแล้วระยะหนึ่ง (Post-prison)

การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ภายหลังจากการจำคุกมาแล้วระยะหนึ่ง จะนำมาใช้กับวิธีการพักโทษ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ใช้เพื่อเตรียมตัวก่อนการพ้นโทษ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข โดยการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์วิธีการนี้นิยมแพร่หลายในสหราชอาณาจักร และนิวซีแลนด์

5.4 ประเภทของสัญญาณที่นำมาใช้กับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

สัญญาณที่นำมาใช้กับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มี 2 รูปแบบ ดังนี้²⁹

5.4.1 การส่งสัญญาณแบบวิทยุคลื่นสั้น (Radio frequency – RF)

การส่งสัญญาณแบบวิทยุคลื่นสั้นจะใช้ติดตามตัวผู้กระทำความผิดในระยะทางที่แน่นอน โดยการติดตั้งเครื่องกระจายสัญญาณในที่อาศัยของผู้กระทำความผิด ทำให้ทราบความเคลื่อนไหวตรงที่ผู้กระทำความผิดยังอยู่ในบริเวณเครื่องรับสัญญาณ ซึ่งข้อมูลจะถูกส่งไปยังศูนย์ควบคุมกลางผ่านทางโทรศัพท์บ้าน หรือระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่

5.4.2 การส่งสัญญาณด้วยระบบการหาตำแหน่งโดยใช้ดาวเทียม (Global positioning system: GPS)

การส่งสัญญาณด้วยระบบการหาตำแหน่งโดยใช้ดาวเทียม เป็นระบบบอกตำแหน่งบนพื้นผิวโลก โดยอาศัยการคำนวณพิกัดจากดาวเทียมระบุตำแหน่ง ทำให้สามารถชี้บอกตำแหน่งได้ทุกแห่งบนโลกตลอด 24 ชั่วโมง และสามารถเฝ้าติดตามการเคลื่อนไหวของผู้กระทำ

²⁹ ปิยะพร ตันณิกุล, แนวทางการนำระบบการควบคุมตัวอิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดในประเทศไทย,

วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, 24(2), 121-149. หน้า 130-131.

ความผิดได้ทุกที่ทุกเวลาทั้งในบ้านและนอกบ้าน ยกเว้นบริเวณใต้ดิน ซึ่งการใช้งานระบบนี้จะต้องให้ผู้กระทำความผิดสวมใส่สายรัดข้อเท้าร่วมด้วย

5.5 รูปแบบของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้สำหรับการติดตามตัว มีอุปกรณ์หลักที่ใช้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย³⁰

5.5.1 อุปกรณ์ส่งสัญญาณ (Transmitter device)

อุปกรณ์ส่งสัญญาณเป็นอุปกรณ์สำหรับสวมใส่ที่ข้อมือ ข้อเท้า มีลักษณะคล้ายนาฬิกา ซึ่งมีคุณสมบัติในการส่งสัญญาณเพื่อให้ทราบพิกัดของผู้กระทำความผิดว่าอยู่ที่ใด โดยอุปกรณ์ดังกล่าวจะต้องมีขนาดเล็ก และมีคุณสมบัติในการป้องกันน้ำ การสั่นสะเทือน และมีความทนทานสามารถสวมใส่ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งการทำงานและการอาบน้ำ รวมถึงต้องมีระบบป้องกันการถูกทำลายด้วย

5.5.2 อุปกรณ์รับสัญญาณ (Receiver unit)

อุปกรณ์รับสัญญาณเป็นอุปกรณ์ที่จะต้องนำไปติดตั้งไว้ที่บ้านหรือสถานที่ทำงานของผู้กระทำความผิด เรียกว่า ระบบ HMD (Home monitoring devices) ซึ่งใช้สำหรับส่งสัญญาณไปยังศูนย์ควบคุม เพื่อตรวจสอบว่าผู้กระทำความผิดได้สวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตลอดเวลาหรือไม่ โดยต้องใช้โทรศัพท์และอุปกรณ์ในการเชื่อมต่อ ซึ่งอุปกรณ์เชื่อมต่อต้องมีความสามารถในการรายงานข้อมูลถึงแม้จะไม่มีกระแสไฟฟ้า มีหน่วยความจำสำรองที่สามารถรายงานข้อมูล มีแบตเตอรี่สำรองอย่างน้อย 48 ชั่วโมง สำหรับกรณีไฟฟ้าดับ รวมถึงมีการป้องกันน้ำหรือสัตว์ที่จะเข้าไปทำลายอุปกรณ์ โดยระบบ HMD นี้ใช้กระแสไฟฟ้าอย่างน้อย 120 โวลต์ และถึงแม้ว่าอุปกรณ์จะมีขนาดใหญ่แต่น้ำหนักเพียง 5 ปอนด์

5.5.3 ศูนย์ควบคุมกลาง (Monitoring center)

ศูนย์ควบคุมกลางเป็นศูนย์ควบคุมที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบและรับการรายงานการทำงานของอุปกรณ์ส่งสัญญาณ และอุปกรณ์รับสัญญาณ รวมถึงเครื่องตรวจรับสัญญาณเคลื่อนที่ (Field management unit: FMU) ซึ่งทำหน้าที่ในการตรวจสอบและควบคุมผู้กระทำความผิดของเจ้าหน้าที่สายตรวจด้วย

³⁰ บุรฉัตร ปราโมช ณ อยุธยา. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคุมเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาในประเทศไทย.

5.6 อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และระบบของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีการใช้ในปัจจุบัน สำหรับอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีการใช้ในปัจจุบัน ประกอบด้วย³¹

5.6.1 สายรัดประเภท FMD (Ankle bracelet (Traditional-FMD))

การทำงานของสายรัดประเภท FMD ใช้ระบบสัญญาณวิทยุที่ติดตั้งอยู่ในตัวอุปกรณ์สำหรับให้ผู้กระทำความผิดสวมใส่ และใช้ Field monitoring device (FMD) ทำการรับสัญญาณจากโทรศัพท์ที่บ้านของผู้กระทำความผิด และรายงานไปยังศูนย์ควบคุมกลาง เพื่อควบคุมติดตามผู้กระทำความผิด โดย FMD จะใช้สัญญาณวิทยุในการส่งสัญญาณเกี่ยวกับสถานที่ตั้งหรือตำแหน่งของผู้กระทำความผิดไปยังศูนย์ควบคุมกลาง หากผู้กระทำความผิดไม่ได้อยู่ในสถานที่หรือตำแหน่งที่กำหนดไว้ ศูนย์ควบคุมกลางจะทำการส่งสัญญาณแจ้งเตือนไปยังผู้กระทำความผิด รวมถึงแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่ที่ทำการควบคุมผู้กระทำความผิดควบคู่ด้วย

5.6.2 สายรัดประเภท Cell unit (Ankle bracelet (Cell unit))

การทำงานของสายรัดประเภท Cell unit ใช้ระบบวิทยุที่ติดตั้งในตัวอุปกรณ์ที่ผู้กระทำความผิดสวมใส่ ทำหน้าที่ในการส่งสัญญาณ คล้ายกับการทำงานของสายรัดประเภท FMD โดยจะทำงานเชื่อมต่อกับระบบรับสัญญาณที่ติดตั้งไว้ในที่อยู่อาศัยของผู้กระทำความผิด ซึ่งระบบนี้ได้ประดิษฐ์อุปกรณ์โทรศัพท์ในการรับสัญญาณแทนการใช้สายโทรศัพท์จากสถานที่พักอาศัยของผู้กระทำความผิด และเมื่อผู้กระทำความผิดออกนอกสถานที่ที่กำหนดไว้ อุปกรณ์จะทำหน้าที่ในการส่งสัญญาณไปยังศูนย์ควบคุมกลาง ภายหลังจากที่ศูนย์ควบคุมกลางได้รับสัญญาณแล้วจะส่งสัญญาณแจ้งเตือนไปยังผู้กระทำความผิด รวมถึงแจ้งเจ้าหน้าที่ที่ทำการควบคุมผู้กระทำความผิดด้วย นอกจากนี้การที่สายรัดประเภท Cell unit ใช้อุปกรณ์โทรศัพท์ในการรับสัญญาณแทนการใช้สายโทรศัพท์จากสถานที่พักอาศัยของผู้กระทำความผิด ทำให้ช่วยลดปัญหาในกรณีที่พักอาศัยของผู้กระทำความผิด ไม่มีโทรศัพท์ หรือผู้กระทำความผิดพักอาศัยอยู่ในสถานที่อื่นที่ไม่ใช่บ้าน เช่น บ้านกึ่งวิถี โรงแรม เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกเป็นอย่างมาก

5.6.3 อุปกรณ์ในการตรวจสอบการดื่มสุรา (Alcohol monitoring (Security continuous remote alcohol monitor: SCRAM))

อุปกรณ์ในการตรวจสอบการดื่มสุรา เป็นอุปกรณ์ที่ใช้กับผู้กระทำความผิดที่ถูกกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการดื่มสุรา โดยตัวอุปกรณ์จะมีความไวต่อผิวหนัง และสามารถตรวจสอบ

³¹ “เรื่องเดียวกัน”.

การเสพสุราได้ถึง 48 ครั้งต่อวัน ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องสวมใส่อุปกรณ์ไว้ที่ข้อเท้า เมื่ออุปกรณ์ตรวจสอบพบการเสพสุราจะทำการส่งสัญญาณแจ้งไปยังศูนย์ควบคุมส่วนกลางว่ามีการละเมิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ศูนย์ควบคุมส่วนกลางจะส่งข้อความเตือนไปยังผู้กระทำความผิด และถ้าผลการอ่านค่าระดับแอลกอฮอล์จากอุปกรณ์ปรากฏว่ามีแอลกอฮอล์ในเลือด เจ้าหน้าที่จะไปยังบ้านพักของผู้กระทำความผิด เพื่อทำการตรวจสอบระดับแอลกอฮอล์ในเลือดอีกครั้งหนึ่ง และนอกจากการใช้อุปกรณ์ในการตรวจสอบการดื่มสุราแล้ว เจ้าหน้าที่จะทำการสุ่มตรวจการดื่มสุรากับตัวผู้กระทำความผิดโดยตรงหรือตรวจในโอกาสพิเศษร่วมด้วย

อย่างไรก็ตามบางบริษัทผู้จำหน่ายอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อาจมีการเสนอขายเทคโนโลยีที่สามารถเห็นภาพของผู้กระทำความผิดโดยผ่านทางโทรศัพท์ สำหรับใช้ในการยืนยันตำแหน่งของผู้กระทำความผิดกับศูนย์ควบคุม

5.6.4 ระบบการหาตำแหน่งโดยใช้ดาวเทียม (*Global positioning system: GPS*)

ระบบการหาตำแหน่งโดยใช้ดาวเทียม หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าระบบ GPS เป็นระบบที่ถูกนำมาใช้ในระบบทหาร ต่อมาได้มีการประยุกต์เพื่อนำมาใช้กับการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด โดยการทำงานของระบบ GPS จะต้องมีการติดตั้งอุปกรณ์เคลื่อนที่ไว้กับตัวผู้กระทำความผิด ร่วมกับการใช้ดาวเทียมและสถานีภาคพื้นดิน สำหรับการตรวจหาตำแหน่งของผู้กระทำความผิด ซึ่งสามารถติดตามตัวผู้กระทำความผิดได้ 24 ชั่วโมง ทำให้สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้กระทำความผิด อยู่ในสถานที่ที่กำหนดไว้หรือไม่ หรืออยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมหรือไม่ ระบบนี้จะใช้เพื่อควบคุม จำกัด และสังเกตเฝ้าระวัง ซึ่งประกอบด้วย

1) ระบบการตรวจสอบ (*Passive system*)

ระบบการตรวจสอบเป็นระบบที่มีจุดประสงค์ใช้เพื่อการควบคุมเท่านั้น โดยระบบนี้จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่มีหน้าที่ในการติดต่อกับผู้กระทำความผิดผ่านทางโทรศัพท์ เพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับตำแหน่งของผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้

2) ระบบเชิงรุก (*Active system*)

ระบบเชิงรุกเป็นระบบที่มีจุดประสงค์ใช้เพื่อการควบคุม จำกัด และสังเกตเฝ้าระวัง โดยระบบนี้ผู้กระทำความผิดจะต้องสวมใส่อุปกรณ์สำหรับการส่งสัญญาณ และจะต้องมีการติดตั้งอุปกรณ์ส่งต่อสัญญาณไว้ในบ้าน เพื่อใช้ส่งสัญญาณมายังศูนย์ควบคุมกลาง ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดมีการออกนอกพื้นที่ที่กำหนดไว้ ระบบจะทำการส่งสัญญาณแจ้งเตือนไปยังผู้กระทำความผิด ซึ่งระบบนี้จะมีการควบคุมผู้กระทำความผิดผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตลอด 24 ชั่วโมง

ระบบเชิงรุกนี้เหมาะที่จะนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดในคดีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว โดยจะมีการกำหนดพื้นที่ห้ามผู้กระทำความผิดเข้าไปใกล้เหยื่อหรือผู้เสียหาย ซึ่งจะมีการติดอุปกรณ์ไว้ที่เหยื่อหรือผู้เสียหายด้วยเช่นเดียวกัน หากผู้กระทำความผิดเข้าไปใกล้เหยื่อหรือผู้เสียหายจะมีการส่งสัญญาณเสียงดังไปยังเหยื่ออาชญากรรม รวมถึงจะมีการส่งสัญญาณแจ้งเตือนไปยังผู้กระทำความผิดจากศูนย์ควบคุมกลางด้วย

5.6.5 การพิสูจน์ตำแหน่งที่ตั้ง (Location verification unit)

การพิสูจน์ตำแหน่งที่ตั้ง เป็นระบบสำหรับให้เจ้าหน้าที่ใช้ในการติดตามตำแหน่งของผู้กระทำความผิด โดยเจ้าหน้าที่จะติดตั้งอุปกรณ์สำหรับตรวจสอบตำแหน่งไว้ที่ยานพาหนะของเจ้าหน้าที่ ซึ่งอุปกรณ์นี้จะสามารถรับสัญญาณจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้กระทำความผิดสวมใส่ไว้ที่ข้อเท้าได้ในระยะ 300 ฟุต ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถขับรถไปจอดไว้ใกล้สถานที่ของผู้กระทำความผิด เช่น ที่บ้าน ที่ทำงาน เพื่อตรวจสอบว่าผู้กระทำความผิดยังอยู่ในสถานที่ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยไม่ต้องลงไปตรวจสอบด้วยสายตาหากไม่จำเป็น

นอกจากนี้การพิสูจน์ตำแหน่งที่ตั้ง สามารถใช้ระบบการพิสูจน์ด้วยเสียงเพื่อตรวจสอบตำแหน่งของผู้กระทำความผิดได้ไม่จำกัดจำนวนครั้งในแต่ละวัน และสามารถใช้ตรวจสอบในระยะทางไกลได้ โดยผู้กระทำความผิดที่เข้าสู่กระบวนการควบคุมติดตาม จะถูกบันทึกเสียงไว้ในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Voice print) และเสียงที่บันทึกไว้ดังกล่าวจะถูกเก็บไว้ที่ศูนย์ควบคุมกลาง ซึ่งในการบันทึกเสียงนั้นจะให้ผู้กระทำความผิดพูดประโยค หรือคำสั้น ๆ เนื่องจากการพูดคำเพียงคำเดียว อาจทำให้การตรวจสอบไม่ถูกต้องชัดเจน เมื่อศูนย์ควบคุมกลางจะทำการพิสูจน์ตำแหน่งที่ตั้งของผู้กระทำความผิดจะติดต่อให้ผู้กระทำความผิดใช้เสียงพูด เช่น วันเกิด วันเวลาของวันวลี หรือประโยคที่ได้มีการบันทึกเสียงไว้ เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนหรือสอดคล้องของเสียงที่ได้บันทึกไว้ หากเสียงไม่สอดคล้องกัน ศูนย์ควบคุมกลางจะแจ้งให้ผู้กระทำความผิดทราบถึงการละเมิดกฎหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ นอกจากนี้การติดต่อโดยการใช้เสียงยังทำให้สามารถวิเคราะห์เสียงข้างเคียงได้ว่าผู้กระทำความผิดอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมหรือไม่

5.7 โปรแกรมที่ใช้ในการควบคุมติดตามผู้กระทำความผิดด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

โปรแกรมที่ใช้ในการควบคุมติดตามผู้กระทำความผิดด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สามารถแบ่งระยะการใช้ได้ดังต่อไปนี้³²

³² “เรื่องเดียวกัน”.

5.7.1 ระยะเวลาที่ 1 การใช้เพจเจอร์ (Pager)

เป็น โปรแกรมที่มีการนำเพจเจอร์มาใช้ในการควบคุมติดตามผู้กระทำความผิด โดยกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องส่งข้อความตอบกลับผ่านทางเพจเจอร์ ภายในระยะเวลา 10 นาที หลังจากที่ได้รับความจากเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้โปรแกรมการใช้เพจเจอร์ยังกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องทำตารางกำหนดเวลาล่วงหน้าแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ เช่น ตารางเวลาในการขึ้นศาล ตารางเวลาในการให้เจ้าหน้าที่คุมประพฤติเข้าเยี่ยม ซึ่งเจ้าหน้าที่คุมประพฤติจะเข้าเยี่ยมผู้กระทำความผิด สัปดาห์ละ 1 ครั้ง รวมถึงการเยี่ยมที่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการเยี่ยมด้วย และผู้กระทำความผิดจะต้องอยู่ในสถานที่ตามที่ได้กำหนดไว้ในตารางเวลาดังนั้น ยกเว้นการพบแพทย์ในกรณีฉุกเฉิน หรือกรณีที่มีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว และเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องการติดต่อ ผู้กระทำความผิดต้องแจ้งเจ้าหน้าที่คุมประพฤติภายใน 24 ชั่วโมง

เมื่อผู้กระทำความผิดเข้าโปรแกรมนี้ จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของศาลตามที่กฎหมายกำหนดไว้ จะต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดหรือแอลกอฮอล์ โดยจะมีการสุ่มตรวจปัสสาวะ เช่น ที่บ้านพัก หรือสถานที่ทำงาน ซึ่งในการสุ่มตรวจแต่ละครั้ง ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด และหากผู้กระทำความผิดทำให้อุปกรณ์เกิดความเสียหาย ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามหากผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในโปรแกรมนี้ จะถูกส่งตัวกลับไปควบคุมที่เรือนจำต่อไป ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องคืนอุปกรณ์ทั้งหมด หากไม่คืนจะถือว่ามีความผิดฐานขโมยทรัพย์สิน

5.7.2 ระยะเวลาที่ 2 การจำกัดบริเวณ (Restrict: FMD)

การจำกัดบริเวณ เป็น โปรแกรมที่มีการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิด อยู่ในบริเวณสถานที่และเวลาที่ได้กำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ตามผู้กระทำความผิดสามารถที่จะไปทำงาน ไปเรียนหนังสือ ไปพบแพทย์ และไปศาลได้ตามตารางเวลาที่ได้รับอนุญาต นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดต้องทำตารางกำหนดเวลาล่วงหน้าแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ เช่น ตารางเวลาในการขึ้นศาล ตารางเวลาในการให้เจ้าหน้าที่คุมประพฤติเข้าเยี่ยม ซึ่งเจ้าหน้าที่คุมประพฤติจะเข้าเยี่ยมผู้กระทำความผิด สัปดาห์ละ 1 ครั้ง รวมถึงการเยี่ยมที่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการเยี่ยมด้วย ผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขโดยการอยู่ภายในบริเวณสถานที่และเวลาที่ได้กำหนดไว้ ยกเว้นกรณีที่ต้องพบแพทย์ฉุกเฉิน หรือเมื่อเกิดปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หากผู้กระทำความผิดต้องการออกนอกพื้นที่ที่ได้กำหนดไว้ จะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร และหากเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องการติดต่อ ผู้กระทำความผิดต้องแจ้งเจ้าหน้าที่คุมประพฤติทราบได้ตลอด 24 ชั่วโมง

นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดสามารถเข้าร่วมในโปรแกรมต่าง ๆ ตามคำสั่งศาล หรือตามความเหมาะสม เช่น การบำบัด การจัดการศึกษา หรือการตรวจสอบการใช้สารเสพติด เป็นต้น ผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมาย จะต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดหรือแอลกอฮอล์ ซึ่งผู้กระทำความผิดจะได้รับการคุ้มครองหาสารเสพติดตามความเหมาะสม เช่น ที่บ้านพัก หรือสถานที่ทำงาน ซึ่งในการคุ้มครองแต่ละครั้ง ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด และหากผู้กระทำความผิดทำให้อุปกรณ์เกิดความเสียหาย ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามหากผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในโปรแกรมนี้ จะถูกส่งตัวกลับไปควบคุมที่เรือนจำต่อไป ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องคืนอุปกรณ์ทั้งหมด หากไม่คืนจะถือว่ามีความผิดฐานขโมยทรัพย์สินอีกความผิดหนึ่งด้วย

5.7.3 ระยะที่ 3 การใช้ Curfew

การใช้ Curfew เป็น โปรแกรมที่มีการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิด อยู่ในบริเวณสถานที่และเวลาที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งผู้กระทำความผิดสามารถที่จะไปทำงาน ไปเรียน หนังสือ ไปพบแพทย์ และไปศาลได้ตามตารางเวลาที่ได้รับอนุญาต นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดต้องทำ ตารางกำหนดเวลาล่วงหน้าแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ เช่น ตารางเวลาในการขึ้นศาล ตารางเวลาในการให้ เจ้าหน้าที่คุมประพฤติเข้าเยี่ยม ซึ่งเจ้าหน้าที่คุมประพฤติจะเข้าเยี่ยมผู้กระทำความผิดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง รวมถึงการเยี่ยมที่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการเยี่ยมชมด้วย ผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขโดยการอยู่ภายในบริเวณสถานที่และเวลาที่ได้กำหนดไว้ ยกเว้นกรณีที่ต้องพบแพทย์ฉุกเฉิน หรือเมื่อเกิดปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หากผู้กระทำความผิดต้องการออกนอกพื้นที่ที่ได้ กำหนดไว้ในตารางกำหนดเวลาล่วงหน้า จะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร และหากเจ้าหน้าที่ ดำรวจต้องการติดต่อ ผู้กระทำความผิดต้องแจ้งเจ้าหน้าที่คุมประพฤติทราบได้ตลอด 24 ชั่วโมง

นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดสามารถเข้าร่วมในโปรแกรมต่าง ๆ ตามคำสั่งศาล หรือตามความเหมาะสม เช่น การบำบัด การจัดการศึกษา หรือการตรวจสอบการใช้สารเสพติด เป็นต้น ผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมาย จะต้องไม่แจ้งข้อมูลที่ผิดต่อเจ้าหน้าที่ และจะต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดหรือแอลกอฮอล์ ซึ่งผู้กระทำความผิดจะได้รับการคุ้มครองหา สารเสพติดตามความเหมาะสม เช่น ที่บ้านพัก หรือสถานที่ทำงาน ซึ่งในการคุ้มครองแต่ละครั้ง ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด และหากผู้กระทำความผิดทำให้อุปกรณ์ เกิดความเสียหาย ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม หากผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในโปรแกรมนี้ จะถูกส่งตัวกลับไปควบคุม

ที่เรือนจำต่อไป ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องกินอุปกรณ์ทั้งหมด หากไม่กินจะถือว่ามีความผิดฐานขโมยทรัพย์สิน

5.7.4 ระยะเวลาที่ 4 การใช้ระบบ *Passive*

การใช้ระบบ *Passive* เป็นโปรแกรมที่มีการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิด อยู่ในบริเวณสถานที่และเวลาที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งผู้กระทำความผิดสามารถที่จะไปทำงาน ไปเรียน หนังสือ ไปพบแพทย์ และไปศาลได้ตามตารางเวลาที่ได้รับอนุญาต นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดต้องทำตามตารางกำหนดเวลาล่วงหน้าแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ เช่น ตารางเวลาในการขึ้นศาล ตารางเวลาในการให้เจ้าหน้าที่คุมประพฤติเข้าเยี่ยม ซึ่งเจ้าหน้าที่คุมประพฤติจะเข้าเยี่ยมผู้กระทำความผิดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง รวมถึงการเยี่ยมที่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาที่แน่นอนในการเยี่ยมด้วย เพื่อให้คำแนะนำผู้กระทำความผิด และผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขโดยการอยู่ในบริเวณสถานที่และเวลาที่กำหนดไว้ ยกเว้นกรณีที่ต้องพบแพทย์ฉุกเฉิน หรือเมื่อเกิดปัญหาการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หากผู้กระทำความผิดต้องการออกนอกพื้นที่ที่ได้กำหนดไว้ในตารางกำหนดเวลาล่วงหน้า จะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร และหากเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องการติดต่อ ผู้กระทำความผิดต้องแจ้งเจ้าหน้าที่คุมประพฤติทราบได้ตลอด 24 ชั่วโมง

นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดสามารถเข้าร่วมในโปรแกรมต่าง ๆ ตามคำสั่งศาล หรือตามความเหมาะสม เช่น การบำบัด การจัดการศึกษา หรือการตรวจสอบการใช้สารเสพติด เป็นต้น ผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมาย จะต้องไม่แจ้งข้อมูลเท็จต่อเจ้าหน้าที่ และจะต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดหรือแอลกอฮอล์ ซึ่งผู้กระทำความผิดจะได้รับการสุ่มตรวจหาสารเสพติดตามความเหมาะสม เช่น ที่บ้านพัก หรือสถานที่ทำงาน ซึ่งในการสุ่มตรวจแต่ละครั้ง ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด และหากผู้กระทำความผิดทำให้อุปกรณ์เกิดความเสียหาย ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม หากผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในโปรแกรมนี้ จะถูกส่งตัวกลับไปควบคุมที่เรือนจำต่อไป ซึ่งผู้กระทำความผิดจะต้องกินอุปกรณ์ทั้งหมด หากไม่กินจะถือว่ามีความผิดฐานขโมยทรัพย์สินด้วย

5.7.5 ระยะเวลาที่ 5 การใช้ระบบ *Active*

การใช้ระบบ *Active* เป็นโปรแกรมที่มีการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิด ต้องอยู่ในบริเวณสถานที่และเวลาที่ได้กำหนดไว้ รวมถึงการห้ามเข้าไปในพื้นที่ที่กำหนด

ซึ่งผู้กระทำความผิดที่เข้าโปรแกรมนี้จะมีหน้าที่ต้องติดต่อกับเจ้าหน้าที่ทันที เมื่อได้รับข้อความที่ส่งผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรือทางโทรศัพท์

นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดสามารถเข้าร่วมโปรแกรมต่าง ๆ ตามคำสั่งศาล หรือตามความเหมาะสม เช่น การบำบัด การจัดการศึกษา หรือการตรวจสอบการใช้สารเสพติด เป็นต้น โดยผู้กระทำความผิดต้องทำตารางกำหนดเวลาล่วงหน้าแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ เช่น ตารางเวลาในการขึ้นศาล ตารางเวลาในการให้เจ้าหน้าที่คุมประพฤติเข้าเยี่ยม หากผู้กระทำความผิดต้องการออกนอกพื้นที่ที่ได้กำหนดไว้ในตารางกำหนดเวลาล่วงหน้า จะต้องแจ้งเจ้าหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร และในกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่ไปทำงานในพื้นที่ตามตารางที่แจ้งไว้ล่วงหน้า ผู้กระทำความผิดต้องยินยอมให้เจ้าหน้าที่โทรศัพท์หานายจ้างได้ อีกทั้งผู้กระทำความผิดจะต้องยินยอมให้เจ้าหน้าที่ตำรวจและเจ้าหน้าที่คุมประพฤติสามารถไปเยี่ยมบ้านและสถานที่ทำงานได้

ผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมาย จะต้องไม่แจ้งข้อมูลเท็จต่อเจ้าหน้าที่ และจะต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดหรือแอลกอฮอล์ ซึ่งผู้กระทำความผิดจะได้รับการคุ้มครองหาสารเสพติดตามความเหมาะสม เช่น ที่บ้านพัก หรือสถานที่ทำงาน ซึ่งในการคุ้มครองแต่ละครั้ง ผู้กระทำความผิดจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด และกรณีที่ผู้กระทำความผิดอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดี ผลการคุ้มครองดังกล่าวจะถูกส่งไปยังศาล

ผู้กระทำความผิดจะต้องไม่ทำลาย หรือดัดแปลงอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือว่าเป็นความผิดอาญา ฐานทำลายทรัพย์สิน และกรณีที่ผู้กระทำความผิดไม่คืนอุปกรณ์ จะมีความผิดฐานขโมยทรัพย์สิน นอกจากนี้ในกรณีที่อุปกรณ์ที่คืนกลับมามีความเสียหาย ผู้กระทำความผิดจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้น อย่างไรก็ตามหากเป็นกรณีที่ศาลยกฟ้อง ผู้กระทำความผิดจะได้รับค่าทดแทนการจ่ายค่าธรรมเนียมในการเข้าร่วม โปรแกรม แต่หากผู้กระทำความผิดไม่ได้คืนอุปกรณ์ก็ยังคงต้องรับผิดชอบฐานขโมยทรัพย์สิน

5.8 ข้อดีข้อเสียของการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

ข้อดีข้อเสียของการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มีดังต่อไปนี้

5.8.1 ข้อดีของการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด เป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ โดยการนำตัวผู้กระทำความผิดกลับไปใช้ชีวิตในชุมชน และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซึ่งการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดนั้น ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของกรมราชทัณฑ์ในการดูแลผู้กระทำความผิด รวมถึง

สามารถลดผลกระทบจากการจำคุกในเรือนจำ เช่น ลดการตีตราและลดปัญหาการไม่ยอมรับของคนในสังคมเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด ว่าเป็นคนชั่วร้าย มีประวัติการกระทำความผิดมาก่อน ลดการเรียนรู้พฤติกรรมและการถ่ายทอดวิชาความรู้ในการเป็นอาชญากรจากผู้กระทำความผิดอื่นที่อยู่ในเรือนจำ ซึ่งจะทำให้ผู้กระทำความผิดพัฒนาวิธีการในการกระทำความผิดที่ซับซ้อนกว่าเดิม และการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีของคนในครอบครัว โดยเฉพาะผู้กระทำความผิดที่เป็นหญิงมีครรภ์หรือมีบุตรในวัยพึ่งพิง ทำให้ได้คลอดบุตรและเลี้ยงดูบุตรอย่างใกล้ชิด³³

นอกจากนี้การควบคุมตัวผู้กระทำความผิด โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ผู้กระทำความผิดได้มีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เช่น การมีโอกาสในการไปเรียนหนังสือ มีโอกาสหาความรู้ในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการเข้าร่วม โปรแกรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับตัวเป็นคนดีสู่สังคม อีกทั้งการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดยังเป็นการสร้างความปลอดภัยให้แก่สังคม เพราะสามารถตรวจสอบพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยมีเจ้าหน้าที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบและรับแจ้งเหตุการณั้ละเมิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตลอดเวลา และในกรณีที่ผู้กระทำความผิดละเมิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการได้ทันที³⁴ รวมถึงยังเป็นการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของผู้กระทำความผิด เนื่องจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สามารถตรวจสอบการเดินทาง การไปยังสถานที่ต่าง ๆ ของผู้กระทำความผิดได้ เมื่อผู้กระทำความผิดมีพฤติกรรมที่น่าสงสัย

5.8.2 ข้อเสียของการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิด โดยการให้ผู้กระทำความผิดกลับไปใช้ชีวิตกับครอบครัวของผู้กระทำความผิดเอง ทำให้ครอบครัวของผู้กระทำความผิดประสบกับภาวะความเครียดและถูกรบกวนเวลาส่วนตัวได้ เนื่องจากการตรวจสอบให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติตามเงื่อนไข เจ้าหน้าที่อาจต้องสอบถามข้อมูลจากบุคคลใกล้ชิดในครอบครัว หรือต้องโทรศัพท์รบกวนในเวลาดึก อีกทั้งการควบคุมผู้กระทำความผิด โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อาจส่งผลกระทบต่อการทำลายความเชื่อมั่นในตนเองของผู้กระทำความผิด และอาจเป็นการทำลายชื่อเสียงของครอบครัว

³³ พณิษา โพธิ์. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ร่วมกับการกักกัน และห้ามเข้าเขตกำหนดในวิธีการเพื่อความปลอดภัย. (สารนิพนธ์ ปริญญาโทบริหารคดี). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพฯ. 2562. หน้า 142.

³⁴ จุริวรรณ มานะการ. การควบคุมผู้ต้องโทษปรับด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์แทนการกักขังแทนค่าปรับ. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทบริหารคดี). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี. 2557. หน้า 56-58.

ผู้กระทำความผิดด้วย เนื่องจากการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นในสังคมทราบว่าบุคคลดังกล่าวได้กระทำความผิด และกำลังถูกควบคุมความประพฤติ³⁵ นอกจากนี้การควบคุมตัวผู้กระทำความผิดด้วยการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อาจก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความไม่เป็นธรรมในสังคม โดยเฉพาะอาจทำให้ผู้เสียหายเกิดความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรม เนื่องจากการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำความผิดไว้ในเรือนจำ แล้วใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการควบคุมแทนเป็นการก้าวก่ายถึงผู้กระทำความผิดมากเกินไป อาจส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อโทษที่ได้รับจากการกระทำความผิดของตน อีกทั้งอาจสุ่มเสี่ยงที่ผู้กระทำความผิดจะไปทำลายพยานหลักฐาน หรือข่มขู่พยาน ทำให้เสียรูปคดีได้³⁶

³⁵ สุนันทิพย์ จิตสว่าง และจิตติยา เพชรรมณี. แนวทางการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Monitoring) มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในประเทศไทย. หน้า 38.

³⁶ บรรณัตริ์ ปราโมช ณ อุษรยา. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคุมเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาญาในประเทศไทย. หน้า 61.

บทที่ 3

หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ กับผู้ที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

ในบทนี้จะทำการศึกษาเกี่ยวกับหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยแบ่งการศึกษาหลักกฎหมายออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนแรกทำการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับโทษกักขัง ส่วนที่สองทำการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย และส่วนสุดท้ายเป็นการศึกษากฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ถูกศาลพิพากษากักขัง

1. โทษกักขัง

โทษกักขังเป็นโทษซึ่งประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติขึ้นใหม่โดยไม่มีอยู่ในกฎหมายลักษณะอาญาเดิม นอกจากนี้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค 2 ซึ่งได้บัญญัติถึงความผิดก็มีได้มีการกำหนดโทษกักขังไว้ด้วย เพราะประมวลกฎหมายอาญาประสงค์จะให้โทษกักขังเป็นโทษที่เปลี่ยนจากโทษจำคุก³⁷ จึงมิได้ระวางโทษระบุไว้ในความผิดแต่ละฐาน แต่เป็นโทษที่กฎหมายประสงค์ที่จะให้ใช้แทนโทษจำคุกระยะสั้น โทษกักขังจึงเป็นโทษข้างเคียง (Nebenstrafe)³⁸

1.1 เจื่อนไขในการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

การเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษกักขังได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 23 บัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุก และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ศาลจะพิพากษาให้ลงโทษกักขังไม่เกิน

³⁷ หยุด แสงอุทัย, กฎหมายอาญา ภาค 1, หน้า 199.

³⁸ คณิต ฒ นคร, กฎหมายอาญาภาคทั่วไป, หน้า 463.

สามเดือนแทนโทษจำคุกนั้นก็ได้” ซึ่งจะเห็นได้ว่าประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับการให้ผู้กระทำความผิดรับโทษกักขังไว้โดยตรง ดังเช่นโทษจำคุก หรือโทษปรับ แต่มาตรา 23 ได้วางหลักเกณฑ์ในการที่ศาลจะลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก กล่าวคือ

1) ต้องเป็นกรณีที่บุคคลได้กระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุก และศาลจะลงโทษจำคุกบุคคลที่ได้กระทำความผิดในคดีนั้นไม่เกินสามเดือน

2) บุคคลที่ได้กระทำความผิดนั้นจะต้องไม่เคยถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุก หากเคยถูกศาลลงโทษจำคุก จะต้องเป็นความผิดที่บุคคลนั้นได้กระทำโดยประมาทหรือเป็นความผิดลหุโทษ

นอกจากนี้โทษกักขังยังใช้ในกรณีดังต่อไปนี้³⁹

(1) เปลี่ยนมาจากโทษปรับ ตามมาตรา 29

(2) ชดเชยคำสั่งศาลที่สั่งให้ส่งทรัพย์สินที่ริบ ตามมาตรา 37

(3) ไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ตามมาตรา 46

(4) ไม่ชำระเงินตามคำสั่งศาลที่สั่งให้ชำระเมื่อกระทำผิดทัณฑ์บน ตามมาตรา 47

โดยโทษกักขังมีเจตนารมณ์ เพื่อให้มีให้ผู้กระทำความผิดต้องถูกตราหน้าว่าเป็นผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่น่าอับอายและเป็นที่น่ารังเกียจของสังคม ดังนั้น ถ้าปรากฏว่าผู้กระทำความผิดได้เคยต้องโทษจำคุกมาก่อนแล้ว การที่จะเปลี่ยนโทษจำคุกมาเป็นโทษกักขังก็ไม่มีประโยชน์ ทั้งนี้ เว้นแต่จะเป็นกรณีที่เคยรับโทษจำคุกสำหรับความผิดที่สังคมไม่รังเกียจ ซึ่งได้แก่ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

1.2 ลักษณะของโทษกักขัง

โทษกักขังเป็นโทษที่มุ่งหมายเกี่ยวกับการจำกัดเสรีภาพในร่างกายของบุคคล เช่นเดียวกับโทษจำคุก แต่เป็นโทษที่เบากว่าโทษจำคุก โดยลักษณะของโทษกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา 24 วรรคหนึ่งและวรรคสอง ได้บัญญัติเกี่ยวกับสถานที่กักขังของผู้ต้องโทษกักขัง โดยกำหนดให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีดำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันว่า ผู้ต้องโทษกักขังจะไม่อยู่ปนเปื้อนกับนักโทษซึ่งต้องโทษจำคุก⁴⁰ ส่วนวรรคสอง ถ้าศาลเห็นเป็นการสมควร ศาลจะสั่งในคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อยู่อาศัยของผู้นั้นเองหรือผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้หรือสถานที่อื่น นอกจาก

³⁹ วิวรรณ ดำรงกุลนันท์. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นิติธรรม. 2563. หน้า 40-41.

⁴⁰ หยุด แสงอุทัย. กฎหมายอาญา ภาค 1. หน้า 200-201.

สถานที่กำหนดไว้สำหรับโทษกักขังก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เหมาะสมกับประเภท หรือสภาพของผู้ต้องโทษ กักขัง เช่น กรณีผู้กระทำความผิดคดีอาชญากรรม ศาลอาจสั่งให้กักขังไว้ยังโรงพยาบาลที่ทำการรักษา ผู้ติดยาเสพติดได้⁴¹

มาตรา 24 วรรคสาม ได้บัญญัติเกี่ยวกับการเปลี่ยนสถานที่กักขัง ในกรณีที่มีความปรากฏแก่ศาลว่า การกักขังผู้ต้องโทษกักขังไว้ในสถานที่กักขังตามมาตรา 24 วรรคหนึ่งหรือ วรรคสอง อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้นั้น หรือทำให้ผู้ซึ่งต้องพึ่งพาผู้ต้องโทษกักขังในการดำรงชีพ ได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร หรือมีพฤติการณ์พิเศษประการอื่นที่แสดงให้เห็นว่าไม่สมควรกักขัง ผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้กักขังไว้ในสถานที่อื่นซึ่งมีใช้ที่อยู่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังก็ได้

1.3 สภาพความเป็นอยู่และการทำงานของผู้ต้องโทษกักขัง

สภาพความเป็นอยู่และการทำงานของผู้ต้องโทษกักขังนั้น ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 25 และมาตรา 26 โดยมาตรา 25 เป็นกรณีที่ผู้ต้องโทษกักขังถูกกักขังในสถานที่ ซึ่งกำหนดไว้สำหรับการกักขัง ผู้ต้องโทษกักขังจะได้รับการเลี้ยงดูจากสถานที่กักขังนั้น แต่ต้องอยู่ ภายใต้ข้อบังคับของสถานที่ดังกล่าว อย่างไรก็ตามผู้ต้องโทษกักขังยังมีสิทธิดังต่อไปนี้

- 1) รับอาหารจากภายนอกโดยค่าใช้จ่ายของตนเอง
- 2) ใช้เสื้อผ้าของตนเอง
- 3) ได้รับการเยี่ยมอย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมง
- 4) รับและส่งจดหมายได้

ทั้งนี้ มาตรา 25 วรรคสอง ได้กำหนดให้ผู้ต้องโทษกักขังทำงานตามระเบียบข้อบังคับ และวินัย ถ้าผู้ต้องโทษกักขังประสงค์จะทำงานอย่างอื่น เช่น อยากจะทำงานจักสาน ก็ให้เลือกทำได้ ตามประเภทงานที่ตนสมัคร แต่ต้องไม่ขัดต่อระเบียบข้อบังคับและวินัย หรือความปลอดภัยของสถานที่ กักขังนั้น⁴²

ส่วนมาตรา 26 เป็นกรณีที่ผู้ต้องโทษกักขังถูกกักขังไว้ในที่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขัง นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้ต้องโทษกักขังไว้ โดยผู้ต้องโทษกักขังมีสิทธิที่จะดำเนินการ ในวิชาชีพหรืออาชีพของตนในสถานที่ดังกล่าวได้ ในกรณีนี้ ศาลจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษกักขัง ปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร

⁴¹ “เรื่องเดียวกัน”.

⁴² “เรื่องเดียวกัน”.

1.4 การเปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุก

การเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษกักขังถือว่าเป็นการให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้กลับตัวกลับใจเป็นคนดี แต่ถ้าในระหว่างกักขังผู้กระทำความผิดมิได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการกลับตัวกลับใจ ศาลก็มีอำนาจในการเปลี่ยนโทษกักขังกลับไปเป็นโทษจำคุกได้ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 27 เมื่อปรากฏว่า

- 1) ผู้ต้องโทษกักขังฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือวินัยของสถานที่กักขัง
- 2) ผู้ต้องโทษกักขังไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด
- 3) ผู้ต้องโทษกักขังต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก

ทั้งนี้ โทษจำคุกที่เปลี่ยนจากโทษกักขังต้องไม่เกินกำหนดระยะเวลาของโทษกักขังที่ผู้ต้องโทษกักขังจะต้องได้รับต่อไป เช่น หากผู้ต้องโทษกักขังยังคงต้องรับโทษต่อไปอีก 90 วัน ศาลอาจเปลี่ยนโทษกักขังกลับไปเป็นโทษจำคุก 30 วัน หรือ 60 วัน หรือ 90 วันก็ได้ แต่จะเปลี่ยนโทษกักขังกลับไปเป็นโทษจำคุกเกิน 90 วันมิได้ เพราะเกินกำหนดเวลาของโทษกักขังที่จะต้องรับต่อไปนั่นเอง⁴³

2. การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย

ในระยะเริ่มแรกประเทศไทยได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิด โดยกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม⁴⁴ ซึ่งในปี พ.ศ. 2556 กรมคุมประพฤติได้เริ่มทำการศึกษาเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิด เพื่อลดปัญหาความแออัดในเรือนจำ และการคืนคนดีสู่สังคม ต่อมาในปี พ.ศ. 2557 จึงได้ทำการเช่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จำนวน 200 ชุด และปลายปีได้ทำการเช่าเพิ่มเติมอีก จำนวน 3,000 ชุด เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2557 โดยมีมาตรการในการติดตาม และควบคุมผู้กระทำความผิด ได้แก่ การควบคุมพื้นที่ของผู้กระทำความผิด การควบคุมเขตพื้นที่ห้ามเข้า การควบคุมเส้นทางการเดินทาง และการควบคุมความเร็วในการขับขี่ยานพาหนะ

⁴³ วิวรรณ ดำรงกุลนันท์. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป. หน้า 44.

⁴⁴ สุนันทิพย์ จิตสว่าง และจิตติยา เพชรมณี. แนวทางการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Monitoring) มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดในประเทศไทย. หน้า 42-44.

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่นำมาใช้กับผู้กระทำความผิดนั้น กรมคุมประพฤติใช้ชุดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วย สายรัด และตัวรับสัญญาณ GPS จากงานดาวเทียมที่มีลักษณะการเชื่อมโยง เช่นเดียวกับระบบโทรศัพท์มือถือ ซึ่งจะมีระบบการตรวจจับสัญญาณ และสถานะของผู้กระทำความผิดว่าฝ่าฝืนข้อกำหนดตามที่ศาลได้กำหนดไว้หรือไม่ หากมีการฝ่าฝืนข้อกำหนดจะมีการส่งสัญญาณแจ้งเตือนมายังศูนย์ควบคุมและพนักงานคุมประพฤติในรูปแบบข้อความ SMS และ E-mail หลังจากนั้นประเทศไทยจึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมาย เพื่อให้สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมได้ เช่น

ได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกรณีการสั่งให้จำคุกโดยวิธีการอื่น นอกเหนือจากการส่งตัวเข้าเรือนจำ โดยให้ศาลมีอำนาจในการจำกัดการเดินทาง รวมถึงการกำหนดอาณาเขตของผู้ต้องโทษ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพความผิดของผู้ต้องโทษ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/1 และมาตรา 89/2 โดยศาลจะต้องคำนึงถึงเหตุจำเป็นประกอบการพิจารณา กล่าวคือ หากการจำคุกนั้นจะทำให้ผู้ต้องโทษได้รับอันตรายถึงแก่ชีวิต หรือผู้ต้องโทษมีความจำเป็นต้องอุปการะเลี้ยงดูบุคคลในครอบครัวที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ หรือผู้ต้องโทษเป็นผู้ที่มีความเจ็บป่วยและมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการรักษาเป็นประจำ หรือผู้ต้องโทษมีเหตุอันควรอื่นใดตามกฎหมายที่ยังไม่ควรถูกบังคับโทษ

ได้มีการนำมาใช้ในการปล่อยชั่วคราว โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 กำหนดให้ศาลสามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว กล่าวคือ หากผู้กระทำความผิดยินยอมให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ศาลมีอำนาจที่จะสั่งให้ปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้ รวมถึงจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้ถูกปล่อยชั่วคราว หรือจะกำหนดเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติก็ได้ แต่ในกรณีที่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ ถึงแม้ว่าบุคคลนั้นจะให้ความยินยอมในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก็ตาม แต่ศาลจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไม่ได้ เว้นแต่ว่าบุคคลดังกล่าวมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อผู้อื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น

การกำหนดให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการคุมความประพฤติ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคสอง (6) ซึ่งเมื่อศาลกำหนดเงื่อนไขห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนดไว้ ศาลมีอำนาจสั่งใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางกับผู้ถูกคุมความประพฤติด้วยก็ได้

เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าผู้ถูกคุมความประพฤติได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้หรือไม่ เนื่องจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะทำให้ทราบตำแหน่งที่อยู่ของผู้ถูกคุมความประพฤติตลอด 24 ชั่วโมง และเมื่อผู้ถูกคุมความประพฤติทำผิดเงื่อนไข จะมีการส่งสัญญาณแจ้งเตือนไปยังศูนย์ควบคุม ซึ่งทำให้การคุมความประพฤติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการพักโทษ ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 (7) เป็นการกำหนดเกี่ยวกับการพักโทษ เมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างไร จะมากกว่าหรือน้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา ซึ่งนักโทษเด็ดขาดจะได้รับการพิจารณาเกี่ยวกับการพักการลงโทษ โดยการประชุมคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุก ครั้งที่ 6/2562 เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2562 มีมติเห็นชอบให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการพักโทษ เพื่อให้สังคมได้มั่นใจได้ว่าผู้ถูกพักโทษจะมีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำลดลง

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้อย่างหลากหลายประการ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับประชาชน และให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตามการศึกษาในครั้งนี้ จะทำการศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยในปัจจุบันที่ได้มีการนำมาใช้อย่างเป็นรูปธรรมประกอบด้วย การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการคุมความประพฤติ และการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการพักโทษ

2.1 การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว

การปล่อยชั่วคราว หรือที่มักเรียกกันว่า การประกันตัว หมายถึง การปล่อยผู้ต้องหา หรือจำเลยโดยคำสั่งของพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการ หรือศาล แล้วแต่กรณี เพื่อให้พ้นจากการควบคุมของเจ้าพนักงานหรือศาลในระหว่างการสอบสวน หรือระหว่างการพิจารณาคดีของศาลตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งอาจปล่อยชั่วคราวไปโดยมีประกัน หรือเป็นการปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน หรือเป็นการปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกันด้วยก็ได้⁴⁵

⁴⁵ สำนักงานศาลยุติธรรม. คู่มือการปล่อยชั่วคราวและการบังคับคดีผู้ประกัน ฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ: กองสารนิเทศและประชาสัมพันธ์ สำนักงานศาลยุติธรรม. (ม.ป.ป.). หน้า 3.

สำหรับการปล่อยชั่วคราวในประเทศไทย แบ่งการปล่อยชั่วคราวออกเป็น 3 ประเภท ดังต่อไปนี้⁴⁶

1) การปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกัน เป็นการปล่อยชั่วคราวโดยไม่ต้องทำสัญญาประกัน และไม่ต้องมีหลักประกันแต่อย่างใด เพียงแต่ให้ผู้กระทำความผิดสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะมาตามนัดหรือหมายเรียกเท่านั้น

2) การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน เป็นการปล่อยชั่วคราวโดยผู้ขอประกันต้องทำสัญญาประกันต่อศาลว่าจะปฏิบัติตามนัดหรือหมายเรียกของศาลในการปล่อยชั่วคราว ถ้าผู้กระทำความผิดไม่มาตามกำหนดนัด ผู้ขอประกันจะถูกปรับตามจำนวนเงินที่กำหนดไว้ในสัญญาประกัน ตลอดจนอาจมีการกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติในสัญญาประกัน

3) การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน เป็นการปล่อยชั่วคราวโดยทำสัญญาว่าผู้กระทำความผิดจะมาและปฏิบัติตามที่กำหนดในสัญญาหรือตามหมายเรียก และมีการวางประกันไว้ เพื่อที่จะบังคับเอาหลักประกันเมื่อมีการผิดสัญญา

โดยการขอปล่อยชั่วคราวผู้กระทำความผิด บุคคลซึ่งมีสิทธิที่จะทำการยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวต่อศาลได้นั้น ได้แก่ ตัวผู้กระทำความผิดเอง หรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวกับผู้กระทำความผิด เช่น บุพการี สามีภรรยา ญาติพี่น้อง ผู้ปกครอง ผู้บังคับบัญชา นายจ้าง ทนายความ หรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดเหมือนญาติพี่น้อง หรือความสัมพันธ์อื่นตามที่ศาลเห็นสมควร และกรณีที่ศาลเรียกหลักประกันจะต้องมีการวางหลักประกันต่อศาลด้วย โดยหลักประกันที่ใช้ในการปล่อยชั่วคราว⁴⁷ เช่น เงินสด พันธบัตรรัฐบาล สลากออมสิน สลากออมทรัพย์ สมุดเงินฝากประจำ หนังสือรับรองกรมธรรม์ประกันภัยอสังหาริมทรัพย์ ที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ (โฉนดที่ดิน น.ส.3 น.ส. 3 ก ห้องชุด) ตำแหน่งบุคคลเป็นประกัน เป็นต้น

แต่เดิมการปล่อยชั่วคราวศาลมักเรียกหลักประกันเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากผู้พิพากษาไม่มีข้อมูลเพียงพอเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดที่จะทำให้ประเมินได้ว่าผู้กระทำความผิดมีความเสี่ยงที่จะหลบหนี หรือจะกระทำความผิดซ้ำ หรือจะก่ออันตรายประกันอื่นหรือไม่ ภายหลังจากที่ศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวไปแล้ว ถึงแม้ว่าในการนำตัวผู้กระทำความผิดมาขอฝากขังหรือฟ้องต่อศาลจะมีข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดก็ตาม แต่ข้อมูลที่ปรากฏในคำร้องขอฝากขังหรือคำฟ้องนั้น ก็มีเพียงแค่พฤติการณ์การจับกุมและข้อหาของผู้กระทำความผิดเท่านั้น อีกทั้งรัฐยังขาดกลไกในการติดตาม

⁴⁶ กองการต่างประเทศ สำนักงานศาลยุติธรรม. *การขอปล่อยชั่วคราวต่อศาล*. นนทบุรี: เพชรรุ่ง. 2553. หน้า 13-14.

⁴⁷ “เรื่องเดียวกัน”.

กำกับดูแลความประพฤติของผู้กระทำความผิด จึงทำให้ศาลมักเรียกหลักประกัน โดยอาศัยหลักการง่าย ๆ ว่าคงไม่มีใครอยากสูญเสียทรัพย์สินของตน หรือก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่นำมาวางเป็นหลักประกัน⁴⁸ แต่อย่างไรก็ตามการปล่อยชั่วคราวโดยเรียกหลักประกันนั้นก็นำมาซึ่งข้อบกพร่องในหลายประการ กล่าวคือ การเรียกหลักประกันเป็นเงินหรือทรัพย์สินย่อมก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างคนจนและคนรวย ทำให้คนจนที่ไม่มีเงินมาวางเป็นหลักประกันสูญเสียโอกาสในการได้รับอิสรภาพ และเสียเปรียบในการแสวงหาพยานหลักฐานสำหรับการต่อสู้คดีได้โดยสะดวกเหมือนอยู่นอกเรือนจำ อีกทั้งการเรียกหลักประกันเป็นส่วนใหญ่เป็นที่มาของธุรกิจที่หากินกับความเดือดร้อนของคน นั่นก็คือธุรกิจนายประกันอาชีพ จากการปล่อยชั่วคราวโดยเรียกหลักประกันเป็นหลัก ทำให้ให้เกิดกรณีคุกมีไว้ขังคนจน ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้ทำการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) อันเป็นการกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมเพื่อรองรับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 ซึ่งเป็นการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการวินิจฉัยคำร้องขอในการปล่อยชั่วคราว โดยการวินิจฉัยคำร้องขอนั้น ศาลจะต้องพิจารณาถึงความหนักเบาแห่งข้อหาอันเนื่องมาจากการกระทำความผิด พยานหลักฐานที่ปรากฏแล้วมีมากน้อยเพียงใด พฤติการณ์ต่าง ๆ แห่งคดีนั้นเป็นอย่างไร ความน่าเชื่อถือของผู้ร้องขอประกันหรือหลักประกัน ความเสี่ยงต่อการที่ผู้กระทำความผิดนั้นจะหลบหนี หรือการเกิดภัยอันตราย หรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากมีการปล่อยชั่วคราว ประกอบการวินิจฉัย รวมถึงต้องพิจารณาคำคัดค้านของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ โจทก์ หรือผู้เสียหาย แล้วแต่กรณีด้วย อย่างไรก็ตามเพื่อประโยชน์ในการวินิจฉัยศาลอาจรับฟังข้อเท็จจริง รายงาน หรือความเห็นของเจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการนั้น เพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคำร้องด้วยก็ได้

และในการปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม⁴⁹ ศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ของผู้กระทำความผิด หรือจะกำหนดเงื่อนไขอื่นใด

⁴⁸ สำนักงานศาลยุติธรรม, คู่มือการปล่อยชั่วคราวและการบังคับคดีผู้ประกัน ฉบับประชาชน, หน้า 22-24.

⁴⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม บัญญัติว่า

“ในการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยชั่วคราวหรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือในกรณีที่ผู้นั้นยินยอมจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหาย

ให้ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้กระทำความผิดที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวได้ หากผู้นั้นยินยอม เพื่อป้องกันมิให้หลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น เช่น ศาลอาจกำหนดให้ผู้กระทำความผิดมารายงานตัวที่ศาลตามกำหนดนัด หรือห้ามเดินทางออกนอกอำเภอหรือจังหวัดที่ศาลกำหนด หรือการห้ามเข้าใกล้บ้านผู้เสียหายหรือพยาน เป็นต้น แต่ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวยังมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ ถึงแม้ผู้นั้นจะยินยอมที่จะใช้ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก็ตาม ก็ไม่สามารถสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ เว้นแต่ผู้นั้นจะมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้กระทำความผิดยินยอมให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แล้ว ผู้กระทำความผิดต้องดูแลรักษาอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพใช้การได้ หากปรากฏว่าอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ถูกทำลายหรือทำให้ใช้การไม่ได้ไม่ว่าโดยวิธีการใด เช่น พยายามถอดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล หรือตัดสายรัดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือทำให้ระบบสัญญาณขัดข้อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 117 วรรคสอง⁵⁰ ให้สันนิษฐานว่าผู้กระทำความผิดนั้นหนีหรือจะหลบหนี

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 30) ที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 110 วรรคสาม⁵¹ เกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกัน เพื่อให้สอดคล้องกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว โดยให้การเรียกประกันหรือหลักประกันเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ซึ่งข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562

ที่อาจเกิดขึ้น แต่ถ้าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอม จะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น”

⁵⁰ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 117 วรรคสอง บัญญัติว่า

“ในกรณีที่มิคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดตามมาตรา 108 วรรคสาม กับผู้ต้องหาหรือจำเลยใด ถ้าปรากฏว่าอุปกรณ์ดังกล่าวถูกทำลายหรือทำให้ใช้การไม่ได้ไม่ว่าโดยวิธีใด ให้สันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นหนีหรือจะหลบหนี”

⁵¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 110 วรรคสาม บัญญัติว่า

“การเรียกประกันหรือหลักประกันตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองจะเรียกเงินค้ำประกันก็ได้ และต้องคำนึงถึงเงื่อนไขและมาตรการป้องกันต่าง ๆ ที่ได้ใช้กับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวประกอบด้วย ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือข้อบังคับของประธานศาลฎีกา แล้วแต่กรณี”

กำหนดว่า ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยยินยอมให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ต้องหาหรือจำเลย ศาลอาจใช้ดุลพินิจเรียกหลักประกัน ดังนี้⁵²

- 1) คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 10 ปี ไม่เกินร้อยละยี่สิบของวงเงินประกัน
- 2) คดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 10 ปีขึ้นไป ไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบแต่ไม่เกินร้อยละห้าสิบของวงเงินประกัน
- 3) คดีที่มีอัตราโทษจำคุกตลอดชีวิตหรือโทษประหารชีวิต ไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบของวงเงินประกัน

ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นคนยากจน ศาลจะใช้ดุลพินิจเรียกหลักประกันต่ำกว่าตามที่กำหนดไว้ใน 2) และ 3) ก็ได้ โดยให้ระบุเหตุดังกล่าวไว้ในคำสั่งด้วย

การปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม สำนักงานศาลยุติธรรม ได้จัดตั้งหน่วยงานในสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องในการปล่อยชั่วคราวดังกล่าว โดยกำหนดให้ส่วนควบคุมติดตามการปล่อยตัวชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่ง โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ศูนย์รักษาความปลอดภัย รับผิดชอบในการควบคุมดูแลระบบและการทำงานของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการปล่อยชั่วคราว รวมถึงตรวจสอบเมื่อพบหรือมีกรณีสงสัยว่าผู้ถูกปล่อยชั่วคราวกระทำผิดเงื่อนไข หรือพยายามกระทำผิดเงื่อนไขการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และติดต่อผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเพื่อแจ้งเตือนการตรวจสอบการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขทันที⁵³ นอกจากนี้หากศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ เพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งบุคคลใดเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราว เพื่อให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขได้ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. 2560 มาตรา 4⁵⁴ ซึ่งผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวจะเป็นบุคคลที่ได้รับแต่งตั้ง

⁵² สำนักประธานศาลฎีกา. *ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562*. 19 เมษายน 2564. สืบค้นจาก

<https://opsc.coj.go.th/content/page/index/id/202460>.

⁵³ สำนักงานศาลยุติธรรม. “ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายใน และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานในสำนักงานศาลยุติธรรม (ฉบับที่ 7)” ประกาศ ณ วันที่ 24 เมษายน 2562.

⁵⁴ พระราชบัญญัติมาตรการกำกับและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. 2560 มาตรา 4 บัญญัติว่า

จากศาลให้ทำหน้าที่เป็นผู้สอดส่องดูแล รับรายงานตัว หรือให้คำปรึกษาผู้ถูกปล่อยชั่วคราว เพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว ส่วนกรณีที่ถูกปล่อยชั่วคราวนั้นหลบหนีหรือไม่มาตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาล พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562⁵⁵ ได้บัญญัติให้อำนาจเจ้าพนักงานตำรวจศาลในการติดตามจับกุมผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่หลบหนีหรือไม่มาตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาลนั้นได้ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ทันท่วงที หรือในกรณีที่ศาลได้ออกหมายจับผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาล ศาลก็มีอำนาจแต่งตั้งให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้จัดการตามหมายจับได้

2.2 การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการคุมความประพฤติ

การคุมความประพฤติ หมายถึง การควบคุมและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้⁵⁶ โดยผู้ถูกคุมความประพฤติ ได้แก่ ผู้ต้องหา จำเลย นักโทษเด็ดขาดหรือบุคคลอื่นที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจ กำหนดให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติไว้ ภายใต้การคุมความประพฤติดของพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งการควบคุมและสอดส่อง เป็นรูปแบบและวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ให้โอกาสแก่ผู้กระทำความผิดในการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรม

“ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวปฏิบัติเพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นตามมาตรา 108 วรรคสาม แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งบุคคลใดเป็นผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวเพื่อให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าวก็ได้

บุคคลตามวรรคหนึ่งต้องมีเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวตามที่ ก.บ.ศ. กำหนดผู้ประกัน บุคคลซึ่งเป็นหลักประกัน หรือบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหลักประกันในการขอปล่อยชั่วคราว

คุณสมบัตินี้ ลักษณะต้องห้าม การแต่งตั้ง และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้กำกับดูแลผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้เป็นไปตามระเบียบที่ ก.บ.ศ. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

⁵⁵ พระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล มาตรา 5 บัญญัติว่า

“เจ้าพนักงานตำรวจศาลมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(4) ปฏิบัติตามคำสั่งศาลในการแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยศาลแล้วหนีหรือจะหลบหนี หรือถ้ามีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ทันท่วงที ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ และเมื่อจับได้แล้ว ให้นำผู้ถูกจับไปยังศาลโดยเร็ว

(5) เมื่อศาลได้ออกหมายจับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาล ให้ศาลมีอำนาจสั่งเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้จัดการตามหมายจับ และหากศาลเห็นสมควร ศาลอาจให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเป็นผู้จัดการตามหมายจับด้วยโดยมีเจ้าพนักงานตำรวจศาลเป็นผู้สนับสนุนก็ได้”

⁵⁶ พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 มาตรา 4 บัญญัติว่า

“การคุมความประพฤติ หมายความว่า การควบคุมและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้”

ของตนเองในชุมชน โดยไม่ต้องถูกควบคุมตัวไว้ในเรือนจำ แต่กำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ ให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติ โดยมีพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ทำหน้าที่ควบคุมดูแล และสนับสนุนช่วยเหลือผู้กระทำความผิดตามระดับความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำและสภาพปัญหาและความต้องการของผู้กระทำความผิดแต่ละราย เพื่อให้ผู้กระทำความผิดไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำขึ้นใหม่ ตลอดจนได้รับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัย มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข⁵⁷

การคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 เมื่อผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม หรือลงโทษปรับ ถ้าผู้กระทำความผิดไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือเคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือผู้กระทำความผิดเคยรับโทษจำคุกมาก่อน แต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่า 5 ปี แล้วต่อมาภายหลังมีการกลับมากระทำความผิดอีก โดยความผิดที่ได้กระทำในครั้งหลังนี้เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ประกอบกับเมื่อศาลคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้กระทำความผิดนั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และการพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้นของผู้กระทำความผิด หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่า ผู้นั้นมีความผิด แต่ศาลจะรอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะเป็โทษจำคุกหรือโทษปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้กลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกิน 5 ปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา โดยศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดด้วยหรือไม่ก็ได้

โดยการกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดที่ศาลรอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้นั้น ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติเพียงข้อเดียว หรืออาจกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติหลายข้อตามสมควรแก่กรณีได้ ดังต่อไปนี้

1) ให้ผู้กระทำความผิดไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควร ในเรื่องความประพฤติ และการประกอบอาชีพแก่ผู้กระทำความผิด หรือจัดให้ผู้กระทำความผิดทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์

⁵⁷ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดชุมพร. ความหมายของการคุมความประพฤติ. 20 เมษายน 2564. สืบค้นจาก

- 2) ให้ผู้กระทำความผิดฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ
 - 3) ให้ผู้กระทำความผิดละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติดังอื่นอาจนำไปสู่การกระทำความผิดในทำนองเดียวกันอีก
 - 4) ให้ผู้กระทำความผิดไปเข้ารับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ หรือเข้ารับการบำบัดรักษาความบกพร่องทางร่างกายหรือจิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และระยะเวลาตามที่ศาลได้กำหนดไว้
 - 5) ให้ผู้กระทำความผิดเข้ารับการฝึกอบรม ณ สถานที่และระยะเวลาตามที่ศาลได้กำหนดไว้
 - 6) ห้ามผู้กระทำความผิดออกนอกที่อยู่อาศัย หรือห้ามผู้กระทำความผิดเข้าไปในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้กระทำความผิดด้วยก็ได้
 - 7) ให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยวิธีอื่นให้แก่ผู้เสียหายตามที่ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายได้ตกลงกัน
 - 8) ให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขฟื้นฟู หรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม หรือชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการดังกล่าว
 - 9) ให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินตามที่ศาลเห็นสมควรว่าผู้กระทำความผิดจะไม่ก่อเหตุร้าย หรือก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สิน
 - 10) กำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดกระทำหรือมีโอกาสดังกล่าวซ้ำอีก หรือกำหนดเงื่อนไขในการเยียวยาผู้เสียหายตามที่ศาลเห็นสมควร
- เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดดังกล่าวข้างต้น หากต่อมาภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทน โดยชอบธรรมของผู้กระทำความผิด ผู้อนุบาลของผู้กระทำความผิด พนักงานอัยการ หรือเจ้าพนักงาน ว่าพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติม หรือเพิกถอนเงื่อนไขข้อหนึ่งข้อใดก็ได้ หรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขข้อใดตามที่กล่าวไว้ข้างต้นที่ศาลยังมีได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้ หรือถ้ามีการกระทำผิดทัณฑ์บนให้นำบทบัญญัติมาตรา 47 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคสอง (6)⁵⁸ จะเห็นได้ว่า มีการบัญญัติให้สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางมาใช้กับการคุมความประพฤติได้ด้วย เพื่อเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้กระทำความผิด เช่น การห้ามผู้กระทำความผิดออกนอกที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าไปในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนด ประกอบกับพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 มาตรา 14 (7)⁵⁹ บัญญัติให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการนำที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้กระทำความผิดที่ถูกคุมความประพฤติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่ง โดยหลักเกณฑ์และวิธีการใช้อุปกรณ์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งต่อมากระทรวงยุติธรรมได้ออกกฎกระทรวง การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่ง พ.ศ. 2560 ขึ้น

โดยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการคุมความประพฤติจะเป็นเครื่องอุปกรณ์รับส่งสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์พร้อมกับชุดอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการติดตามตัว รวมถึงการตรวจสอบความเคลื่อนไหว หรือตำแหน่งของผู้ถูกคุมความประพฤติ เมื่อผู้ถูกคุมความประพฤติถูกศาลกำหนดเงื่อนไขให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการติดตามตัวแล้ว จะต้องสวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตลอดเวลา ห้ามดัดแปลง ทำให้เสียหาย ทำลาย เคลื่อนย้าย หรือถอดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว ผู้ถูกคุมความประพฤติจะถอดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ก็ต่อเมื่อครบกำหนดระยะเวลาตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ หรือศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่งเพิกถอนการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติ หรือเหตุอื่นใดที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร โดยพนักงานคุมประพฤติจะเป็นผู้ถอดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้อย่างไรก็ตามหากมีกรณีฉุกเฉิน เช่น ผู้ถูกคุมความประพฤติเจ็บป่วยรุนแรง หรือผู้ถูกคุมความประพฤติประสบอุบัติเหตุร้ายแรงหรือได้รับอันตรายสาหัส ให้พนักงานคุมประพฤติถอดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่ใช้ในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติโดยมิชักช้า

⁵⁸ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 วรรคสอง (6) บัญญัติว่า

“ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าไปในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางด้วยก็ได้”

⁵⁹ พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 มาตรา 14 (7) บัญญัติว่า

“ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่ง ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการใช้อุปกรณ์ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

2.3 การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการพักการลงโทษ

การพักการลงโทษ เป็นการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดออกไปก่อนครบกำหนดโทษ ตามคำพิพากษาของศาลภายใต้เงื่อนไขคุมประพฤติที่กำหนด การพักการลงโทษมิใช่สิทธิของผู้ต้องขัง แต่เป็นประโยชน์ที่ทางราชการให้แก่ักโทษเด็ดขาดที่มีความประพฤติดี มีความก้าวหน้าทางการศึกษา ทำงานเกิดผลดีแก่เรือนจำ หรือทำความชอบแก่ทางราชการเป็นพิเศษ⁶⁰ ซึ่งการพักการลงโทษ เป็นมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูนักโทษให้มีความพร้อมที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้โดยปกติสุข มีความซื่อสัตย์ และประพฤติตนเป็นพลเมืองที่ดี ภายหลังพ้นโทษ⁶¹

สำหรับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการพักการลงโทษนั้น เกิดจากการประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุก ครั้งที่ 6/2562 เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2562 โดยคณะกรรมการมีมติเห็นชอบให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการลดวันต้องโทษจำคุก ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 (5)⁶² หรือได้รับการพักการลงโทษ ตามมาตรา 52 (7)⁶³ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 เพื่อลดความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการพักการลงโทษ และเพื่อให้สังคมได้เกิดความมั่นใจ รวมถึงเป็นการลดจำนวนผู้ต้องขังในความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ไม่ให้มีมากเกินไปจนความจำเป็น ซึ่งการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการพักการลงโทษมีเงื่อนไขว่านักโทษเด็ดขาดจะต้องให้ความยินยอมที่จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้คณะกรรมการยังมีมติกำหนดเพิ่มเงื่อนไขการใช้อุปกรณ์

⁶⁰ เรือนจำจังหวัดหนองบัวลำภู. *การพักการลงโทษ*. 20 เมษายน 2564. สืบค้นจาก<http://www.correct.go.th/popnomb/menu2/m25.html>.

⁶¹ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดชุมพร. *งานสืบเสาะและพินิจ*. 20 เมษายน 2564. สืบค้นจาก <http://www.chumphonprobation.com/index.php/>.

⁶² พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 (5) บัญญัติว่า

“ลดวันต้องโทษจำคุกให้เดือนละไม่เกินห้าวัน แต่การลดวันต้องโทษจำคุกจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใด จะมากกว่า หรือ ไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุก”

⁶³ พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 (7) บัญญัติว่า

“พักการลงโทษเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือ ไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา และกำหนดระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดเท่ากับโทษที่ยังเหลืออยู่ ทั้งนี้ ในการคำนวณระยะเวลาการพักการลงโทษ ถ้ามีวันลดวันต้องโทษจำคุกตาม (6)ให้นำมารวมกับระยะเวลาในการพักการลงโทษด้วย โดยในการพักการลงโทษให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษ”

อิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยตัวลวดวันต้องโทษจำคุกแก่นักโทษเด็ดขาด ตามหนังสือกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ค่วนที่สุด ที่ ขธ 0703.2/9773 ลงวันที่ 27 มีนาคม 2562 เรื่อง การพิจารณาลดวันต้องโทษจำคุกให้แก่ักโทษเด็ดขาด โดยมีเงื่อนไขให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์⁶⁴ ดังต่อไปนี้

1) นักโทษเด็ดขาดที่คณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุก อาจพิจารณาให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ นักโทษเด็ดขาดที่มีพฤติการณ์กระทำความผิด ในลักษณะที่ออกจกรรจ์ ใช้ความรุนแรง สะเทือนขวัญต่อประชาชน หรือนักโทษเด็ดขาดที่กระทำความผิดตั้งแต่ 4 คดีขึ้นไป หรือกระทำความผิดวินัยขณะอยู่ในเรือนจำ หรือนักโทษเด็ดขาดที่มีที่อยู่อาศัย ในพื้นที่เดียวกันหรือใกล้เคียงกับที่อยู่ของผู้เสียหาย

2) นักโทษเด็ดขาดที่คณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุก มีมติให้ติดตามการคุมประพฤติอย่างใกล้ชิด ภายหลังที่ได้รับการปล่อยตัวลวดวันต้องโทษจำคุก

สำหรับนักโทษเด็ดขาดที่คณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุก เห็นชอบปล่อยตัวลวดวันต้องโทษจำคุก และกำหนดเงื่อนไขพิเศษให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์นั้น นักโทษเด็ดขาดจะต้องลงชื่อในหนังสือยินยอมในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เมื่อได้รับการปล่อยตัว แล้วให้นักโทษเด็ดขาดไปพบพนักงานคุมประพฤติเพื่อติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

กรณีนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวลวดวันต้องโทษจำคุกอาศัยกับผู้อุปการะ ในพื้นที่เดียวกับเรือนจำ ให้นักโทษเด็ดขาดไปพบพนักงานคุมประพฤติในเขตพื้นที่คุมประพฤติ เพื่อติด อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในทันทีที่ได้รับการปล่อยตัว แต่ในกรณีที่นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัว ลวดวันต้องโทษจำคุกพักอาศัยกับผู้อุปการะนอกเขตพื้นที่ของเรือนจำ ให้นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการ ปล่อยตัวลวดวันต้องโทษจำคุกไปพบพนักงานคุมประพฤติที่สำนักงานคุมประพฤติในพื้นที่เดียวกับ เรือนจำ เพื่อติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในทันทีเมื่อได้รับการปล่อยตัว หลังจากนั้นต้องเดินทางไปพบ พนักงานคุมประพฤติที่สำนักงานคุมประพฤติในพื้นที่ที่ผู้อุปการะอาศัย ภายใน 3 วันทำการ

⁶⁴ หนังสือกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ค่วนที่สุด ที่ ขธ 0703.2/9773 ลงวันที่ 27 มีนาคม 2562 เรื่อง “การพิจารณาลดวันต้องโทษ จำคุกให้แก่ักโทษเด็ดขาด โดยมีเงื่อนไขให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์” ถึง ผู้ว่าราชการจังหวัด.

3. กฎหมายของต่างประเทศเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ถูกศาลพิพากษา กักขัง

ในกฎหมายของต่างประเทศเมื่อศาลมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดโดยการกักขัง ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยแทนการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในเรือนจำได้ หากศาลเห็นว่าการกระทำความผิดดังกล่าวมิได้เป็นอาชญากรรมที่รุนแรง และผู้กระทำความผิดมิได้เป็นอาชญากรที่ชั่วร้าย โดยการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยเป็นมาตรการลงโทษระดับกลาง และเป็นมาตรการที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซึ่งการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของต่างประเทศ ศาลจะมีคำสั่งให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับการกักขัง เพื่อเป็นการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติตามคำสั่งของศาล ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการกักขังของแต่ละประเทศย่อมมีความแตกต่างกันออกไป ในบทนี้จึงจะทำการศึกษาหลักกฎหมายของต่างประเทศเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ถูกศาลพิพากษา กักขัง ได้แก่ สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร โดยจะทำการศึกษาเฉพาะกรณีการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับการกักขังในประเด็นการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ถูกศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังของประเทศไทยต่อไป

3.1 สหรัฐอเมริกา

ในสหรัฐอเมริกามีกฎหมายอาญาของมลรัฐต่าง ๆ (State criminal law) จะจำกัดเฉพาะความผิดที่เกิดขึ้นทั้งหมดหรือบางส่วนในรัฐเท่านั้น ส่วนกฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกา (Federal law) จะใช้บังคับเหนือดินแดนสหรัฐอเมริกา ซึ่งกฎหมายอาญาสารบัญญัติ (Substantive criminal law) ทั้งในระบบกฎหมายสหรัฐอเมริกาและระบบกฎหมายของมลรัฐต่าง ๆ จะจำแนกความผิดอาญาออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ⁶⁵ ได้แก่ Felony และ Misdemeanor โดย Felony เป็นความผิดที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือจำคุกเกินกว่า 1 ปี ส่วนความผิดประเภท Misdemeanor เป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีลงมา หรือมีอัตราโทษที่เบากว่าโทษจำคุก เช่น โทษปรับ เป็นต้น การแบ่งแยกประเภทความผิดออกเป็น Felony และ Misdemeanor นั้น มีประโยชน์ในการจำแนกเขตอำนาจศาลในการ

⁶⁵ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. รายงานการศึกษาระดับสมบูรณั โครงการวิจัย เรื่อง ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม. 2549.

พิจารณาคดี ซึ่งคดีอาญาประเภท Felony จะดำเนินคดีที่ศาล ซึ่งดำเนินการโดยรัฐบาลท้องถิ่นของมลรัฐ และจะใช้ผู้พิพากษาอาชีพเป็นผู้ดำเนินการ ส่วนคดีประเภท Misdemeanor จะขึ้นศาลที่กระจายอยู่ทั่วไปในท้องถิ่น (County) ซึ่งจะมีผู้พิพากษาที่ไม่ใช่ผู้พิพากษาอาชีพ เรียกว่า Magistrate เป็นผู้ดำเนินการ นอกจากนี้การจำแนกประเภทความผิดอาญาจะมีผลต่อการจำแนกสถานที่บังคับโทษ กล่าวคือ หากเป็นความผิดที่ศาลลงโทษแบบ Felony ผู้กระทำความผิดจะถูกส่งไปคุมขังในเรือนจำ ซึ่งดำเนินการโดยรัฐบาลมลรัฐ (State penitentiary) แต่ถ้าศาลลงโทษแบบ Misdemeanor ผู้กระทำความผิดจะถูกส่งไปคุมขังยังเรือนจำท้องถิ่น (Jail)

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศแรกที่มีการนำเอาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย (House arrest) โดยในปี ค.ศ. 1971 ได้เริ่มทดลองใช้กับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนใน St. Louis และในปี ค.ศ. 1977 ได้นำไปใช้ใน Washington D.C. รวมถึงรัฐอื่น ๆ อีก 13 รัฐ ต่อมาในปี ค.ศ. 1983 จึงได้นำมาใช้อย่างเป็นทางการกับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ในรัฐฟลอริดา (Florida state) โดยมุ่งไปที่ผู้กระทำความผิดกฎหมายจราจร โดยเฉพาะความผิดฐานขับรถในขณะมึนเมา และมีการกำหนดโปรแกรมสำหรับใช้ควบคู่กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย จำนวน 8 โปรแกรม เช่น บางโปรแกรมเป็นการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งผู้กระทำความผิดไม่สามารถออกจากที่อยู่อาศัยได้ บางโปรแกรมจะกักขังผู้กระทำความผิดเพียงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น เช่น เฉพาะเวลากลางคืน ทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถไปทำงานหรือไปเรียนได้ บางโปรแกรมให้ออกนอกบริเวณได้เฉพาะวันหยุด เพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถไปโบสถ์ หรือไปซื้อสิ่งของจำเป็นได้ นอกจากนี้ศาลอาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดต้องทำงานบริการสังคม หรือบริจาคเงินช่วยเหลือองค์กรสาธารณะ หรือทำงานหาเลี้ยงชีพ หรือเข้ารับการรักษาอื่นทั้งกรณีผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชน หรือผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่บางรายจะต้องมีการเขียนเงื่อนไขให้คำแนะนำโดยเจ้าหน้าที่หรืออาสาสมัครด้วย⁶⁶

ในปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกามีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยครอบคลุมทั่วประเทศ เป็นเวลากว่า 40 ปีนับตั้งแต่มีการนำไปใช้อย่างเป็นทางการในรัฐฟลอริดา อย่างไรก็ตามในการศึกษาคั้งนี้จะเลือกรัฐเคนทักกี (Kentucky state) เพื่อทำการศึกษาลักษณะกฎหมายเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของสหรัฐอเมริกา

⁶⁶ เบญจะ เพ็งคิมฐ์. การคุมขังผู้ต้องโทษไว้ในที่อยู่อาศัยโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. 2532. หน้า 34-35.

รัฐเคนทักกี (Kentucky state)

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของรัฐเคนทักกี ได้บัญญัติไว้ใน Kentucky revised statute⁶⁷ โดยการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยนั้น รัฐเคนทักกีใช้คำว่า House incarceration เป็นการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของบุคคลนั้น⁶⁸ ซึ่งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวจะใช้ในการบันทึกติดตาม หรือส่งข้อมูลตำแหน่งของผู้กระทำความผิด หรือตรวจสอบว่าผู้กระทำความผิดอยู่ในที่อาศัยหรือไม่ อย่างไรก็ตามอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จะต้องไม่ทำการบันทึกหรือส่งข้อมูล ได้แก่ ภาพอื่นใด นอกเหนือจากใบหน้าของผู้กระทำความผิด หรือการสื่อสารด้วยเสียงพูดหรือการสื่อสารผ่านสัญญาณหรือเสียงอื่นใดนอกเหนือจากเสียงของผู้กระทำความผิด หรือข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมของผู้กระทำความผิดขณะอยู่ในที่อาศัย⁶⁹ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้กระทำความผิดหรือบุคคลอื่น ซึ่งการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของรัฐเคนทักกี มีดังต่อไปนี้

3.1.1 หลักเกณฑ์การกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อยู่อาศัย

ในรัฐเคนทักกี ผู้กระทำความผิดทางอาญาที่รุนแรง (Violent felony offense) หรือผู้กระทำความผิดที่มีได้อยู่ในเขตอำนาจการพิจารณาตัดสินของรัฐ จะไม่มีสิทธิ์ได้รับการพิจารณาเกี่ยวกับการกักขังในที่อาศัย ตามที่บัญญัติไว้ใน Kentucky revised statute มาตรา 532.230⁷⁰

⁶⁷ Kentucky general assembly. *Kentucky revised statutes*. April 15, 2021. Retrieved from : <https://apps.legislature.ky.gov/law/statutes/chapter.aspx?id=39401>.

⁶⁸ KRS 532.200 Definitions for KRS 532.210 to 532.250.

(2) "Home incarceration" means the use of a monitoring device approved by the commissioner of the Department of Corrections to facilitate a prisoner's ability to maintain gainful employment or to participate in programs approved as a condition of his or her incarceration, or both, using the person's home for purposes of confinement;

⁶⁹ (5) "Approved monitoring device" means an electronic device or apparatus which is capable of recording, tracking, or transmitting information as to the prisoner's location or verifying the prisoner's presence or non-presence in the home, or both. The devices shall be minimally intrusive. Devices shall not be used without the prisoner's knowledge to record or transmit:

- (a) Visual images other than the defendant's face;
- (b) Oral or wire communications or any auditory sound other than the defendant's voice; or
- (c) Information as to the prisoner's activities while inside the home.

⁷⁰ KRS 532.230 Ineligibility. No person being held under a detainer, warrant, or process issued by some other jurisdiction shall be eligible for home incarceration. No person convicted of a violent felony offense shall be eligible for home incarceration.

อย่างไรก็ตามผู้ที่มิสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาเกี่ยวกับการกักขังในที่อาศัย มีหลักเกณฑ์ตามบัญญัติไว้ใน มาตรา 532.210 ดังนี้

1) ผู้กระทำความผิด หรือผู้ที่ยังไม่ถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดแต่ให้การ รับสารภาพ หรือผู้กระทำความผิดใช้ข้ออ้าง Alford plea ในความผิดทางอาญาที่รุนแรง (Violent felony offense) อาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีคำพิพากษาให้จำคุก หรือยื่นคำร้องต่อเรือนจำท้องถิ่น เพื่อขอให้ศาล กักขังตนในที่อาศัยแทนการจำคุกทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งคำร้องดังกล่าวจะพิจารณาและตัดสิน โดยศาล⁷¹ ซึ่งข้ออ้าง Alford plea เป็นข้ออ้างในศาลอาญา ในข้ออ้างนี้จำเลยไม่ยอมรับการกระทำ และยืนยันความบริสุทธิ์ของตน แต่ยอมรับว่ามีหลักฐานที่ฝ่ายโจทก์อาจจะใช้โน้มน้าวให้ผู้พิพากษา หรือคณะลูกขุนตัดสินว่าจำเลยมีความผิด⁷²

2) ผู้พิพากษาจะต้องใช้ดุลพินิจพิจารณาข้อมูลของผู้กระทำความผิดที่ยื่นคำร้อง ขอให้กักขังในที่อาศัย ประกอบด้วย⁷³

(1) ภูมิหลัง หรือข้อมูลบุคลิกลักษณะของผู้กระทำความผิด ที่รายงาน โดย เรือนจำท้องถิ่น หรือสำนักงานกำกับดูแลผู้กระทำความผิด (Misdemeanor supervision department)

⁷¹ KRS 532.210 Petition — Study of record — Order.

(1) Any misdemeanant or a felon who has not been convicted of, pled guilty to, or entered an Alford plea to a violent felony offense may petition the sentencing court for an order directing that all or a portion of a sentence of imprisonment in the county jail be served under conditions of home incarceration. Such petitions may be considered and ruled upon by the sentencing court prior to and throughout the term of the defendant's sentence.

⁷² HG.org legal resources. *Alford plea*. June 30, 2021. Retrieved from : <https://www.hg.org/legal-articles/alford-plea-what-is-it-and-which-states-use-it-49755>.

⁷³ (2) The sentencing judge shall study the record of all persons petitioning for home incarceration and, in his discretion, may:

(a) Cause additional background or character information to be collected or reduced to writing by the county jailer or misdemeanor supervision department;

(b) Conduct hearings on the desirability of granting home incarceration;

(c) Impose on the home incarcerated such conditions as are fit, including restitution;

(d) Order that all or a portion of a sentence of imprisonment in the county jail be served under conditions of home incarceration at whatever time or intervals, consecutive or nonconsecutive, as the court shall determine. The time actually spent in home incarceration pursuant to this provision shall not exceed six (6) months or the maximum term of imprisonment assessed pursuant to this chapter whichever is the shorter;

(e) Issue warrants for persons when there is reason to believe they have violated the conditions of home incarceration, conduct hearings on such matters, and order reimprisonment in the county jail upon proof of violation; and

(f) Grant final discharge from incarceration.

(2) ดำเนินการพิจารณาถึงความเหมาะสมที่จะอนุญาตให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย

(3) กำหนดเงื่อนไขที่เหมาะสมในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย รวมถึงการชดเชยค่าเสียหาย

(4) กำหนดระยะเวลาในการลงโทษจำคุกทั้งหมดหรือบางส่วนที่ผู้กระทำความผิดต้องถูกจำคุกในเรือนจำท้องถิ่น แล้วจึงให้กักขังในที่อาศัยแทนโทษจำคุกนั้น ซึ่งอาจให้กักขังเป็นระยะเวลาต่อเนื่องกันหรือไม่ต่อเนื่องกันก็ได้ ตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกิน 6 เดือน หรือไม่เกินระยะเวลาการลงโทษจำคุกสูงสุด แล้วแต่ระยะเวลาใดจะสั้นกว่า

(5) หากมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของการกักขังในที่อาศัยตามที่กำหนดไว้ ศาลจะออกหมายจับบุคคลนั้น และดำเนินการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว หากผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขจริง ศาลจะสั่งให้นำผู้กระทำความผิดกลับมารับโทษในเรือนจำ

(6) กำหนดการปล่อยตัวจากที่อาศัย

3) ผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังในที่อาศัยจะต้องทำบันทึกข้อตกลงกับศาลว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด และศาลจะมีคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด หรือตามข้อตกลงนั้น โดยเงื่อนไขจะถูกส่งไปยังสำนักงานกำกับดูแลผู้กระทำความผิดและเจ้าหน้าที่เรือนจำ⁷⁴

4) ระยะเวลาการกักขังในที่อาศัยจะเทียบจากโทษจำคุกที่ได้รับ⁷⁵

5) ผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังในที่อาศัยจะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของเรือนจำท้องถิ่น ยกเว้นท้องถิ่นที่มีการจัดตั้งสำนักงานกำกับดูแลผู้กระทำความผิด ผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังในที่อาศัยจะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานดังกล่าว นอกจากนี้ผู้กระทำความผิด

⁷⁴ (3) All home incarcerated shall execute a written agreement with the court setting forth all of the conditions of home incarceration.

The order of home incarceration shall incorporate that agreement and order compliance with its terms. The order and agreement shall be transmitted to the supervising authority and to the appropriate jail official.

⁷⁵ (4) Time spent in home incarceration under this subsection shall be credited against the maximum term of imprisonment assessed for the defendant pursuant to this chapter.

จะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมสำหรับการดำเนินการกำกับดูแลหรือการใช้อุปกรณ์ให้กับหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแล⁷⁶

3.1.2 เงื่อนไขการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย

สำหรับเงื่อนไขของการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยได้บัญญัติไว้ใน Kentucky revised statute มาตรา 532.220 ดังนี้

- 1) ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกกักขังไว้ในที่อาศัยตลอดเวลา ยกเว้นกรณีดังต่อไปนี้⁷⁷
 - (1) อยู่ระหว่างการทำงานตามที่ได้รับอนุญาต หรือระหว่างการเดินทางไปและกลับที่ทำงาน
 - (2) อยู่ระหว่างการทำงานทำ
 - (3) อยู่ระหว่างการรักษาพยาบาล หรือการบำบัดทางจิตเวช หรือการให้คำปรึกษาแนะนำ
 - (4) อยู่ระหว่างเข้าเรียนในสถาบันการศึกษาที่ได้รับอนุญาต หรือเข้าร่วมโปรแกรม
 - (5) เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนา
 - (6) เข้าร่วมโปรแกรมการทำงานบริการสังคม

⁷⁶ (5) Home incarcerated shall be under the supervision of the county jailer except in counties establishing misdemeanor supervision departments, wherein they shall be under the supervision of such departments. Home incarcerated shall be subject to the decisions of such authorities during the period of supervision. Fees for supervision or equipment usage shall be paid directly to the supervising authority.

⁷⁷ KRS 532.220 Conditions of home incarceration.

The conditions of home incarceration shall include the following:

- (1) The home incarcerated shall be confined to his home at all times except when:
 - (a) Working at approved employment or traveling directly to and from such employment;
 - (b) Seeking employment;
 - (c) Undergoing available medical, psychiatric, or mental health treatment or approved counseling and after care programs;
 - (d) Attending an approved educational institution or program;
 - (e) Attending a regularly scheduled religious service at a place of worship; and
 - (f) Participating in an approved community work service program;

2) หากผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขตามมาตรา 532.220 (1) จะถือว่าผู้กระทำความผิดหลบหนี ตามมาตรา 520.030⁷⁸

3) ผู้กระทำความผิดจะต้องปฏิบัติตามตารางเวลาที่ได้แจ้งไว้กับสำนักงานกำกับดูแลผู้กระทำความผิด กรณีที่ผู้กระทำความผิดจะไม่อยู่บ้าน หรือสถานที่อื่นใดที่ตนอาจจะอยู่ในช่วงเวลานั้น⁷⁹

4) ผู้กระทำความผิดจะต้องไม่กระทำความผิดใดซ้ำอีก ในระหว่างที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัย⁸⁰

5) ผู้กระทำความผิดจะต้องไม่เปลี่ยนที่อยู่อาศัย หรือตารางเวลาที่กำหนดไว้ก่อนที่จะได้รับอนุญาตจากสำนักงานกำกับดูแลผู้กระทำความผิด⁸¹

6) ผู้กระทำความผิดต้องดูแลโทรศัพท์ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ติดตั้งที่บ้านหรือที่สวมใส่ให้พร้อมใช้งานตลอดเวลา⁸²

7) ศาลหรือสำนักงานกำกับดูแลผู้กระทำความผิด อาจกำหนดเงื่อนไขอื่นใดตามที่เห็นสมควร รวมถึง⁸³

(1) การชดใช้ค่าเสียหาย ตามมาตรา 533.030

(2) ค่าธรรมเนียมในการกำกับดูแล ตามมาตรา 439.315

(3) กำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติ หรือกำหนดเงื่อนไขในการปล่อยตัว

ตามมาตรา 533.030 (2)

⁷⁸ (2) Violation of subsection (1) of this section may subject the home incarcerated to prosecution under KRS 520.030 (escape);

⁷⁹ (3) The home incarcerated shall conform to a schedule prepared by a designated officer of the supervising authority specifically setting forth the times when he may be absent from the home and the locations where he may be during those times;

⁸⁰ (4) The home incarcerated shall not commit another offense during the period of time for which he is subject to the conditions of home incarceration;

⁸¹ (5) The home incarcerated shall not change the place of home incarceration or the schedule without prior approval of the supervising authority;

⁸² (6) The home incarcerated shall maintain a telephone or other approved monitoring device in the home or on his person at all times;

⁸³ (7) Any other reasonable conditions set by the court or the supervising authority including:

(a) Restitution under KRS 533.030;

(b) Supervision fees under KRS 439.315; and

(c) Any of the conditions imposed on persons on probation or conditional discharge under KRS 533.030 (2);

8) กรณีบุคคลจะให้ใช้ที่อาศัยของตนเองเป็นสถานที่กักขังผู้กระทำความผิด จะต้องยื่นคำร้องต่อศาล⁸⁴

9) ค่าธรรมเนียมการกำกับดูแล หรือเงื่อนไขทางการเงินอื่น ๆ ผู้กระทำความผิด จะต้องชำระให้กับกรมราชทัณฑ์ ยกเว้นการชดใช้ค่าเสียหาย ผู้กระทำความผิดจะต้องชำระโดยตรงต่อบุคคลหรือองค์กรตามที่ศาลกำหนดไว้⁸⁵

3.1.3 ความรับผิดชอบของผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัย

ผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัยจะต้องรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในระหว่างการกักขัง เช่น ค่าอาหาร ค่าที่พักอาศัย ค่าเสื้อผ้า และค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น แต่ยังคงมีสิทธิได้รับสวัสดิการจากรัฐบาลเช่นเดียวกันกับผู้ถูกคุมประพฤติ หรือผู้ที่ได้รับการพักโทษ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 532.240⁸⁶

3.2 สหราชอาณาจักร

การกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยได้เริ่มใช้ในสหราชอาณาจักร เมื่อ Crime and disorder act 1998 มีผลบังคับใช้ ผลจากการผ่านพระราชบัญญัติดังกล่าว ทำให้มีการแก้ไข Criminal justice act 1991 โดยกำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกตั้งแต่ 3 เดือน แต่ไม่ถึง 4 ปี และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด อาจได้รับการปล่อยตัวหลังจากได้รับโทษจำคุกมาแล้วระยะหนึ่ง ต่อมาเมื่อมีการบังคับใช้ The criminal justice act 2003 ซึ่งถือเป็นกฎหมายหลักในการกำหนดโทษของสหราชอาณาจักรในปัจจุบัน เป็นกฎหมายที่ปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และกระบวนการกำหนดโทษ กฎหมายฉบับนี้ให้ความสำคัญต่อการกำหนดมาตรการให้ศาลออกคำสั่งหรือใช้มาตรการทางอาญา โดยเฉพาะโทษจำคุกหรือกักขัง โดยคำนึงถึงความร้ายแรงของความผิด

⁸⁴ (8) A written and notarized consent agreement shall be filed with the court by every adult who will share the offender's home during the term of home incarceration; and

⁸⁵ (9) Any supervision fee or other monetary condition, except restitution, shall be paid by the defendant directly to the person or organization specified by the court in a written order, except that any such fees or monetary conditions owed to the Department of Corrections shall be paid through the circuit clerk.

⁸⁶ KRS 532.240 Responsibilities of persons held in home incarceration.

Any person serving his sentence under conditions of home incarceration shall be responsible for his food, housing, clothing, and medical care expenses, and shall be eligible for government benefits to the same extent as a person on probation, parole, postincarceration supervision, or conditional discharge.

และพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ⁸⁷ รวมถึงมีกำหนดรูปแบบการลงโทษผู้กระทำความผิดด้วยวิธีการอื่นนอกเหนือจากการลงโทษจำคุกในเรือนจำ ที่เรียกว่า คำพิพากษาให้ลงโทษผู้กระทำความผิดในชุมชน (Community order) ทำให้การกักบริเวณ (Curfew) ถูกนำมาใช้เป็นเงื่อนไขหรือข้อกำหนดของคำพิพากษาดังกล่าว และเมื่อศาลมีคำพิพากษากักบริเวณผู้กระทำความผิดแล้ว ผู้กระทำความผิดจะต้องอยู่ในสถานที่ที่กำหนดในช่วงเวลาที่ระบุไว้ในคำพิพากษานั้น ซึ่งโดยส่วนใหญ่ศาลจะมีคำพิพากษาให้กักบริเวณผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้กระทำความผิดเอง และศาลจะกำหนดให้ผู้กระทำความผิดต้องสวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อควบคุมและตรวจสอบ รวมถึงผู้กระทำความผิดจะต้องไปพบกับพนักงานคุมประพฤติ เพื่อรายงานตัวเป็นระยะด้วย⁸⁸

สำหรับการกักบริเวณผู้กระทำความผิด (Curfew requirement) ตาม The criminal justice act 2003⁸⁹ มาตรา 204 เป็นข้อกำหนดที่ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ภายในสถานที่ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา ซึ่งศาลอาจกำหนดสถานที่และระยะเวลาที่ผู้กระทำความผิดต้องถูกกักบริเวณในแต่ละวันแตกต่างกันก็ได้ แต่ระยะเวลาที่กำหนดต้องไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมง และไม่เกินกว่า 16 ชั่วโมงในแต่ละวัน โดยระยะเวลาของการกักขังนี้ศาลกำหนดได้ไม่เกิน 12 เดือน อย่างไรก็ตาม ก่อนที่ศาลจะมีคำพิพากษาเกี่ยวกับการกักบริเวณผู้กระทำความผิด ศาลจะต้องได้รับและพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่จะใช้ในการกักบริเวณ รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของผู้ที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการที่ผู้กระทำความผิดต้องถูกกักบริเวณอยู่ในบริเวณนั้นด้วย⁹⁰ ซึ่งการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักบริเวณผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของสหราชอาณาจักร มีดังต่อไปนี้

⁸⁷ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. รายงานการศึกษาลบับสมบูรณ์ โครงการวิจัย เรื่อง ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้น โทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา. หน้า 106.

⁸⁸ กุณทิกา ช่วยพั่ง. การใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น. หน้า 81.

⁸⁹ legislation.gov.uk. *Criminal justice act 2003*. April 27, 2021. Retrieved from : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/contents>.

⁹⁰ The criminal justice act 2003 Chapter 4 Further provisions about orders under Chapters 2 and 3 Section 204 Curfew requirement

(1) In this Part “curfew requirement”, in relation to a relevant order, means a requirement that the offender must remain, for periods specified in the relevant order, at a place so specified.

(2) A relevant order imposing a curfew requirement may specify different places or different periods for different days, but may not specify periods which amount to less than two hours or more than sixteen hours in any day.

3.2.1 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขการกักบริเวณผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย

การกำหนดโทษของสหราชอาณาจักร แยกออกเป็นโทษที่สูงกว่า 12 เดือน จนถึงตลอดชีวิต กับโทษที่จำคุกหรือกักขังน้อยกว่า 12 เดือน ซึ่งในกรณีหลังนี้อาจใช้มาตรการควบคุม และกำหนดเงื่อนไขในชุมชน หรือใช้การลงโทษในชุมชนได้ เพราะเป็นความผิดที่ไม่ร้ายแรงมาก⁹¹

การกักบริเวณผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยเป็นมาตรการหนึ่งในการลงโทษ ผู้กระทำความผิดในชุมชน โดย The criminal justice act 2003 มาตรา 177 (1), (3), (5A), (5B) และ (6) ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขสำหรับการลงโทษผู้กระทำความผิดในชุมชน ดังนี้

1) ในกรณีที่บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ถูกศาลตัดสินว่ากระทำความผิด และมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดในชุมชน ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้⁹²

(3)A community order or suspended sentence order which imposes a curfew requirement may not specify periods which fall outside the period of twelve months beginning with the day on which it is made.

(4).....

(5).....

(6)Before making a relevant order imposing a curfew requirement, the court must obtain and consider information about the place proposed to be specified in the order (including information as to the attitude of persons likely to be affected by the enforced presence there of the offender).

⁹¹ สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. รายงานการศึกษาระดับสมบูรณั โครงการวิจัย เรื่อง ศึกษาความเป็นไปได้ในการ กำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ในประมวลกฎหมายอาญา. หน้า 106.

⁹² Section 177 Community orders

(1)Where a person aged 18 or over is convicted of an offence, the court by or before which he is convicted may make an order (in this Part referred to as a “community order”) imposing on him any one or more of the following requirements—

(a)an unpaid work requirement (as defined by section 199),

(aa)a rehabilitation activity requirement (as defined by section 200A),

(b).....

(c) a programme requirement (as defined by section 202),

(d)a prohibited activity requirement (as defined by section 203),

(e)a curfew requirement (as defined by section 204),

(f)an exclusion requirement (as defined by section 205),

(g)a residence requirement (as defined by section 206),

(ga)a foreign travel prohibition requirement (as defined by section 206A),

(h)a mental health treatment requirement (as defined by section 207),

(i)a drug rehabilitation requirement (as defined by section 209),

- (1) ให้ทำงานบริการสังคม
- (2) ให้เข้ากิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพ
- (3) ให้เข้าโปรแกรม
- (4) ห้ามกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด
- (5) ให้กักบริเวณ
- (6) ห้ามเข้าเขตที่กำหนด
- (7) ให้อยู่ในสถานที่ที่กำหนด
- (8) ห้ามเดินทางต่างประเทศ
- (9) ให้เข้ารับการบำบัดรักษาอาการทางจิต
- (10) ให้เข้ารับการบำบัดฟื้นฟูการติดยาเสพติด
- (11) ให้เข้ารับการบำบัดการติดแอลกอฮอล์
- (12) การควบคุมและติดตามการเลิกแอลกอฮอล์
- (13) ให้เข้าร่วมในศูนย์ฝึกอบรม กรณีที่ผู้กระทำความผิดมีอายุต่ำกว่า 25 ปี
- (14) ให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

2) ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดในชุมชน โดยการกักบริเวณ หรือห้ามเข้าเขตที่กำหนด ศาลจะต้องกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิดสวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขของการกักบริเวณ หรือห้ามเข้าเขตที่กำหนดดังกล่าว เว้นแต่⁹³

- (1) ต้องกรณีตามมาตรา 215 (2) หรือมาตรา 218 (4)
- (2) มีพฤติการณ์ไม่เหมาะสมที่จะกระทำเช่นนั้น

(j) an alcohol treatment requirement (as defined by section 212),

(ja) an alcohol abstinence and monitoring requirement (as defined by section 212A),

(k)

(l) in a case where the offender is aged under 25, an attendance centre requirement (as defined by section 214), and

(m) an electronic monitoring requirement (as defined by section 215).

⁹³ (3) Where the court makes a community order imposing a curfew requirement or an exclusion requirement, the court must also impose an electronic monitoring requirement within section 215(1)(a) for securing the electronic monitoring of the curfew or exclusion requirement unless—

(a) it is prevented from doing so by section 215(2) or 218(4), or

(b) in the particular circumstances of the case, it considers it inappropriate to do so.

3) หากศาลมีคำพิพากษากำหนดเงื่อนไขตามมาตรา 177 (1) ให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติ ตั้งแต่ 2 เดือนขึ้นไป ศาลจะต้องกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดในการปฏิบัติตามเงื่อนไขแต่ละเงื่อนไขด้วย ทั้งนี้ เงื่อนไขแต่ละเงื่อนไขต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษผู้กระทำความผิดในชุมชน⁹⁴

4) กรณีเงื่อนไขการทำงานบริการสังคม จะมีผลบังคับถึงวันสุดท้ายของคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดในชุมชน⁹⁵

5) ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดในชุมชน หากศาลจะกำหนดเงื่อนไขตามมาตรา 177 (1) ให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติ ตั้งแต่ 2 เดือนขึ้นไป ให้ศาลคำนึงถึงความเหมาะสมของแต่ละเงื่อนไขว่าสอดคล้องกันหรือไม่⁹⁶

3.2.2 เงื่อนไขการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

เมื่อศาลมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิด โดยการกักบริเวณ หรือห้ามเข้าเขตที่กำหนด ศาลจะต้องกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิดสวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขดังกล่าว ซึ่งเงื่อนไขการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้บัญญัติไว้ใน The criminal justice act 2003 มาตรา 215 ดังนี้

1) เงื่อนไขการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ใช้สำหรับตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้กระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา หรือตรวจสอบตำแหน่งของผู้กระทำความผิดในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา หรือทั้งสองอย่างประกอบกัน⁹⁷

⁹⁴ (5A) If a community order imposes two or more different requirements falling within subsection (1), the order may also specify a date by which each of those requirements must have been complied with; and the last of those dates must be the same as the end date.

⁹⁵ (5B) Subject to section 200(3) (duration of community order imposing unpaid work requirement), a community order ceases to be in force on the end date.

⁹⁶ (6) Before making a community order imposing two or more different requirements falling within subsection (1), the court must consider whether, in the circumstances of the case, the requirements are compatible with each other.

⁹⁷ Section 215 Electronic monitoring requirement

(1) In this Part “electronic monitoring requirement”, in relation to a relevant order, means a requirement to submit to either or both of the following—

(a) electronic monitoring of the offender’s compliance with other requirements imposed by the order during a period specified in the order, or determined by the responsible officer in accordance with the relevant order, and

(b) electronic monitoring of the offender’s whereabouts (otherwise than for the purpose of monitoring the offender’s compliance with any other requirements included in the order) during a period specified in the order.

2) การสั่งใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้กำหนดไว้ในคำพิพากษา แต่บุคคลอื่นนอกเหนือจากผู้กระทำความผิดจะต้องให้ความยินยอมในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์จึงจะสามารถกำหนดเงื่อนไขให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้⁹⁸

3) ในกรณีที่ศาลกำหนดเงื่อนไขให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ศาลต้องกำหนดบุคคลที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมตรวจสอบ โดยบุคคลดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในคำสั่งของรัฐมนตรี (The secretary of state)⁹⁹

4) ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเป็นผู้กำหนดเวลาที่จะเริ่มใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เจ้าหน้าที่นั้นจะต้องแจ้งเงื่อนไขการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้แก่บุคคลดังต่อไปนี้ทราบ¹⁰⁰

(1) ผู้กระทำความผิด

(2) ผู้รับผิดชอบในการควบคุมตรวจสอบ

(3) บุคคลตามมาตรา 215 (2)(b) กล่าวคือ เป็นบุคคลที่ต้องให้ความยินยอมในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

5) ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษากำหนดเงื่อนไขให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ผู้กระทำความผิดจะต้อง¹⁰¹

⁹⁸ (2)Where—

(a)it is proposed to include in a relevant order a requirement for securing electronic monitoring in accordance with this section, but

(b)there is a person (other than the offender) without whose co-operation it will not be practicable to secure the monitoring,the requirement may not be included in the order without that person’s consent.

⁹⁹ (3)A relevant order which includes an electronic monitoring requirement must include provision for making a person responsible for the monitoring; and a person who is made so responsible must be of a description specified in an order made by the Secretary of State.

¹⁰⁰ (4)Where an electronic monitoring requirement is required to take effect during a period determined by the responsible officer in accordance with the relevant order, the responsible officer must, before the beginning of that period, notify—

(a)the offender,

(b)the person responsible for the monitoring, and

(c)any person falling within subsection (2)(b),of the time when the period is to begin.

¹⁰¹ (4A)Where a relevant order imposes an electronic monitoring requirement, the offender must (in particular)—

(a)submit, as required from time to time by the responsible officer or the person responsible for the monitoring, to—

(i)being fitted with, or installation of, any necessary apparatus, and

(ii)inspection or repair of any apparatus fitted or installed for the purposes of the monitoring,

(b)not interfere with, or with the working of, any apparatus fitted or installed for the purposes of the monitoring, and

(1) รายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบหรือผู้รับผิดชอบในการควบคุม ตรวจสอบตามกำหนด เพื่อ

(ก) ทำการติดตั้งอุปกรณ์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่จำเป็น

(ข) ตรวจสอบอุปกรณ์ หรือซ่อมแซมอุปกรณ์ หรือทำการติดตั้งอุปกรณ์ สำหรับการตรวจสอบ

(2) ไม่กระทำการอันใดที่ทำให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใช้การไม่ได้

(3) ทำตามขั้นตอนที่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบหรือผู้รับผิดชอบในการควบคุม ตรวจสอบกำหนด เพื่อเป็นการรักษาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่ใช้สำหรับการตรวจสอบ

6) การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้กระทำความผิดที่ได้กำหนดไว้ในคำพิพากษา ตามมาตรา 215 (1)(a) หรือใช้สำหรับตรวจสอบ ตำแหน่งของผู้กระทำความผิด ตามมาตรา 215 (1)(b) ไม่รวมถึงเงื่อนไขเกี่ยวกับการให้ผู้กระทำความผิด ดื่มแอลกอฮอล์¹⁰²

(c) take any steps required by the responsible officer, or the person responsible for the monitoring, for the purpose of keeping in working order any apparatus fitted or installed for the purposes of the monitoring.

¹⁰² (5) An electronic monitoring requirement within subsection (1)(a) may not be included in a relevant order for the purposes of securing the electronic monitoring of the offender's compliance with an alcohol abstinence and monitoring requirement.

(6) Subsection (5) does not prevent the inclusion of an electronic monitoring requirement in a relevant order which includes an alcohol abstinence and monitoring requirement where the electronic monitoring requirement is within subsection (1)(b) or is included for the purpose of securing the electronic monitoring of an offender's compliance with a requirement other than the alcohol abstinence and monitoring requirement.

บทที่ 4

วิเคราะห์การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ กับผู้ที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

โทษกักขังตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย ถึงแม้จะมีระยะเวลาในการลงโทษที่สั้น เนื่องจากการกระทำความผิดมิได้มีลักษณะอุกฉกรรจ์ หรือสภาพแห่งข้อหาที่ร้ายแรงก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทบกระเทือนต่อสังคมโดยรวมเท่ากับการกระทำความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกที่สูง โดยวัตถุประสงค์ในการลงโทษดังกล่าวก็เพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำความผิดให้เกิดความหยาบช้า และรู้สึกเจ็บปวดในโทษที่ได้รับจากการกระทำความผิด รวมถึงได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เรียนรู้ในสิ่งที่ผิดพลาดของตน เพื่อให้สามารถกลับเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกครั้ง นอกจากนี้การลงโทษกักขังยังเป็นมาตรการลงโทษที่แสดงให้เห็นถึงความจริงจังของภาครัฐในการบังคับใช้กฎหมายให้เป็นบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษตามกฎหมายบ้านเมือง และเป็นการป้องปรามมิให้เกิดการกระทำความผิดต่อกฎหมาย อีกทั้งการลงโทษดังกล่าวยังเป็นกรณีศึกษาให้คนในสังคมได้รับทราบถึงโทษทัณฑ์ที่จะได้รับเมื่อมีการกระทำความผิดกฎหมายขึ้น ส่งผลให้คนในสังคมเกิดความเคารพกฎหมาย ไม่กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้ และทำที่สุดจะทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษทางอาญา ได้แก่ ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง และทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู¹⁰³ เห็นว่าโทษกักขังมีลักษณะของการผสมผสานทฤษฎีทั้ง 3 ทฤษฎี เนื่องจากโทษกักขังนั้นเดิมเป็นโทษจำคุก แต่ศาลได้เปลี่ยนมาเป็นการกักขังแทนการจำคุก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 23 ที่ให้อำนาจศาลมีดุลพินิจในกรณีที่ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนเป็นกักขังแทนได้ โดยโทษที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำนั้น จึงอาจมีทั้งกรณีที่มีผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิด การลงโทษจึงเป็นการแก้แค้นทดแทนต่อสิ่งที่ผู้กระทำความผิดได้กระทำต่อผู้เสียหาย นอกจากนี้การลงโทษกักขัง

¹⁰³ โปรดอ่านรายละเอียดเรื่องนี้ในบทที่ 2 หน้า 9-14.

ยังเป็นการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง เพราะทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด หากกระทำความผิดอีกย่อมต้องถูกลงโทษ ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดได้ตระหนักถึงโทษที่จะได้รับ หากหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ อีกทั้งการลงโทษกักขังยังเป็นการป้องปรามให้คนในสังคมเกิดความยำเกรงและเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง มีกล้ากระทำความผิด และนอกเหนือจากนั้นแล้ว การลงโทษกักขังยังเป็นมาตรการในการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟู อันเป็นการขัดเกลาผู้กระทำความผิดให้เกิดการปรับปรุงตนเองใหม่ เพื่อให้สามารถกลับไปอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

สำหรับการศึกษารั้วนี้ ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย ตามประมวลกฎหมายอาญา เพื่อให้กฎหมายเกี่ยวกับการกักขังในที่อาศัยสามารถบังคับใช้ได้จริงตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ รวมถึงทำการศึกษานำเอาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมติดตามผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศระหว่างสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการกักขังผู้กระทำความผิดในที่อาศัยของประเทศไทยต่อไป

1. ปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

1.1 ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ในการกักขัง

การกักขังผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 วรรคหนึ่งนั้น ถึงแม้จะได้กำหนดให้กักตัวผู้ต้องโทษกักขังไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวนก็ตาม แต่ความเป็นจริงยังปรากฏว่ากรมราชทัณฑ์ที่เป็นหน่วยงานควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว ได้มีการนำผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังไปกักขังยังเรือนจำอยู่ เนื่องจากมีปัจจัยที่เป็นปัญหาอยู่หลายประการ ดังนี้

1.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับสถานที่ในการกักขัง

1) ปัญหาสถานที่กักขังทั่วประเทศ มีเพียง 5 แห่ง

โทษกักขังที่ได้บัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าโทษกักขังเป็นโทษที่มีสภาพแห่งการบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะไม่เข้มข้นเหมือนดังเช่นการลงโทษจำคุก โดยเห็นได้จากสถานที่อันเป็นที่กักขังผู้กระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 ได้กำหนดให้กักขังผู้ต้องโทษกักขังไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่

เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน รวมถึงให้สามารถกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยได้ด้วย กรณีดังกล่าวจึงเป็นข้อบ่งชี้และแสดงให้เห็นถึงสภาพของสถานที่กักขังที่ไม่ได้มีสภาพความมั่นคงแน่นอน และมีมาตรการรักษาปลอดภัยสูงเข้มงวดเหมือนดังเช่นการลงโทษจำคุกที่ต้องนำไปคุมขังที่เรือนจำ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้การลงโทษมีความเหมาะสมกับสภาพของความคิดที่ได้กระทำลงไป

การลงโทษกักขังมีระยะเวลาในการลงโทษที่สั้น เนื่องจากการลงโทษในระดับกลาง เพราะความผิดไม่ได้รุนแรงถึงขนาดที่จะต้องจำคุก¹⁰⁴ และภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว การนำผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังไปกักขังไว้ รวมถึงการควบคุมดูแลผู้ถูกกักขัง เป็นภารกิจของกรมราชทัณฑ์ แต่ปัจจุบันกลับพบว่ากรมราชทัณฑ์มิได้มีสถานที่กักขังสำหรับกักขังผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษกักขังในทุกจังหวัด หากแต่พบว่าประเทศไทยมีสถานที่กักขัง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดกรมราชทัณฑ์ เพียง 5 แห่งเท่านั้น¹⁰⁵ ได้แก่ สถานที่กักขังกลางจังหวัดตราด สถานที่กักขังกลางจังหวัดนครศรีธรรมราช สถานที่กักขังกลางจังหวัดปทุมธานี สถานที่กักขังกลางจังหวัดร้อยเอ็ด และสถานที่กักขังกลางจังหวัดลำปาง ดังนั้น ในจังหวัดอื่นที่ศาลพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง กรมราชทัณฑ์จึงยังคงได้มีการนำผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ในเรือนจำในจังหวัดที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลที่พิจารณาคดีนั้น¹⁰⁶ เนื่องจากประเทศไทยมิได้มีสถานที่กักขังสำหรับผู้ได้รับโทษกักขังในทุกจังหวัด หากจะเคลื่อนย้ายผู้ต้องโทษกักขังในจังหวัดที่ไม่มีสถานที่กักขังไปกักขังยังสถานที่กักขังทั้ง 5 แห่งดังกล่าว แม้จะเป็นสถานที่ที่อยู่ใกล้กับศาลที่มีคำพิพากษาก็ตาม แต่ก็ย่อมตกเป็นภาระแก่หน่วยงานในสังกัดกรมราชทัณฑ์ที่ต้องสูญเสียงบประมาณ และทรัพยากรบุคคลของหน่วยงาน เพื่อเคลื่อนย้ายผู้ต้องโทษกักขังไปยังสถานที่กักขังดังกล่าว

และหากจะก่อสร้างสถานที่สำหรับการกักขังเพิ่มให้มีครบในทุกจังหวัด ก็ไม่น่าจะคุ้มค่ากับงบประมาณของประเทศชาติที่สูญเสียไป เนื่องจากการจัดให้มีสถานที่กักขังนั้น ภาครัฐมิได้สูญเสียงบประมาณเฉพาะการจัดให้มีอาคารสถานที่สำหรับการกักขังเท่านั้น หากแต่ได้รวมถึงงบประมาณเพื่อการบริหารจัดการด้านอื่น ๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นค่าบำรุงรักษาอาคารสถานที่ ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคของผู้ต้องโทษกักขัง ค่าใช้จ่ายบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแล

¹⁰⁴ รุ่งทิพย์ แซ่แง, การใช้สถานที่ขังแทนการขังหรือจำคุกในเรือนจำ, หน้า 25.

¹⁰⁵ กรมราชทัณฑ์, รายชื่อเรือนจำทั้งหมด, 23 มีนาคม 2564, สืบค้นจาก http://www.correct.go.th/?page_id=12274.

¹⁰⁶ บรรหาร ถ้ำลา, สรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “มิติใหม่ในการควบคุมตัว กักขัง หรือจำคุกผู้กระทำความผิดในคดีอาญา”, หน้า 28.

ผู้ต้องโทษกักขัง เป็นต้น ซึ่งกรณีดังกล่าวหากจัดให้มีสถานที่กักขังให้ครบทุกจังหวัด สำหรับการกักขังผู้ต้องโทษกักขังโดยเฉพาะ ประเทศไทยต้องสูญเสียงบประมาณ เพื่อจัดให้มีสถานที่กักขังเป็นจำนวนมหาศาล ประกอบกับการจัดให้มีสถานที่กักขังเพิ่มขึ้นก็ไม่น่าจะสอดคล้องกับจำนวนสถิติคดีของผู้ต้องโทษกักขัง เนื่องจากตามข้อมูลสถิติผู้ต้องโทษกักขังของศาลยุติธรรมทั่วประเทศที่สำนักงานศาลยุติธรรมได้จัดเก็บไว้ มีอัตราเฉลี่ยผู้ต้องโทษกักขัง ในช่วงระยะเวลา 3 ปี ประมาณ 2,255 คนต่อปี¹⁰⁷ การจัดให้มีสถานที่กักขังเพิ่มขึ้น จึงเป็นเรื่องที่ไม่คุ้มค่าและคุ้มประโยชน์ที่ภาครัฐต้องสูญเสียงบประมาณในเรื่องดังกล่าว

2) ปัญหาการนำผู้กระทำความผิดไปกักขังในเรือนจำ

ภายหลังเมื่อมีคดีที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษกักขัง และได้มีการนำผู้กระทำความผิด ไปกักขังไว้ที่เรือนจำ อันเนื่องมาจากสถานที่กักขังมีเพียง 5 แห่งทั่วประเทศเท่านั้น ทำให้ผู้ต้องโทษกักขังไม่ได้ถูกกักขังในสถานที่กักขังอื่นซึ่งมิใช่เรือนจำ หากแต่ต้องถูกนำไปกักขังไว้ที่เรือนจำของแต่ละจังหวัดที่อยู่ในเขตอำนาจศาลที่พิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งการนำผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ที่เรือนจำ ทำให้ผู้ต้องโทษกักขังได้รับโทษที่มีได้มีความแตกต่างไปจากโทษจำคุก อีกทั้งในความรู้สึกของผู้ต้องโทษกักขังเองก็ไม่ได้มีความแตกต่างจากการที่ต้องถูกลงโทษจำคุกแต่อย่างใด หรือแม้กระทั่งคนในสังคมก็มีมุมมองต่อผู้ต้องโทษกักขังว่าเป็นผู้กระทำความผิดที่ร้ายแรง เป็นคนร้าย จึงต้องถูกลงโทษด้วยการควบคุมตัวไว้ในเรือนจำ โดยทัศนคติของคนในสังคมที่มีต่อผู้ต้องโทษกักขัง ย่อมรู้สึกหวั่นเกรง รู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่กล้าเข้าไปข้องเกี่ยวกับผู้ต้องโทษกักขังถูกรังเกียจจากคนในสังคม และยากที่จะกลับเข้าไปอยู่ในสังคมได้อย่างสนิทใจ ประกอบกับการควบคุมตัวผู้ต้องโทษกักขังไว้ในเรือนจำมีมาตรการในการรักษาความปลอดภัยที่มีความมั่นคงสูง และมีผู้ถูกควบคุมเป็นจำนวนมาก จึงทำให้เรือนจำมีสภาพที่แออัดไปด้วยผู้ต้องขัง การนำบุคคลผู้กระทำความผิดที่ศาลเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง ที่มีระยะเวลาในการกักขังไม่เกิน 3 เดือน ไปกักขังไว้ในเรือนจำ จึงไม่มีความสอดคล้องเหมาะสมระหว่างความผิดที่ได้กระทำความผิดและโทษที่ควรจะได้รับ

การลงโทษกักขังมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตนเอง ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ ทั้งเป็นมาตรการป้องกันให้คนในสังคมเกรงกลัว ไม่ไปกระทำผิดต่อกฎหมายบ้านเมือง แต่การนำผู้กระทำความผิดที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยนำไปกักขังไว้ที่เรือนจำดังกล่าว ย่อมไม่มีความเหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำความผิดไป

¹⁰⁷ โปรดอ่านรายละเอียดเรื่องนี้ในบทที่ 1 หน้า 3.

นอกจากนี้การนำผู้กระทำความผิดที่ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังไปกักขังไว้ในเรือนจำ ซึ่งในเรือนจำมีผู้กระทำความผิดในคดีที่หลากหลาย มีตั้งแต่การลงโทษจำคุกไปจนถึงโทษประหารชีวิต การนำผู้ต้องโทษกักขังที่มีระยะเวลาในการรับโทษกักขังเพียงไม่เกินสามเดือนไปกักขังไว้ในเรือนจำ ย่อมทำให้ผู้ต้องโทษกักขังได้มีโอกาสเข้าไปเรียนรู้พบปะหรือติดต่อกับผู้ต้องโทษในคดีอื่น และอาจจะเข้าไปเรียนรู้ถึงพฤติกรรมกรรมการกระทำความผิดจากการที่ถูกกักขังในเรือนจำ จนได้เข้าไปเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุนความผิดที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายองค์กรอาชญากรรมจากผู้ต้องโทษจำคุกคนอื่นภายหลังที่พ้นโทษไปแล้ว และท้ายที่สุดการกักขังแทนที่จะเป็นผลดีสามารถขัดเกลาคความประพฤติของผู้ต้องโทษ กักขังให้เป็นพลเมืองดี กลับคืนสังคมได้อย่างปกติสุข แต่กลับเป็นผลร้ายต่อทั้งตัวผู้ต้องโทษกักขัง และจะเป็นผลร้ายต่อสังคมโดยรวมมากเสียยิ่งกว่าการมิได้ถูกกักขังไว้ในเรือนจำ

1.1.2 ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย

ถึงแม้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 23 ได้ให้อำนาจศาลมีดุลพินิจ เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทนได้ ในกรณีที่ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้น ได้รับโทษจำคุกมาก่อน หรือปรากฏว่าได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำ โดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ และการลงโทษกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 ได้กำหนดให้กักขังในสถานที่อื่นที่มีใช้เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน และยังให้สามารถกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอม รับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่กักขังได้ก็ตาม แต่เนื่องจากประเทศไทยขาดความพร้อมในหลายเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานกักขังที่มีไม่ครบในทุกจังหวัด จึงได้มีการนำผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ใน เรือนจำแทนการกักขังในสถานที่กักขังที่มีอยู่เพียง 5 แห่งทั่วประเทศ จึงทำให้หน่วยงานที่บังคับโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมราชทัณฑ์ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง ไม่สามารถนำผู้กระทำความผิดที่ศาล ลงโทษกักขังไปกักขังในสถานที่ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 ได้ ส่งผลให้ต้องนำ ผู้ต้องโทษกักขังไปควบคุมไว้ในเรือนจำ

การนำผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ในเรือนจำ ถึงแม้จะไม่ตรงตามเจตนารมณ์ ของกฎหมาย แต่การที่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหลายไม่ได้เรียกร้องให้ภาครัฐเข้าไปแก้ไขปัญหากการกักขัง ผู้ต้องโทษกักขังไว้ในเรือนจำด้วยปัจจัยทั้งหลายดังกล่าว จึงทำให้สังคมไทยเห็นว่าการนำผู้ต้องโทษ กักขังไปกักขังไว้ในเรือนจำเป็นเรื่องปกติ และเมื่อพิจารณาในเรื่องเจตนารมณ์ของการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง เนื่องจากพฤติกรรมแห่งคดีในการกระทำความผิดมีลักษณะที่ไม่ร้ายแรง เพื่อให้ผู้กระทำความผิดได้ปรับปรุงแก้ไขตนเองในระหว่างรับโทษ

การนำผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ในเรือนจำ จึงเป็นการบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่ไม่น่าจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์และบทบัญญัติในมาตรา 24 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ที่ให้กักขังในสถานที่อื่นที่มีใช้เรือนจำโดยชัดแจ้ง

1.1.3 ปัญหาที่มีผลกระทบต่อผู้ต้องโทษกักขัง

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 ได้บัญญัติให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน แต่เนื่องจากสถานที่กักขังยังคงมีจำกัด มิได้มีทุกจังหวัด จึงทำให้การกักขังนั้น ต้องนำผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ที่เรือนจำของแต่ละจังหวัด สำหรับจังหวัดที่ไม่สถานที่กักขังแทน ส่งผลให้สิทธิเสรีภาพและสถานที่กักขังของผู้ต้องโทษกักขังย่อมถูกจำกัดอย่างเข้มงวด มีลักษณะใกล้เคียงกับผู้ต้องโทษอื่นที่ถูกจำคุกอยู่ในเรือนจำ แต่เมื่อพิจารณาอัตราโทษที่กระทำความผิด เป็นเพียงความผิดที่ไม่ร้ายแรงและไม่ได้กระทบต่อสังคมโดยรวม การที่นำผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ในเรือนจำก็ย่อมทำให้ผู้ต้องโทษกักขังได้รับผลกระทบโดยตรง หรือแม้กระทั่งการนำผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังในสถานที่กักขังของรัฐตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 ก็ตาม แต่เมื่อเปรียบเทียบกับการกระทำความผิดอื่นในลักษณะที่มีความรุนแรงมากกว่าการลงโทษกักขัง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ยังได้ให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้รับการรอกการลงโทษหรือให้คุมประพฤติได้ ดังนั้น การนำผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ไม่ว่าในเรือนจำหรือสถานที่กักขัง ย่อมเกิดผลกระทบต่อผู้ต้องโทษกักขัง ดังนี้

1) ผลกระทบทางด้านจิตใจ

การนำผู้ต้องโทษที่ศาลเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังไปกักขังไว้ในเรือนจำหรือสถานที่กักขังของรัฐ ย่อมทำให้ผู้ต้องโทษกักขังเกิดความเกรงกลัวต่อสถานที่กักขัง ต้องห่างจากครอบครัวและบุคคลอันเป็นที่รัก สภาพจิตใจย่อมมีความขมขื่นไม่พร้อมที่จะเปิดใจเพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ รวมถึงการปรับปรุงตัวให้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติ นอกจากนี้ผู้ต้องโทษกักขังย่อมเกิดความรู้สึกว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมจากระบบการยุติธรรม เนื่องจากโทษของผู้กระทำความผิดคนอื่นที่มีอัตราโทษระดับที่สูงกว่าโทษกักขัง ยังได้รับโอกาสจากศาลให้สามารถรอกการลงโทษได้ แต่ในขณะที่โทษกักขังมีระยะเวลาการกักขังเพียงแค่ 3 เดือน กลับไม่ได้รับโอกาสให้รอกการลงโทษไว้ได้ดังเช่นกรณีการรอกการลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ที่มีอัตราโทษที่สูงยิ่งกว่าโทษกักขัง แต่ยังไม่ได้รับการรอกการลงโทษได้

ประการต่อมาการนำผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ในเรือนจำ หรือสถานที่กักขังของรัฐ ทำให้มีการแยกตัวผู้ต้องโทษกักขังออกจากครอบครัว กรณีที่ผู้ต้องโทษกักขังมีภาระต้องอุปการะเลี้ยงดูครอบครัว การแยกตัวไปกักขังย่อมส่งผลกระทบต่อภาวะจิตใจ เกิดความวิตกกังวล และห่วงใยต่อบุคคลที่อยู่เบื้องหลังที่ตนต้องคอยเอาใจใส่ดูแล ส่งผลให้ผู้ต้องโทษกักขังอาจไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตน และอาจไม่พร้อมเปิดใจที่จะรับข้อมูลที่เจ้าหน้าที่หยิบยื่นให้ กรณีดังกล่าวยังรวมถึงการนำผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ในสถานที่กักขังของรัฐ ถึงแม้ว่าจะเป็นสถานที่ของรัฐก็ตาม แต่ด้วยระยะเวลาของการกักขังที่มีระยะเวลาด้าน กรณีที่ผู้ต้องโทษกักขังจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบางประการ ซึ่งสมควรจะได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูหรือขัดเกลาพฤติกรรมเป็นระยะเวลายาวนานและต่อเนื่อง ทำให้การปรับปรุงยังไม่ทันจะได้สำเร็จ ลุล่วง ปรากฏว่าผู้ต้องโทษกักขังก็ได้พ้นโทษไปเสียแล้ว ซึ่งต่างกับกรณีการให้ผู้ต้องโทษกักขังได้อยู่ใกล้ชิดกับครอบครัว หากให้คนในครอบครัวได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมก็จะทำให้ผู้ต้องโทษกักขังมีกำลังใจและพร้อมที่จะแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมได้โดยง่ายและมีความต่อเนื่อง

2) ผลกระทบทางด้านพฤติกรรม

การนำผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ในเรือนจำหรือสถานที่กักขังของรัฐ เรือนจำหรือสถานที่กักขังดังกล่าวย่อมเป็นศูนย์รวมของผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะของการกระทำผิดที่หลากหลาย หากผู้ต้องโทษกักขังมีสภาพจิตใจที่ไม่ดีเด็ดย่อมถูกชักจูงให้เข้าร่วมเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุนการกระทำความผิด หรือเข้าร่วมเป็นองค์กรอาชญากรรมภายหลังพ้นโทษกักขังแล้วได้ โดยในการกักขังแม้จะปรากฏว่ามีเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์คอยควบคุมดูแลในระหว่างการรับโทษกักขัง โดยเข้มงวดก็ตาม แต่ด้วยจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนจำกัดและไม่สามารถห้ามการพบปะพูดคุยในระหว่างผู้ต้องโทษด้วยกัน ได้ตลอดเวลา การเรียนรู้และการซึมซับพฤติกรรมการกระทำความผิดกับผู้กระทำความผิดอื่นก็ย่อมเกิดขึ้นได้กับผู้ต้องโทษกักขังที่ถูกกักขังในเรือนจำหรือสถานที่กักขังของรัฐ

โดยที่เจตนารมณ์ของการกักขังมีวัตถุประสงค์ เพื่อปรับปรุงขัดเกลาอุปนิสัยผู้ต้องโทษกักขังให้สามารถกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ไม่หวนกลับไปก่อความเดือดร้อนให้แก่สังคม และกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก แต่การนำผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ในเรือนจำหรือสถานที่กักขังของรัฐยังอาจเป็นการบ่มเพาะอาชญากรรม ซึ่งนอกจากจะไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ต้องโทษกักขังได้แล้ว ยังอาจทำให้ผู้ต้องโทษกักขังกล้าที่จะกระทำความผิดในลักษณะที่ทวี

ความรุนแรงมากยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่สังคมเป็นวงกว้างจนยากที่จะแก้ไขปรับปรุงให้เป็นคนดีได้

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับการกักขังในที่อาศัย

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 วรรคสอง ได้บัญญัติให้กักขังผู้ต้องโทษกักขังไว้ยังสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้หรือสถานที่อื่นอันมิใช่เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมตัวผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน หรือจะกักขังไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้ต้องโทษกักขังไว้ได้ โดยศาลมีดุลพินิจกำหนดสถานที่ในการกักขังที่เป็นของรัฐตามที่กฎหมายกำหนดไว้ได้ รวมถึงมีดุลพินิจที่จะสั่งให้กักขังตัวผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยได้เช่นเดียวกัน ซึ่งเป็น การบ่งชี้ให้เห็นว่าการลงโทษกักขังมีลักษณะการลงโทษที่ยืดหยุ่นมากเสียยิ่งกว่าการลงโทษจำคุก เนื่องจากการลงโทษจำคุกไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายให้จำคุกในที่อาศัยได้ดังเช่นการกักขัง และถึงแม้ จะปรากฏว่าการลงโทษกักขังจะมีลักษณะการลงโทษที่เบาว่าการลงโทษจำคุก รวมถึงตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 24 วรรคสอง จะได้ให้อำนาจศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีใช้ดุลพินิจภายใต้ บทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่น ที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ก็ตาม แต่ก็ยังพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการกักขังในที่อาศัยอยู่หลายประการ ดังนี้

1.2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย

แม้จะปรากฏว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 ได้ให้อำนาจศาลมีดุลพินิจที่จะสั่งให้กักขังผู้กระทำความผิดที่ศาลเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังในที่อาศัยของผู้นั้นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ก็ตาม แต่กลับไม่ปรากฏว่าศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นสถาบันศาลที่มีอำนาจ พิจารณาพิพากษาคดี ใช้อำนาจตามบทบัญญัติในมาตรา 24 วรรคสอง เกี่ยวกับการสั่งให้กักขังผู้กระทำความ ผิดไว้ในที่อาศัย ซึ่งเห็นได้จากข้อมูลสถิติคดีทั่วประเทศ ที่สำนักงานศาลยุติธรรมได้จัดเก็บไว้ เป็นรายเดือนและรายปี ไม่ปรากฏข้อมูลว่าศาลยุติธรรมทั่วประเทศได้มีการจัดเก็บข้อมูลสถิติคดีในเรื่อง ดังกล่าว¹⁰⁸ นอกจากนี้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 วรรคสอง ที่ให้ศาลมีดุลพินิจสั่งให้กักขัง ผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยได้ก็ตาม แต่ในการใช้ดุลพินิจของศาลในการสั่งให้กักขังไว้ในที่อาศัยยังมี ปัญหาเกี่ยวกับว่า เมื่อศาลได้สั่งให้กักขังในที่อาศัยแล้ว จะมีหน่วยงานใดหรือผู้รับผิดชอบใดเข้าไป ควบคุมดูแลเกี่ยวกับการกักขังผู้กระทำความผิดในที่อาศัย รวมถึงการบังคับตามคำพิพากษา เพื่อให้การ

¹⁰⁸ ผู้ศึกษาทำการสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ของสำนักแผนงานและงบประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รายงานสถิติคดี ศาลยุติธรรม

ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยสามารถบังคับผลตามคำพิพากษาได้อย่างแท้จริง และเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติเสมือนดังเช่นการกักขังไว้ในสถานที่กักขังของรัฐ เพราะการกักขังในสถานที่ของรัฐนั้น จะมีเจ้าหน้าที่คอยควบคุมดูแลตลอด 24 ชั่วโมง มีกฎระเบียบเพื่อสร้างวินัยแก่ผู้ต้องโทษกักขัง รวมถึงการเสริมสร้างอาชีพและการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ต้องโทษกักขังปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย และเป็นผู้ที่ยึดถือคติของสังคม เคารพต่อกฎหมายภายหลังจากที่พ้นโทษไปแล้ว แต่กรณีที่ศาลจะพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้ตัวเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้ต้องโทษไว้ จะสามารถบังคับโทษแก่ผู้กระทำความผิดได้ดังเช่นการควบคุมตัวไว้ในสถานที่กักขังของภาครัฐหรือไม่ ปัจจุบันทั้งหลายดังกล่าวข้างต้นย่อมมีความสำคัญ และส่งผลโดยตรงต่อการใช้ดุลพินิจของศาลในการสั่งให้กักขังในที่อาศัย จึงเป็นเหตุทำให้ไม่ปรากฏข้อมูลสถิติคดีของศาลยุติธรรมทั่วประเทศเกี่ยวกับการใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 วรรคสอง ที่ให้สั่งกักขังในที่อาศัยดังกล่าว

1.2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีมาตรการรองรับการกักขังในที่อาศัย

การกักขังในที่อาศัย แม้จะได้มีการบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในประมวลกฎหมายอาญาให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยได้ก็ตาม แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายหรือกฎระเบียบใดกำหนดแนวทางหรือมาตรการเพื่อรองรับคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในการสั่งให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 วรรคสอง ซึ่งแตกต่างกับกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุก แต่ให้รอการลงโทษและคุมความประพฤติไว้ที่นอกจากจะมีประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 บัญญัติไว้แล้ว ยังมีพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 รองรับการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลดังกล่าวด้วย หรือในกรณีการปล่อยชั่วคราวของศาล ไม่ว่าจะเป็นการให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างการสอบสวน หรือในระหว่างการพิจารณาคดี หรือในระหว่างอุทธรณ์ฎีกา ซึ่งนอกจากจะมีการบัญญัติเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว ยังมีระเบียบภายในของศาลยุติธรรม โดยมีข้อบังคับของประธานศาลฎีกา สำหรับดำเนินการเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวดังกล่าว ทั้งการกำหนดขั้นตอนและวิธีการ รวมถึงข้อแนะนำในการปล่อยชั่วคราวไว้ ส่วนกรณีของการพักโทษก็มีการกำหนดขั้นตอนและวิธีการเกี่ยวกับการพักโทษไว้ ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 รวมถึงยังมีคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุก ดำเนินการเกี่ยวกับการพักการลงโทษ เป็นต้น

การดำเนินการดังกล่าวล้วนแต่มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการรองรับผู้กระทำความผิดที่ศาลให้รอการลงโทษและคุมความประพฤติไว้ หรือให้ปล่อยชั่วคราว

หรือการพักโทษไว้อย่างชัดเจน ทั้งยังได้มีการกำหนดให้มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบเข้าไปดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ทำให้สามารถปฏิบัติได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ในส่วนของกรกักขังในที่อาศัยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 ก็ยังมีปรากฏว่ามีกฎหมายหรือระเบียบใดกำหนดมาตรการหรือวิธีปฏิบัติ เพื่อควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยไว้ รวมถึงยังมีปัญหาว่าหน่วยงานราชการใดจะเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยตามคำสั่งศาลดังกล่าว จึงทำให้มีปัญหาว่าการกักขังผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยตามที่ได้มีการบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 ของประเทศไทยไม่ได้มีการบังคับใช้ได้อย่างแท้จริงแต่อย่างใด

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดเงื่อนไขในระหว่างถูกกักขังในที่อาศัย

การที่ศาลจะมีคำสั่งกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยปฏิบัติ พบว่า ยังไม่มีความชัดเจนว่าศาลสามารถกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติได้มากน้อยเพียงใด แม้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 วรรคสาม จะกำหนดว่ากรณีที่มีการกักขังอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ต้องโทษกักขัง หรือการกักขังจะทำให้ผู้ต้องพึงพาอาศัยผู้ต้องโทษกักขังในการดำรงชีพเดือดร้อน หรือมีพฤติการณ์พิเศษ ศาลจะมีคำสั่งให้กักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่อื่นซึ่งมิใช่ที่อาศัยของผู้นั้นเอง โดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ก็ได้ และศาลจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติได้ด้วย ซึ่งกรณีนี้การที่ให้ศาลมีดุลพินิจสามารถกำหนดเงื่อนไขเพื่อให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติได้นั้น มีหลักเกณฑ์หรือการกำหนดเงื่อนไขอย่างใดบ้าง และศาลสามารถกำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 24 วรรคสาม ได้หรือไม่ รวมถึงกรณีตามมาตรา 26 ที่ได้กำหนดไว้ว่า กรณีที่ให้กักขังผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้ต้องโทษกักขังนั้นไว้ ผู้ต้องโทษกักขังมีสิทธิที่จะดำเนินการในวิชาชีพหรืออาชีพของตนในสถานที่ดังกล่าวได้ และศาลจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดหรือไม่ก็ได้ นั้น ศาลจะกำหนดเงื่อนไขในลักษณะอย่างไร ซึ่งการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติตามมาตรา 26 นี้ ให้ศาลสามารถกำหนดเงื่อนไขเฉพาะเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเท่านั้นหรือไม่ หรือจะกำหนดเงื่อนไขอื่นที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพได้หรือไม่

จากกรณีดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้การกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติ นั้น ไม่มีความชัดเจนดังเช่นกรณีของการที่ศาลได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ให้รอการลงโทษและคุมประพฤติไว้ ที่มีการกำหนดเงื่อนไขไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ไว้อย่างชัดเจนว่าศาลสามารถกำหนดเงื่อนไขอย่างไรได้บ้าง เช่น การชดใช้ค่าสินไหมทดแทน เงื่อนไขอื่น ๆ ที่ศาลเห็นสมควรสำหรับการแก้ไขฟื้นฟูหรือป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก

เป็นต้น ทำให้ศาลสามารถกำหนดเงื่อนไขให้ผู้รื้อการลงโทษและคุมประพฤติได้ปฏิบัติตาม โดยอาศัย บทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาเป็นกรอบเพื่อกำหนดเงื่อนไข ส่งผลให้ศาลสามารถใช้ บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ได้อย่างกว้างขวาง ดังนั้น เงื่อนไขเกี่ยวกับการกักขัง ที่ไม่มีกรอบของเงื่อนไขที่ชัดเจนดังเช่นกรณีการรื้อการลงโทษและคุมประพฤติไว้ ตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 56 จึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกักขังในที่อาศัยตามประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 24 ยังคงเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขให้มีความชัดเจน

2. ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล กรณีการกักขัง ในที่อาศัย

การตรวจสอบการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ กักขังไว้ในที่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้ต้องโทษกักขังไว้ นั้น ยังมีปัญหา เป็นที่สงสัยว่าสามารถกักขังผู้กระทำความผิด ได้อย่างแท้จริงหรือไม่ รวมถึงมีระบบการควบคุม ตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพเช่นเดียวกับกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในสถานที่ กักขังของรัฐหรือเรือนจำหรือไม่ เพราะหากไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่เข้มข้นเกี่ยวกับการกักขังใน ที่อาศัยแล้ว อาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของคนในสังคมที่มีต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และทำให้คนในสังคมไม่เห็นถึงความสำคัญหรือตระหนักถึงผลร้ายที่จะได้รับจากการที่ได้กระทำความ ผิดกฎหมาย รวมถึงทำให้ไม่เกรงกลัวต่อการกระทำผิดต่อกฎหมาย ท้ายที่สุดก็จะส่งผลเสียต่อระบบสังคม โดยรวม ซึ่งการตรวจสอบการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่ให้กักขังผู้กระทำความผิดในที่ อาศัย พบว่า มีปัญหาที่เกี่ยวข้องอยู่หลายประการดังนี้

2.1.1 ปัญหาด้านกฎหมาย

แม้ปรากฏว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 จะได้บัญญัติให้ศาลมีดุลพินิจ กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ได้ก็ตาม แต่ก็ ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายได้กำหนดให้มีหน่วยงานราชการใดเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลผู้ต้องโทษ กักขังที่ถูกกักขังในที่อาศัยไว้อย่างชัดเจน ซึ่งการที่จะให้หน่วยงานใดในกระบวนการยุติธรรม เป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังก็ควรต้องสอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน ดังกล่าวด้วย สำหรับกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัย

หากไม่มีหน่วยงานของภาครัฐหรือบุคคลใดที่ได้รับแต่งตั้งจากศาลเข้าไปเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังตามที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว ย่อมจะทำให้ไม่สามารถบังคับผลให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลได้อย่างจริงจัง และส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่มีความเกรงกลัวต่อการกระทำผิดกฎหมายบ้านเมือง ทำให้สังคมปราศจากความสงบเรียบร้อย

สำหรับกรณีการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยนั้น ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบไว้โดยเฉพาะ ซึ่งแตกต่างจากกรณีอื่น ๆ ที่กฎหมายได้มีการกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบไว้โดยตรง เป็นต้นว่า กรณีการปล่อยชั่วคราวเป็นอำนาจของศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีว่าเห็นสมควรจะให้ปล่อยชั่วคราวหรือไม่ ซึ่งการให้ปล่อยชั่วคราวก็เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่วนกรณีการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้รอการลงโทษไว้ก็เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 และพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 ส่วนการพักการลงโทษก็เป็นไปตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 โดยการดำเนินการในกรณีดังกล่าวได้มีกฎหมายกำหนดอำนาจหน้าที่ผู้รับผิดชอบไว้โดยเฉพาะ จึงทำให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่กำหนดไว้สามารถบังคับได้อย่างแท้จริง แต่ในกรณีของการกักขังในที่อาศัย รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขเพื่อให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัตินั้น ไม่ปรากฏว่าตามกฎหมายได้กำหนดให้มีหน่วยงานราชการใดเป็นผู้รับผิดชอบเข้าไปควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยหรือการกำกับให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อบังคับที่ศาลได้กำหนดไว้ดังกล่าว จึงทำให้ไม่ปรากฏว่าศาลยุติธรรมได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษกักขังไว้ในที่อาศัยแต่ประการใด

2.1.2 ปัญหาเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของผู้ควบคุมดูแล

ปัญหาเกี่ยวกับการกักขังผู้กระทำความผิดในที่อาศัยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 วรรคสอง ที่ให้ศาลมีดุลพินิจในการสั่งให้กักขังในที่อาศัยได้ ประกอบกับกรณีตามมาตรา 24 วรรคสาม กรณีที่ความปรากฏแก่ศาลว่า การกักขังในสถานที่กักขังที่กำหนดไว้อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ต้องโทษกักขัง หรือทำให้ผู้ซึ่งต้องพึ่งพาผู้ต้องโทษกักขังในการดำรงชีพได้รับความเดือดร้อน หรือมีพฤติการณ์พิเศษประการอื่นที่แสดงให้เห็นว่าไม่สมควรกักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้กักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่อื่นซึ่งมิใช่ที่อยู่อาศัยของผู้นั้นเอง โดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ก็ได้ และศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้นั้นเป็นผู้ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังนั้นได้ ซึ่งกรณีที่ศาลให้กักขังในที่อาศัยหรือสถานที่อื่นและศาลตั้งบุคคลผู้เป็นเจ้าของ

หรือผู้ครอบครองสถานที่อาศัยเป็นผู้ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขัง ก็ย่อมทำให้เป็นที่เคลือบแคลงสงสัยของคนในสังคมได้ว่าการกักขังในสถานที่ดังกล่าวจะสามารถควบคุมตรวจสอบผู้ต้องโทษกักขังได้จริงหรือไม่ อีกทั้งบุคคลที่ศาลแต่งตั้งให้ทำหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังก็ล้วนแต่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้ต้องโทษกักขัง โดยบุคคลดังกล่าวอาจเป็นสามี ภริยา บุตร บิดา มารดา หรือญาติของผู้ต้องโทษกักขัง

การที่บุคคลใกล้ชิดทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขัง บุคคลดังกล่าวก็ย่อมที่จะช่วยเหลือผู้ต้องโทษกักขังในทุกด้าน และทำให้การควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังเอง หรือของผู้อื่นที่เป็นเจ้าของที่อาศัยหรือผู้ครอบครองสถานที่ไม่มีความเข้มงวด เนื่องจากบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่กักขังที่ศาลแต่งตั้งเป็นผู้ควบคุมดูแลก็ย่อมต้องมีการกิจอื่นในแต่ละวัน ทำให้ไม่สามารถอยู่ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังได้ตลอด 24 ชั่วโมง อีกทั้งความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้ควบคุมดูแลกับผู้ต้องโทษกักขัง อาจทำให้ผู้ควบคุมดูแลช่วยปกปิดข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เมื่อผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติผิดเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ เพื่อไม่ให้ศาลหรือเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องทราบ นอกจากนี้การที่ศาลแต่งตั้งบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของที่อาศัยหรือผู้ครอบครองสถานที่เป็นผู้ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังที่ต่างมีความใกล้ชิดหรือมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ต้องโทษกักขัง กรณีเหล่านี้ย่อมจะทำให้ผู้ต้องโทษกักขังไม่มีความเกรงกลัวบุคคลผู้ควบคุมดูแลดังกล่าว และส่งผลต่อการไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ หรือในทางกลับกัน หากบุคคลที่เป็นผู้ควบคุมดูแลไม่เข้มงวด มีความเห็นอกเห็นใจกัน ไม่กล้าที่จะรายงานผลร้ายต่อศาลหรือเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมได้รับทราบ ท้ายที่สุดโทษเกี่ยวกับการให้กักขังไว้ในที่อาศัยจะไม่สามารถบังคับโทษได้อย่างจริงจังดังเช่นการกักขังผู้ต้องโทษกักขังไว้ในสถานที่กักขังซึ่งเป็นของหน่วยงานภาครัฐ โดยการกักขังผู้กระทำความผิดนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด ตลอดจนมุ่งที่จะให้ผู้กระทำความผิดได้ปรับปรุงตัวและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก ดังนั้น ปัญหาเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของผู้ที่ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย หากไม่สามารถบังคับการลงโทษได้อย่างจริงจังและไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้ผู้ต้องโทษกักขังไม่เห็นถึงความสำคัญและไม่ตระหนักถึงผลร้ายของโทษทัณฑ์ที่ได้รับในการต้องโทษกักขัง เห็นเรื่องการกระทำผิดกฎหมายบ้านเมืองเป็นเรื่องปกติ ซึ่งนอกจากจะไม่สามารถแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้แล้ว ก็อาจจะกระทำความผิดซ้ำขึ้นมาได้อีก และยังสามารถกระทำความผิดในลักษณะที่รุนแรงมากยิ่งขึ้นก็เป็นไปได้

2.1.3 ปัญหาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของสังคม

การลงโทษกักขังเป็นมาตรการหนึ่งในการป้องปรามอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคม การนำผู้กระทำความผิดไปรับโทษตามกฎหมาย นอกจากการแสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งในการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดแล้ว ยังเป็นการย้ำเตือนให้คนในสังคมเห็นว่าไม่พึงปฏิบัติตนฝ่าฝืนกฎหมายตามที่ได้กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามหากการลงโทษไม่มีความเข้มแข็งหรือยืดหยุ่นมากเกินไป ก็ย่อมจะทำให้คนในสังคมไม่มีเกรงกลัวต่อโทษทัณฑ์ที่ได้รับ หรือหากผู้กระทำความผิดได้รับการลงโทษที่ไม่เข้มงวดหรือหย่อนยาน ก็จะทำให้ผู้กระทำความผิดเห็นการทำผิดกฎหมายบ้านเมืองเป็นเรื่องปกติ ชั่วร้ายยังอาจกระทำความผิดแบบเดิมในลักษณะที่ซ้ำซ้อนขึ้นมาอีกได้

สำหรับกรณีการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังที่ศาลให้กักขังไว้ในที่อาศัยนั้น หากการควบคุมผู้ต้องโทษกักขังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ หรือไม่มีการเร่งเสริมสร้างความเข้าใจกับผู้เสียหายหรือสังคมได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนหรือวิธีการในการลงโทษกักขังในที่อาศัย ก็อาจจะทำให้คนในสังคมเห็นว่ากฎหมายบ้านเมืองไม่สามารถนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ เนื่องจากเห็นผู้กระทำความผิดยังสามารถกลับมาใช้ชีวิตได้ตามปกติและยังได้พักอยู่ในที่อาศัยของตนเอง หรือในคดีที่มีผู้เสียหาย ซึ่งเป็นผู้ได้รับผลร้ายอันเนื่องจากการกระทำผิดของผู้กระทำความผิด ก็อาจจะเห็นว่ากฎหมายบ้านเมืองไม่สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ และผู้เสียหายอาจรู้สึกว่าได้ไม่ได้รับการเยียวยาจากภาครัฐหรือผู้กระทำความผิด กรณีดังกล่าวอาจจะทำให้เกิดการล้างแค้นกันระหว่างผู้เสียหายกับผู้กระทำความผิดขึ้นได้ในอนาคต รวมถึงผู้เสียหายอาจเข้าใจผิดว่าเจ้าหน้าที่บ้านเมืองหรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้ความคุ้มครองแต่ผู้กระทำความผิด ไม่ได้คุ้มครองผู้เสียหาย ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลร้ายในการกระทำผิด แต่หากผู้เสียหายหรือคนในสังคมมีความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการของการกักขังในที่อาศัย รวมถึงการมีมาตรการรองรับดังเช่นการคุ้มครองความปลอดภัยหรือการพักการลงโทษแล้ว ก็จะทำให้ผู้เสียหายและสังคมเกิดความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม

2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล กรณีผู้ต้องโทษกักขังไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด

เมื่อศาลมีคำพิพากษาและสั่งให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบการปฏิบัติตามคำสั่งศาลว่าจะตรวจสอบอย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 27 เป็นต้นว่ากรณีที่ต้องการตรวจสอบว่าผู้ต้องโทษกักขังอยู่แต่ภายในที่อาศัยตามที่ศาลได้กำหนดไว้หรือไม่ เนื่องจากตามกฎหมายมิได้บัญญัติให้บุคคลใดทำหน้าที่คอยควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยไว้เป็นการเฉพาะ รวมถึงไม่มีรูปแบบวิธีการในการติดตาม

และประเมินผลการปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้ต้องโทษกักขัง เพื่อที่จะสามารถตรวจสอบว่าผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยปฏิบัติตามคำสั่งศาลหรือไม่เพียงใด อีกทั้งการที่ศาลมีคำสั่งให้กักขังผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยไว้ แต่ไม่มีผู้ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขัง หากปรากฏว่ามีเหตุตาม มาตรา 27 ในกรณีที่ผู้ต้องโทษกักขังฝ่าฝืนระเบียบ ข้อบังคับ หรือไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ทำให้ศาลก็ไม่ทราบถึงการฝ่าฝืนดังกล่าว และไม่ได้เปลี่ยนโทษกักขังเป็นจำคุกได้ ทำให้ผู้ต้องโทษกักขังหลุดพ้นจากโทษที่ควรจะได้รับอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของตน และกรณีดังกล่าวก็จะทำให้เกิดความไม่เสมอภาคของโทษที่จะได้รับระหว่างผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยและผู้ต้องโทษกักขังที่ถูกกักขังในสถานที่ของรัฐได้ หรือกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้มีผู้ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย หากมีการรายงานที่เป็นปฏิปักษ์หรือผลร้ายต่อผู้ต้องโทษกักขัง ศาลจะสามารถเปลี่ยนแปลงสถานที่กักขังหรือเปลี่ยนตัวผู้ควบคุมดูแลการปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้ต้องโทษกักขังได้หรือไม่ การไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย และภารกิจหน้าที่ของผู้ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยดังกล่าว จึงส่งผลกระทบต่อการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลของผู้ต้องโทษกักขังที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัย เพื่อให้เป็นไปตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 27 ของประมวลกฎหมายอาญา

3. ปัญหาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย

เมื่อพิจารณาสถานที่เกี่ยวกับการกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 ที่ไม่มีสภาพมั่นคงหรือการรักษาปลอดภัยที่แน่นอนเหมือนดังเช่นการลงโทษจำคุก เนื่องจากบัญญัติให้สามารถกักขังผู้ต้องโทษกักขังไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน หรือแม้กระทั่งยังได้บัญญัติให้สามารถกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ด้วยกรณีดังกล่าว จึงเป็นนัยสำคัญที่แสดงให้เห็นว่าโทษกักขังมิได้มีสภาพความร้ายแรงเหมือนดังเช่นการลงโทษจำคุก ที่ต้องนำไปคุมขังที่เรือนจำ โดยเฉพาะการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง ซึ่งเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดในระยะสั้น เป็นกรณีที่ศาลใช้ดุลพินิจในการลงโทษผู้กระทำความผิดให้มีความเหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำลง ที่เดิมความผิดที่ได้กระทำลงเป็นโทษจำคุก แต่เมื่อศาลได้พิเคราะห์พฤติการณ์แห่งคดีในการกระทำความผิดของจำเลยแล้ว มีลักษณะที่ไม่ร้ายแรง ซึ่งในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน และไม่ปรากฏว่า

ผู้นั้นได้เคยกระทำความผิดมาก่อน หรือหากได้รับโทษจำคุกมาก่อน แต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ศาลก็จะลงโทษกักขังแทนโทษจำคุกได้ ทั้งนี้ คุณพินิจในการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังได้นั้น ก็เพื่อให้สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดให้มีความเหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำลง และเป็นการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตน ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ สามารถกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

แต่อย่างไรก็ตามสำหรับประเทศไทยนั้น ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษกักขัง แม้จะปรากฏว่าโทษกักขังเป็นโทษที่ไม่มีสภาพแห่งการกระทำความผิดที่ร้ายแรง เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีการรอลงโทษหรือกรณีการพักโทษ ซึ่งตามสภาพของความผิดและโทษมีความร้ายแรงกว่าการที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง และถึงแม้ประมวลกฎหมายอาญาได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสถานที่กักขังไว้ที่มีลักษณะที่ไม่มั่นคงแข็งแรงดังเช่นเรือนจำ หรือแม้กระทั่งให้สามารถกักขังในที่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้ต้องโทษกักขังได้ก็ตาม แต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีมาตรการใดรองรับการกักขังไว้ในที่อาศัยที่จะสามารถควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังได้ตลอด 24 ชั่วโมง ดังเช่นกรณีของการกักขังไว้ในสถานที่กักขังของภาครัฐ ปัญหาดังกล่าวจึงทำให้โทษที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัย ตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาไม่สามารถนำมาใช้ได้จริง ในขณะที่การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้แก่กรณีอื่นๆ กลับพบว่าได้มีการบัญญัติไว้ทั้งในประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าให้สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมได้หลายกรณี รวมถึงมีมาตรการรองรับสำหรับกรณีต่าง ๆ ด้วย ดังนี้

1) การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม ได้บัญญัติเกี่ยวกับการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวว่าเจ้าพนักงานหรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับที่อยู่ หรือเงื่อนไขอื่นใดให้ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวปฏิบัติ หรือจะสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้ หากผู้นั้นยินยอมเพื่อป้องกันการหลบหนี หรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในปล่อยชั่วคราวนั้น ศาลยุติธรรมได้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการปล่อยชั่วคราวตั้งแต่ชั้นสอบสวน ชั้นพิจารณาพิพากษาคดีของศาลชั้นต้น รวมถึงชั้นอุทธรณ์ฎีกาด้วย อันเป็น

การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยให้ได้เข้าถึงหลักประกันแห่งสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว เพื่อต่อสู้คดีได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

และตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 110 วรรคสาม ได้วางหลักการเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกัน เพื่อให้สอดคล้องกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว โดยให้การเรียกประกันหรือหลักประกันเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือข้อบังคับของประธานศาลฎีกา แล้วแต่กรณี ซึ่งศาลยุติธรรมก็ได้ออกข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562 เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่าศาลยุติธรรมได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวอย่างกว้างขวาง และมีบทบัญญัติของกฎหมายรองรับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกระบวนการในการสั่งปล่อยชั่วคราว นอกจากนี้ศาลชั้นต้นที่มีคำสั่งให้ปล่อยชั่วคราวก็สามารถกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิดมารายงานตัวที่ศาลตามกำหนดนัด หรือห้ามเดินทางออกนอกเขตที่ศาลกำหนด ไม่ว่าจะเป็นหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด หรือห้ามขับขี่ด้วยความเร็วเกินกว่าที่ศาลกำหนด หรือห้ามเข้าใกล้บ้านผู้เสียหายหรือพยานได้ รวมถึงการกำหนดเงื่อนไขอื่นใดตามที่ศาลเห็นสมควร

เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวแล้ว ในระหว่างที่มีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้ได้รับการปล่อยชั่วคราวต้องดูแลรักษาอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ หากปรากฏว่าอุปกรณ์ถูกทำลายหรือทำให้ใช้การไม่ได้ไม่ว่าโดยวิธีใด หรือผู้ได้รับการปล่อยชั่วคราวพยายามถอดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์โดยไม่ได้รับอนุญาตจากศาล จะมีการแจ้งเตือนเข้าไปที่ส่วนควบคุมติดตามการปล่อยตัวชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาล โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในควบคุมติดตามการปล่อยชั่วคราวของศาลทั่วประเทศ และหากปรากฏว่าเป็นกรณีที่มีการทำลายหรือทำให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใช้การไม่ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 117 วรรคสอง ที่ให้สันนิษฐานว่าผู้กระทำความผิดนั้นหนีหรือจะหลบหนี โดยส่วนควบคุมติดตามการปล่อยตัวชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาล โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ สำนักงานศาลยุติธรรม จะแจ้งไปยังศาลชั้นต้นที่มีคำสั่งให้ปล่อยชั่วคราวทราบ เพื่อศาลจะได้ออกหมายเรียกหรือหมายจับผู้ได้รับการปล่อยชั่วคราวมารายงานตัวที่ศาล หรือหากเป็นกรณีการออกหมายจับผู้ได้รับการปล่อยชั่วคราวที่หลบหนี จะมีเจ้าพนักงานตำรวจศาลติดตามจับกุมผู้ได้รับการปล่อยชั่วคราวที่หลบหนีตามคำสั่งศาลต่อไป

2) การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการคุมความประพฤติ

สำหรับการคุมความประพฤติผู้กระทำความผิด ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 โดยเป็นกรณีที่ศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี ไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าผู้กระทำความผิดไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือเคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือผู้กระทำความผิดเคยรับโทษจำคุกมาก่อน แต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่า 5 ปี ซึ่งความผิดครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ เมื่อศาลคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้กระทำความผิดนั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาการลงโทษไว้ไม่เกิน 5 ปี โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดด้วยหรือไม่ก็ได้ และตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 (6) กรณีที่ศาลให้การลงโทษและคุมประพฤติไว้ จะกำหนดห้ามผู้ถูกคุมความประพฤติออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางด้วยก็ได้ เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขในการห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัยหรือห้ามเข้าในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาลกำหนดดังกล่าว ประกอบกับพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 มาตรา 14 (7) บัญญัติให้พนักงานคุมประพฤติ มีอำนาจหน้าที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่ง โดยหลักเกณฑ์และวิธีการใช้อุปกรณ์ให้เป็นไปตามที่กระทรวงยุติธรรมได้ออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่ง พ.ศ. 2560 ซึ่งการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกคุมประพฤติดังกล่าว ทำให้สามารถควบคุมดูแลผู้ถูกคุมความประพฤติได้ตลอด 24 ชั่วโมง ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการปฏิบัติงานด้านการคุมประพฤติ

3) การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการพักการลงโทษ

ในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการพักการลงโทษ เกิดจากการประชุมของคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุก ครั้งที่ 6/2562 เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2562 โดยคณะอนุกรรมการมีมติเห็นชอบให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับ การลดวันต้องโทษจำคุก ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 52 (5) หรือได้รับการพัก

การลงโทษ ตามมาตรา 52 (7) เพื่อแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำและลดจำนวนผู้ต้องขังในความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ไม่ให้มีมากเกินไป และการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ อีกประการหนึ่งก็เพื่อลดความเสี่ยงที่จะกระทำความผิดซ้ำของนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการพักการลงโทษ ทั้งยังเป็นมาตรการของภาครัฐที่จะทำให้สังคมได้เกิดความมั่นใจเกี่ยวกับการให้พักโทษของผู้ต้องขังด้วย

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการพักการลงโทษ นอกจากจะกำหนดรายละเอียดไว้ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์แล้ว ยังได้มีการกำหนดเงื่อนไขว่านักโทษเด็ดขาดจะต้องให้ความยินยอมที่จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุกยังมีมติกำหนดเพิ่มเงื่อนไขการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการปล่อยตัวลดวันต้องโทษจำคุกแก่นักโทษเด็ดขาด ตามหนังสือกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ค่วนที่สุด ที่ ยธ 0703.2/9773 ลงวันที่ 27 มีนาคม 2562 เรื่อง การพิจารณาลดวันต้องโทษจำคุกให้แก่ักโทษเด็ดขาด ซึ่งนักโทษเด็ดขาดที่คณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุกกำหนดให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์นั้น นักโทษเด็ดขาดจะต้องลงชื่อในหนังสือยินยอมในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และเมื่อได้รับการปล่อยตัวแล้ว นักโทษเด็ดขาดจะต้องไปพบพนักงานคุมประพฤติ เพื่อติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในทันทีที่ได้รับการปล่อยตัว¹⁰⁹ ซึ่งการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการพักการลงโทษ จึงทำให้สามารถควบคุมดูแลผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษได้ตลอด 24 ชั่วโมง เช่นเดียวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการคุมความประพฤติ โดยจะมีพนักงานคุมประพฤติที่เป็นผู้มีประสบการณ์ในการควบคุมดูแลเช่นเดียวกับการคุมความประพฤติ ส่งผลให้การควบคุมติดตามการปฏิบัติตามเงื่อนไขและรับรายงานตัวผู้ถูกพักการลงโทษเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดปัญหานักโทษล้นเรือนจำ และประหยัดงบประมาณภาครัฐในการควบคุมดูแลนักโทษที่ถูกคุมขัง รวมถึงการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ถูกพักโทษยังเป็นมาตรการหนึ่งที่จะทำให้คนในสังคมได้รับการป้องกันผลร้ายและมีความมั่นใจในกรณีที่ได้มีการกำหนดให้มีการพักการลงโทษผู้ต้องขัง

จากกรณีดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัจจุบันประเทศไทยได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในหลายกรณี เป็นต้นว่า ได้มีการการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการปล่อยชั่วคราว ไม่ว่าจะเป็นการปล่อยชั่วคราวในชั้นของการสอบสวนหรือการพิจารณาของศาลชั้นต้น หรือในระหว่างอุทธรณ์ฎีกา และมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้

¹⁰⁹ หนังสือกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ค่วนที่สุด ที่ ยธ 0703.2/9773 ลงวันที่ 27 มีนาคม 2562 เรื่อง “การพิจารณาลดวันต้องโทษจำคุกให้แก่ักโทษเด็ดขาด โดยมีเงื่อนไขให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์” ถึง ผู้ว่าราชการจังหวัด.

กับผู้ที่ศาลมีคำพิพากษาให้รอการลงโทษและคุมความประพฤติไว้ ซึ่งทำให้สามารถตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดให้ผู้ถูกคุมความประพฤติปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้กับผู้ที่ถูกพักการลงโทษด้วย อย่างไรก็ตามจะเห็นว่าผู้ที่ถูกพักการลงโทษเป็นผู้กระทำความผิดที่มีอัตราโทษที่สูง และมีความร้ายแรงมากกว่าโทษกักขัง บุคคลดังกล่าวยังได้รับสิทธิที่จะได้รับการพักโทษโดยติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และไม่ต้องถูกคุมขังในเรือนจำ และเมื่อพิจารณาถึงโทษกักขังซึ่งมีระยะเวลาในการลงโทษเพียงไม่เกิน 3 เดือน สภาพข้อหาของการกระทำความผิดมีอัตราโทษที่น้อยกว่าผู้กระทำความผิดที่ศาลให้รอการลงโทษและคุมความประพฤติไว้หรือผู้ที่ได้รับการพักโทษ ผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษกักขังก็ควรจะได้รับสิทธิในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้สำหรับการกักขังในที่อาศัยได้ดังเช่นผู้ที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวผู้ถูกคุมความประพฤติ และผู้ถูกพักโทษด้วย เพื่อให้การบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการกักขังในที่อาศัยสามารถใช้อย่างแท้จริง ดังนั้น การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย จะทำให้ช่วยแก้ไขปัญหานานทุกด้านสมดังเจตนารมณ์ตามที่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องโทษกักขัง สังคมโดยรวม และประหยัดงบประมาณของประเทศชาติในการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขัง

4. วิเคราะห์การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ

ในต่างประเทศเมื่อศาลมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดโดยการกักขัง ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยแทนการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในเรือนจำได้ โดยการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยเป็นมาตรการลงโทษระดับกลาง และเป็นมาตรการที่ทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซึ่งการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของต่างประเทศนั้น ศาลจะมีคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ร่วมกับการกักขัง เพื่อเป็นการควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติตามคำสั่งของศาล ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของแต่ละประเทศย่อมมีความแตกต่างกันออกไป การศึกษาครั้งนี้จะทำการวิเคราะห์การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร ดังต่อไปนี้

4.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบสหรัฐอเมริกากับประเทศไทย

จากการศึกษาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา พบว่า สำหรับโทษกักขังในที่อาศัยของรัฐเคนทักกี หรือที่รัฐเคนทักกีใช้คำว่า House incarceration ได้ถูกบัญญัติไว้ใน Kentucky revised statute¹¹⁰ ซึ่งการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของรัฐเคนทักกีเป็นการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการบันทึกติดตามหรือส่งข้อมูลตำแหน่งของผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขัง รวมถึงตรวจสอบการอยู่ในที่อาศัยของผู้กระทำความผิด โดยหลักเกณฑ์การได้รับพิจารณาให้กักขังในที่อาศัยได้นั้น ต้องเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ยังไม่ถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดแต่ให้การรับสารภาพ หรือผู้กระทำความผิดใช้ข้ออ้าง Alford plea ในความผิดทางอาญาที่รุนแรง (Violent felony offense) อาจยื่นคำร้องต่อศาลที่มีคำพิพากษาให้จำคุกหรือยื่นคำร้องต่อเรือนจำท้องถิ่น คำร้องดังกล่าวจะพิจารณาและตัดสินโดยศาล ซึ่งศาลจะพิจารณาให้กักขังผู้กระทำความผิดในที่อาศัยแทนการจำคุกทั้งหมดหรือบางส่วนได้ การกักขังอาจให้กักขังเป็นระยะเวลาต่อเนื่องกันหรือไม่ต่อเนื่องกันได้ตามที่ศาลเห็นสมควร แต่การกักขังต้องมีระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน หรือไม่เกินระยะเวลาการลงโทษจำคุกสูงสุด และในการให้กักขังในที่อาศัยศาลจะเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาข้อมูลของผู้กระทำความผิดที่ยื่นคำร้องขอให้กักขังในที่อาศัย และเมื่อผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ ผู้กระทำความผิดต้องกลับมารับโทษในเรือนจำ

สำหรับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของประเทศไทย มิได้มีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญา หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าให้สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ได้ในลักษณะเช่นเดียวกันกับรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา แต่อย่างไรก็ตามสำหรับโทษกักขังของประเทศไทยมีบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในประมวลกฎหมายอาญา และมีลักษณะคล้ายกับโทษกักขังของรัฐเคนทักกีที่ได้บัญญัติไว้ใน Kentucky revised statute โดยโทษกักขังของรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา มีระยะเวลาในการกักขังไม่เกิน 6 เดือน ส่วนโทษกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 23 ของประเทศไทยที่เดิมมิได้เป็นโทษสำหรับการกักขังโดยตรง หากแต่เป็นโทษจำคุกและเป็นกรณีที่ศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน เมื่อศาลพิจารณาจากพฤติการณ์ตามที่กฎหมายกำหนด ศาลสามารถมีดุลพินิจให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน มีระยะเวลาการกักขังเพียง 3 เดือน และในส่วนของการกักขังในที่อาศัยของประเทศไทย ได้มีบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 ที่ให้ศาลมีดุลพินิจให้กักขัง

¹¹⁰ Kentucky general assembly. *Kentucky revised statutes*. April 15, 2021. Retrieved from : <https://apps.legislature.ky.gov/law/statutes/chapter.aspx?id=39401>.

ผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั่นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ด้วยนั้น ซึ่งเป็นการกำหนดสถานที่กักขังในที่อาศัยไว้เช่นเดียวกันกับรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ในรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา เมื่อผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัย บุคคลผู้ถูกกักขังดังกล่าวจะต้องเป็นรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในระหว่างการกักขังในที่อาศัยด้วยตนเอง เช่น ค่าอาหาร ค่าใช้จ่ายในที่พักอาศัย ค่าเสื้อผ้า และค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น ส่วนประเทศไทยแม้จะไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังในที่อาศัยไว้ แต่กรณีดังกล่าวก็เทียบเคียงได้กับกรณีที่ได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว การคุมความประพฤติ หรือการพักการลงโทษ ที่บุคคลดังกล่าวอยู่ในที่อาศัยของตนเองและต้องรับภาระค่าใช้จ่ายของตนเองทั้งสิ้น ซึ่งเป็นกรณีเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัยของรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา

กรณีข้อแตกต่างเกี่ยวกับโทษกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยระหว่างรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกาและประเทศไทยนั้น โดยกรณีของโทษกักขังของประเทศไทย แม้ตามประมวลกฎหมายอาญาจะให้ศาลมีดุลพินิจเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง และให้สามารถกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยได้ก็ตาม แต่ก็ไม่ปรากฏว่าได้มีบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญา หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา หรือพระราชบัญญัติใดได้กำหนดให้มีวิธีการปฏิบัติ เพื่อควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย รวมถึงไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดให้สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมติดตามผู้ที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังที่ไว้กักขังไว้ในที่อาศัยแต่อย่างใด คงปรากฏแต่ให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ได้กับกรณีผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้รอการลงโทษและคุมประพฤติไว้ การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในการปล่อยชั่วคราว และการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้กับการพักโทษเท่านั้น ซึ่งเป็นคนละขั้นตอนกับการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ไว้กักขัง กรณีดังกล่าวจึงเป็นข้อแตกต่างกับรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา ที่มีบทบัญญัติให้สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยได้ และมีการกำหนดขั้นตอนในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ต้องโทษไว้อย่างชัดเจน ตาม Kentucky revised statute ประการต่อมาในการลงโทษกักขังและการไว้กักขังไว้ในที่อาศัยของประเทศไทยเป็นดุลพินิจของศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีที่เห็นสมควรให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังหรือไว้กักขังไว้ในที่อาศัยหรือไม่ โดยดุลพินิจดังกล่าวตั้งอยู่บนพื้นฐานขององค์ประกอบตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาที่ให้อำนาจศาลไว้ ซึ่งผู้กระทำความผิดไม่ต้องยื่นคำขอใดต่อศาล เพื่อให้ศาลเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง รวมถึงการไว้กักขังในที่อาศัย ซึ่งการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังและไว้กักขังในที่อาศัยของประเทศไทย จึงเป็นดุลพินิจของศาลที่พิจารณาพิพากษาคดี ส่วนกรณีของรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา

ผู้กระทำความผิดที่ประสงค์จะให้กักขังในที่อาศัย บุคคลดังกล่าวจะต้องยื่นคำร้องต่อศาลที่มีคำพิพากษาให้จำคุกหรือยื่นคำร้องต่อเรือนจำท้องถิ่น เพื่อให้ศาลกักขังตนในที่อาศัยแทนการจำคุก นอกจากกรณีดังกล่าวแล้วในการกักขังในที่อาศัยของรัฐเคนทักกี จะมีโปรแกรมกำหนดให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติหลายประการ เป็นต้นว่า การห้ามผู้กระทำความผิดออกจากที่อาศัย หรือให้ผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังสามารถออกจากที่อาศัยได้เพียงช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งได้ เช่น ไปทำงาน ไปเรียนหนังสือ หรือสามารถไปปฏิบัติภารกิจที่จำเป็นอื่นได้ รวมถึงศาลอาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังในที่อาศัยทำงานบริการสังคม หรือบริจาคเงินช่วยเหลือองค์กรสาธารณะ หรือทำงานหาเลี้ยงชีพ หรือเข้ารับการบำบัดได้ แต่สำหรับประเทศไทยนั้น การกักขังแม้ตามประมวลกฎหมายอาญาจะให้ออกมาปฏิบัติในที่อาศัยได้ แต่ก็ไม่มีมาตรการรองรับสำหรับการกักขังในที่อาศัย คงปรากฏเฉพาะกรณีการนำผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ในสถานที่กักขังของรัฐหรือเรือนจำ ซึ่งผู้ต้องโทษกักขังของประเทศไทยต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์ และต้องอยู่ในกฎระเบียบของสถานที่กักขัง ไม่สามารถออกจากสถานที่กักขังหรือเรือนจำได้จนกว่าจะพ้นระยะเวลาที่ต้องถูกกักขังตามคำพิพากษาเท่านั้น และประเทศไทยการที่ศาลจะกำหนดเงื่อนไขในลักษณะที่คล้ายกับ โปรแกรมการกักขังของรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกาได้ก็เฉพาะกรณีที่ศาลไทยมีคำพิพากษาให้รอการลงโทษและคุมประพฤติไว้ ซึ่งเป็นคนละขั้นตอนกับการลงโทษกักขังตามที่กฎหมายไทยกำหนดไว้

นอกจากนี้เมื่อศาลในรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา กำหนดให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยแล้ว ผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังในที่อาศัยจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบจ่ายค่าธรรมเนียมสำหรับการดำเนินการกำกับดูแล แต่สำหรับประเทศไทย แม้จะไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังในที่อาศัย รวมถึงไม่ได้กำหนดวิธีการและหน่วยงานผู้รับผิดชอบ อีกทั้งไม่ได้กำหนดค่าใช้จ่ายในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดในที่อาศัยไว้ก็ตาม แต่เมื่อเทียบกับกรณีในประเทศไทยได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในขั้นตอนของการปล่อยชั่วคราว การคุมประพฤติ และการพักการลงโทษ โดยมีกฎหมายกำหนดผู้รับผิดชอบไว้โดยตรง ซึ่งผู้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในขั้นตอนดังกล่าว ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายหรือค่าธรรมเนียมในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมให้แก่หน่วยงานของรัฐในการควบคุมดูแล หากแต่ภาครัฐเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายดังกล่าว โดยจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดหาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และข้อแตกต่างประการสุดท้าย หน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังในที่อาศัยของรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา ผู้กระทำความผิดจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของเรือนจำท้องถิ่น ยกเว้น

ห้องที่ที่มีการจัดตั้งสำนักงานกำกับดูแลผู้กระทำความผิด ผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังในที่อาศัยจะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานดังกล่าว แต่สำหรับประเทศไทยไม่มีกฎหมายใดได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดเข้าไปมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลผู้ที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัย และให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ถูกกักขังไว้ในที่อาศัยชัดเจนดังเช่นของรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบสหราชอาณาจักรกับประเทศไทย

สหราชอาณาจักร ได้เริ่มมีการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย เมื่อมีการแก้ไข Criminal justice act 1991 ที่ให้ผู้กระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกตั้งแต่ 3 เดือน แต่ไม่ถึง 4 ปี และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายกำหนด อาจได้รับการปล่อยตัวหลังจากได้รับโทษจำคุกมาแล้วระยะหนึ่ง ต่อมาเมื่อมีการบังคับใช้ The criminal justice act 2003¹¹¹ ซึ่งให้ศาลที่จะลงโทษจำคุกหรือกักขังคำนึงถึงความร้ายแรงของความผิด และพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำความผิดซ้ำ โดยมีการกำหนดรูปแบบการลงโทษผู้กระทำความผิดด้วยวิธีการอื่นนอกเหนือจากการลงโทษจำคุกในเรือนจำ เรียกว่าการลงโทษผู้กระทำความผิดในชุมชน (Community order) ทำให้การกักขังบริเวณ (Curfew) ได้ถูกนำมาเป็นเงื่อนไขหรือข้อกำหนดของคำพิพากษา และเมื่อศาลมีคำพิพากษาให้กักขังบริเวณผู้กระทำความผิด ผู้กระทำความผิดจะต้องอยู่ในสถานที่ที่กำหนดในช่วงเวลาที่ระบุไว้ในคำพิพากษา ซึ่งส่วนใหญ่ศาลจะให้กักขังบริเวณไว้ในที่อาศัยของผู้กระทำความผิด และขณะกักขังบริเวณ ผู้กระทำความผิดต้องสวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อควบคุมและตรวจสอบจากพนักงานคุมประพฤติ และต้องไปพบกับพนักงานคุมประพฤติเพื่อรายงานตัวเป็นระยะ สำหรับการกักขังบริเวณนั้น ผู้กระทำความผิดต้องอยู่ในสถานที่ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา โดยอาจกำหนดสถานที่และระยะเวลาที่ผู้กระทำความผิดต้องถูกกักขังบริเวณในแต่ละวันแตกต่างกันก็ได้ ซึ่งระยะเวลาที่กำหนดในแต่ละวัน ต้องไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมงและไม่เกินกว่า 16 ชั่วโมง รวมระยะเวลาการกักขังในที่อาศัยที่ศาลกำหนดได้ไม่เกิน 12 เดือน นอกจากนี้ในการกักขังบริเวณผู้กระทำความผิด ศาลจะเป็นผู้พิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่จะใช้ในการกักขังบริเวณ การกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติ รวมถึงทัศนคติของผู้ที่อาจจะได้รับผลกระทบจากการที่ผู้กระทำความผิดต้องถูกกักขังบริเวณอยู่ในบริเวณนั้นด้วย สำหรับโทษกักขังในประเทศไทยนั้น แต่เดิมเป็นโทษจำคุกและเป็นกรณีที่ศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน ศาลสามารถมีดุลพินิจเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทนได้

¹¹¹ legislation.gov.uk. *Criminal justice act 2003*. April 27, 2021. Retrieved from :

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/contents>.

เมื่อพิจารณาลักษณะความผิดของโทษกักขังของไทยจะเห็นได้ว่าเป็นการกระทำ ความผิดในลักษณะที่ไม่ร้ายแรงเช่นเดียวกับของสหราชอาณาจักร ส่วนการกักขังไว้ในที่อาศัยของ สหราชอาณาจักรได้กำหนดไว้ใน The criminal justice act 2003 ซึ่งให้ศาลที่จะลงโทษจำคุกหรือกักขัง คำนึงถึงความร้ายแรงของความผิด และพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิดที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำ ความผิดซ้ำ โดยมีการกำหนดรูปแบบการลงโทษผู้กระทำความผิดด้วยการกักขังไว้ในที่อาศัยได้ ในส่วนของการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของประเทศไทยก็ได้มีการบัญญัติไว้ในประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 23 ที่ให้ศาลพิเคราะห์ถึงความผิดและโทษที่ได้รับ มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน สำหรับสถานที่กักขังของประเทศไทยได้มีการบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรในประมวล กฎหมายอาญา มาตรา 24 ที่ให้มีการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้กระทำความผิดเองหรือ ของผู้อื่นที่ยินยอมได้ก็ต่อเมื่อศาลเห็นสมควร จึงเป็นการกำหนดให้ศาลเป็นผู้มีอำนาจเปลี่ยนโทษจำคุก เป็นกักขัง รวมถึงให้กักขังไว้ในที่อาศัยได้เช่นเดียวกับสหราชอาณาจักรที่ได้ให้ศาลเป็นผู้มีอำนาจ ในการสั่งกักขังไว้ในคำพิพากษา

สำหรับข้อแตกต่างเกี่ยวกับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของประเทศไทย และสหราชอาณาจักรนั้น จะเห็นได้ว่าการที่ศาลมีคำพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกมาเป็นโทษกักขัง ของประเทศไทย มีระยะเวลาการกักขังไม่ยาวนานเท่ากับสหราชอาณาจักร เพราะประเทศไทยมีกำหนด ระยะเวลาการกักขังไม่เกิน 3 เดือน แต่ในขณะที่สหราชอาณาจักรสามารถกักขังผู้กระทำความผิดได้ถึง 12 เดือน อย่างไรก็ตามการกักขังของสหราชอาณาจักรก็มีความยืดหยุ่นมากกว่า เนื่องจากศาลสามารถ กำหนดสถานที่และระยะเวลาการกักขังผู้กระทำความผิดในแต่ละวันแตกต่างกันได้ ในสหราชอาณาจักร เมื่อศาลได้มีคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยแล้ว ผู้กระทำความผิดจะต้อง ถูกกักขังไว้ในที่อาศัย และจะต้องสวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตลอดเวลา เพื่อควบคุมและตรวจสอบ จากพนักงานคุมประพฤติ รวมถึงจะต้องไปพบกับพนักงานคุมประพฤติ เพื่อรายงานตัวเป็นระยะ แต่สำหรับประเทศไทยการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัย แม้ตามประมวล กฎหมายอาญาจะได้บัญญัติให้เป็นอำนาจศาลมีดุลพินิจในการให้กักขังไว้ในที่อาศัยได้ แต่การกักขัง ไว้ในที่อาศัยของประเทศไทยยังไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษกักขังที่ถูก กักขังไว้ในที่อาศัย รวมถึงหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานใดจะเป็นผู้เข้าไปควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขัง ในที่อาศัย อีกทั้งยังไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกำหนดให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับ ผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาตามตัวบทกฎหมาย มีเพียงการกำหนดให้นำอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดในกรณีอื่นแทน เป็นต้นว่า การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้

กับการปล่อยชั่วคราว ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม โดยมีสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแล การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการคุมความประพฤติ สำหรับการคุมความประพฤติผู้กระทำความผิดที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ซึ่งเป็นกรณีที่ศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการพักการลงโทษ ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 โดยทั้งสองกรณี มีกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม เป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแล แต่สำหรับการกักขังไว้ในที่อาศัย โดยนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้แก่ผู้ต้องโทษกักขังดังกล่าว กลับมิได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎระเบียบอื่นใด เหมือนดังเช่นกรณีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว การคุมความประพฤติ และการพักการลงโทษ อย่างไรก็ตามวิธีปฏิบัติหรือการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิดที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยในกรณีดังกล่าวข้างต้น ก็มีการกำหนดเงื่อนไขให้ปฏิบัติตามที่ศาลเห็นสมควร และได้กำหนดไว้ในกฎหมายหรือระเบียบเช่นเดียวกับกรณีการกักขังในที่อาศัยโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ของสหราชอาณาจักร เช่น การกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิดสวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตลอดเวลา เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ในคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลหรือความสามารถในการตรวจสอบตำแหน่งของผู้ที่สวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตามคำพิพากษาของศาล รวมถึงการกำหนดบุคคลทำหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมติดตามและตรวจสอบผู้กระทำความผิดที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการให้ผู้กระทำความผิดที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต้องไปรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบหรือรายงานตัวตามที่ศาลกำหนด เป็นต้น

จากการวิเคราะห์การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ทำให้เห็นว่า การลงโทษที่มีความเหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำลงควรมีการนำวิธีการลงโทษที่เหมาะสมกับความผิด ด้วยการกำหนดให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้แก่ผู้กระทำความผิดที่ศาลเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัย ซึ่งจะทำให้มีระบบการควบคุมติดตามผู้ต้องโทษกักขังโดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้ตลอด 24 ชั่วโมง อันจะทำให้การลงโทษมีความเหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำลง และยังเป็น การลดภาระและค่าใช้จ่ายงบประมาณของประเทศชาติในการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขัง และเพื่อให้สามารถลงโทษกักขังผู้กระทำความผิดในที่อาศัยมีการบังคับตามกฎหมายได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้ต้องโทษกักขัง ญาติ หรือบุคคลที่พึ่งพาอาศัยผู้ต้องโทษกักขัง ทำให้ผู้ต้องโทษกักขังได้ตระหนักและ

สำนึกถึงผลร้ายในการกระทำความผิดของตน ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกในอนาคต และยังเป็น การป้องปรามคนในสังคมให้เกิดความเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำผิดต่อกฎหมายบ้านเมือง

4.3 ตารางเปรียบเทียบการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยระหว่างต่างประเทศและประเทศไทย

เรื่อง	รัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา Kentucky revised statute	สหราชอาณาจักร The criminal justice act 2003	ประเทศไทย ประมวลกฎหมายอาญา
1. การกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย	ศาลพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดในที่อาศัยแทนโทษจำคุกได้และอาจให้กักขังเป็นระยะเวลาต่อเนื่องกันหรือไม่ต่อเนื่องกันก็ได้ตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ทั้งนี้โทษกักขังต้องไม่เกิน 6 เดือนหรือไม่เกินระยะเวลาการลงโทษจำคุกสูงสุดแล้วแต่ระยะเวลาใดจะสั้นกว่า	ศาลลงโทษกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยได้ไม่เกิน 12 เดือนโดยผู้กระทำความผิดต้องอยู่ในสถานที่ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา และศาลอาจกำหนดสถานที่และระยะเวลาที่ผู้กระทำความผิดต้องถูกกักบริเวณในแต่ละวันแตกต่างกันได้ซึ่งระยะเวลาที่กำหนดต้องไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมงและไม่เกินกว่า 16 ชั่วโมงในแต่ละวัน	โทษกักขังของประเทศไทยไม่ได้บัญญัติโทษไว้โดยตรง แต่เป็นกรณีที่ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน ศาลมีดุลพินิจเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทนได้ และให้มีการกักขังไว้ในที่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังเองหรือของผู้อื่นได้ก็ต่อเมื่อศาลเห็นสมควร
2. การสั่งให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย	ผู้กระทำความผิดที่ประสงค์จะขอให้ศาลมีคำสั่งให้กักขังไว้ในที่อาศัย โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จะต้องยื่น	ศาลจะเป็นผู้กำหนดให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการกักบริเวณผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย ในคำพิพากษา โดยไม่	ศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจให้กักขังในที่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังเองหรือของผู้อื่นได้ ก็ต่อเมื่อศาลเห็นสมควร โดยผู้กระทำ

เรื่อง	รัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา Kentucky revised statute	สหราชอาณาจักร The criminal justice act 2003	ประเทศไทย ประมวลกฎหมายอาญา
	คำร้องขอต่อศาลที่มีคำพิพากษาให้จำคุกหรือยื่นคำร้องขอต่อเรือนจำท้องถิ่น	ปรากฏว่าผู้กระทำความผิดต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลแต่อย่างใด	ความผิดไม่ต้องยื่นคำร้องขอต่อศาล ส่วนการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้กับผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือระเบียบอื่นใดที่กำหนดให้นำไปใช้กับการกักขังผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยได้
3. การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย	รัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มาใช้กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย เพื่อใช้ในการบันทึกติดตาม หรือส่งข้อมูลตำแหน่งของผู้กระทำความผิด หรือตรวจสอบการอยู่ในที่อาศัยของผู้กระทำความผิด	สหราชอาณาจักรมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดในชุมชน โดยให้กักบริเวณในที่อาศัย ซึ่งนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ และตรวจสอบตำแหน่งของผู้กระทำความผิดที่ถูกกักบริเวณในที่อาศัย	ประเทศไทยไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับใดให้สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ที่ถูกศาลมีคำพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัยได้ คงมีเฉพาะการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการปล่อยชั่วคราว การคุมความประพฤติ และการพักการลงโทษ

เรื่อง	รัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา Kentucky revised statute	สหราชอาณาจักร The criminal justice act 2003	ประเทศไทย ประมวลกฎหมายอาญา
4. ผู้รับผิดชอบ ในการควบคุม ดูแลผู้ต้องโทษ กักขัง	ผู้กระทำความผิดที่ศาล มีคำพิพากษาให้กักขังไว้ ในที่อาศัและใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ จะต้องอยู่ ภายใต้การกำกับดูแลของ เรือนจำท้องถิ่น หรือ สำนักงานกำกับดูแล ผู้กระทำความผิด	ผู้กระทำความผิดที่ศาล มีคำพิพากษาให้กักบริเวณ ไว้ในที่อาศัและใช้ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จะต้องอยู่ภายใต้ การควบคุมดูแลจาก พนักงานคุมประพฤติ	ไม่มีบทบัญญัติแห่ง กฎหมาย หรือระเบียบ อื่นใด กำหนดให้นำ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มาใช้กับผู้พิศาล มีคำพิพากษาให้เปลี่ยน โทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศั รวมถึง ไม่มีการกำหนด หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ในการควบคุมดูแล ผู้ต้องโทษกักขัง ดังเช่น กรณีการนำอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้กับ การปล่อยชั่วคราว การคุมความประพฤติ และการพักการลงโทษ
5. ค่าใช้จ่าย	ผู้กระทำความผิดที่ศาล มีคำพิพากษาให้กักขังไว้ ในที่อาศั โดยใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ จะต้องจ่าย ค่าธรรมเนียมสำหรับ การดำเนินการกำกับดูแล และจะต้องรับผิดชอบต่อ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น	ผู้กระทำความผิดที่ศาล มีคำพิพากษาให้กักบริเวณ ไว้ในที่อาศัและใช้ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ไม่ปรากฏว่าผู้ต้องโทษ กักขังในที่อาศัจะต้อง จ่ายค่าธรรมเนียมสำหรับ การดำเนินการกำกับดูแล	ประเทศไทยไม่มี บทบัญญัติเกี่ยวกับการนำ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มา ใช้กับการกักขังในที่อาศั จึงไม่ได้มีการกำหนดการ จ่ายค่าธรรมเนียมสำหรับ การดำเนินการกำกับดูแล แต่เมื่อเทียบกับกรณี

เรื่อง	รัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา Kentucky revised statute	สหราชอาณาจักร The criminal justice act 2003	ประเทศไทย ประมวลกฎหมายอาญา
	ในระหว่าง การกักขังด้วยตนเอง เป็นต้นว่า ค่าอาหาร ค่าใช้จ่ายในที่พักอาศัย ค่าเสื้อผ้า ค่ารักษาพยาบาล	ให้กับหน่วยงานที่ทำ หน้าที่กำกับดูแล แต่ผู้กระทำความผิด ดังกล่าวจะต้องรับผิดชอบ สำหรับค่าใช้จ่ายในการ ดำรงชีวิตในระหว่าง การกักขังเอง	ที่ได้มีการนำอุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับ การปล่อยชั่วคราว การคุม ความประพฤติ หรือการ พักการลงโทษ ผู้กระทำ ความผิดต้องออกค่าใช้จ่าย ในการดำรงชีพด้วยตนเอง

5. ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

5.1 ปัญหาทางด้านกฎหมาย

ปัญหาเกี่ยวกับหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้ที่ศาลมีคำพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัยนั้น เห็นว่ากรณีตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 วรรคสอง ได้กำหนดให้ศาลมีดุลพินิจกำหนดสถานที่กักขัง โดยสั่งในคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้ตัวเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ ประกอบกับกรณีตามมาตรา 24 วรรคสาม ก็ได้กำหนดว่าถ้าความปรากฏแก่ศาลว่าการกักขังผู้ต้องโทษกักขังไว้ในสถานที่กักขังที่กำหนดไว้ อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้้นั้น หรือทำให้ผู้ซึ่งต้องพึ่งพาผู้ต้องโทษกักขังในการดำรงชีพได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร หรือมีพฤติการณ์พิเศษประการอื่นที่เห็นว่าไม่สมควรกักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้กักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่อื่นซึ่งมิใช่ที่อยู่อาศัยของผู้้นั้นเอง โดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ก็ได้

โดยที่บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องกับการกักขัง มิได้มีบทกฎหมายมาตราใด ได้กำหนดให้มีหน่วยงานของรัฐหน่วยงานใดเข้าไปเป็นผู้มีอำนาจควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังที่ได้ถูกกักขังไว้ในที่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้ต้องโทษกักขังไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ตามกฎหมาย และรวมถึงกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาให้นำ

อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้แก่ผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในสถานที่ดังกล่าวนั้น จะมีหน่วยงานใดเข้าไปเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขัง หรือตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อกำหนดที่ศาลได้กำหนดไว้ให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติตาม และเมื่อไม่ปรากฏว่าหน่วยงานใดจะต้องเข้าไปเป็นผู้ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ดังกล่าวโดยตรง จึงไม่ปรากฏว่าตามสถิติคดีที่สำนักงานศาลยุติธรรมได้จัดเก็บไว้ มีสถิติคดีของการกักขังไว้ในที่อาศัย กรณีดังกล่าวจึงทำให้เห็นว่าศาลยุติธรรมที่เป็นสถาบันที่อำนวยความสะดวกมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี ยังไม่มีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัย เนื่องจากไม่มีความชัดเจนในหน่วยงานที่จะต้องเข้าไปเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย จึงเป็นปัญหาว่ากรณีตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาที่ให้ผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้กระทำความผิดเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับตัวผู้กระทำความผิดไว้ จะมีการนำไปบังคับใช้แก่การกักขังไว้ในที่อาศัยได้อย่างแท้จริงหรือไม่

ดังนั้น เพื่อหาความชัดเจนเกี่ยวกับหน่วยงานที่จะต้องรับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังไว้ในที่อาศัย ตามที่ศาลได้มีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง รวมถึงการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้กับผู้กระทำความผิดที่ศาลพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในสถานที่ดังกล่าวด้วยนั้น ให้มีการปฏิบัติตามคำพิพากษาได้อย่างแท้จริง อันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์ในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของผู้ต้องโทษกักขังเอง สังคม และผู้ที่เกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย จึงต้องพิจารณาว่าหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานใดจะเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังตามกฎหมายดังกล่าว โดยพิจารณาจากหน่วยงานที่มีภารกิจที่ใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลผู้กระทำความผิด โดยจะได้กล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

5.2 วิเคราะห์หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับการกำหนดผู้รับผิดชอบ

5.2.1 กรมราชทัณฑ์

เมื่อพิจารณาภารกิจของกรมราชทัณฑ์ รวมถึงหน่วยงานภายในสังกัดกรมราชทัณฑ์ ไม่ว่าจะเป็นเรือนจำ ทัณฑสถาน รวมถึงสถานกักขัง ซึ่งมีการกิจที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง ฟันฟูผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำและพัฒนาฝีมือในการประกอบอาชีพสุจริต ให้ผู้ต้องขังสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติสุข และสังคมให้การยอมรับ นอกจากนี้ยังปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของกระทรวง หลักาษาญาวิทยา และหลักทัณฑวิทยา ตลอดจนข้อกำหนด

มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับองค์การสหประชาชาติ รวมถึงดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง

เมื่อพิจารณาตามกรอบภารกิจของกรมราชทัณฑ์และหน่วยงานในสังกัดแล้ว จะเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดที่ถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษกักขัง หรือจำคุก หรือได้รับโทษในฐานะความผิดที่หนักกว่านั้น และได้ถูกควบคุมตัวไว้ในเรือนจำหรือสถานที่กักขังของรัฐ ซึ่งสำหรับกรณีการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้ต้องโทษกักขังไว้ และให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยด้วยนั้น หากจะให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภายใน สังกัดกรมราชทัณฑ์เป็นผู้คอยควบคุมดูแลบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษกักขังไว้ในสถานที่ดังกล่าวเช่นเดียวกับกรณีผู้ที่ถูกจำคุกหรือถูกกักขังในสถานที่ของรัฐ ก็จะไม่สอดคล้องกับกรอบภารกิจของกรมราชทัณฑ์ แม้จะปรากฏว่ามีการนำเรื่องการพักโทษมาใช้แก่ผู้ต้องโทษจำคุก และมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้แก่ผู้ต้องโทษจำคุกได้ด้วย เพื่อลดปัญหานักโทษล้นเรือนจำ แต่หน่วยงานที่เข้าไปควบคุมดูแลเกี่ยวกับการพักโทษของผู้ต้องโทษที่ได้รับอนุญาตให้พักโทษและให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ร่วมด้วย กลับมิใช่กรมราชทัณฑ์ที่ต้องเข้าไปทำหน้าที่ควบคุมดูแลและรับรายงานตัว หากแต่เป็นพนักงานคุมประพฤติ สังกัดกรมคุมประพฤติ ที่ประจำอยู่ที่สำนักงานคุมประพฤติในท้องที่ต่าง ๆ เป็นผู้ควบคุมดูแลและรับรายงานตัวผู้ที่ถูกพักโทษ ดังนั้น กรณีจะให้กรมราชทัณฑ์และหน่วยงานในสังกัดเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังในที่อาศัย และให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ที่ถูกกักขังในสถานที่ดังกล่าวด้วย จึงไม่สอดคล้องกับภารกิจ และอยู่นอกอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์

5.2.2 กรมคุมประพฤติ

กรมคุมประพฤติดีมีหน่วยงานในสังกัดที่เรียกว่า สำนักงานคุมประพฤติ ซึ่งมีหน่วยงานอยู่ในทุกจังหวัดครอบคลุมทั่วประเทศ และบางจังหวัดจะมีหลายแห่งตามเขตอำนาจของศาลที่มีการจัดตั้งขึ้น โดยสำนักงานคุมประพฤติจะมีพนักงานคุมประพฤติทำหน้าที่เกี่ยวกับการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ โดยการสืบเสาะประวัติ เพื่อประกอบการพิจารณาคดี รวมถึงการสอดส่อง ติดตาม แก้ไขพฤติกรรม และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามคำสั่งศาล อีกทั้งมีบทบาทในการสนับสนุนชุมชนและภาคประชาสังคมให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม และการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและผู้ที่อยู่ในกระบวนการคุมประพฤติ เพื่อเสริมสร้างความสงบสุขในสังคม

และหากพิเคราะห์ถึงภารกิจของพนักงานคุมประพฤติภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว พนักงานคุมประพฤติจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด ในกรณีที่ศาลได้พิเคราะห์ถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้กระทำความผิด สภาพความผิด ความรู้สึกผิด การพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอันควรปรานีอื่น และศาลจะพิพากษาลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปี พร้อมกับได้กำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติให้ผู้ที่มีศาลมีคำพิพากษาให้รอการลงโทษไว้ โดยให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ เพื่อฝึกหัดหรือทำงานอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ ไปบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติด เข้ารับการฝึกอบรม หรือห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าไปในสถานที่ใดในระหว่างที่ศาลกำหนด รวมถึงกรณีที่ต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาลที่ให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทาง สำหรับบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาให้รอการลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ประกอบกับพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 มาตรา 14 (7) ที่ให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินงานหน้าที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่ง โดยหลักเกณฑ์และวิธีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งต่อมากระทรวงยุติธรรมได้ออกกฎกระทรวงเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่ง พ.ศ. 2560 จึงทำให้พนักงานคุมประพฤติดำเนินการควบคุมดูแลและตรวจสอบบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาให้รอการลงโทษและให้ใช้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าว นอกจากภารกิจดังกล่าวข้างต้นแล้ว สำนักงานคุมประพฤดียังมีภารกิจเกี่ยวกับการติดตามกำกับดูแลและรับรายงานตัวผู้ต้องขังที่ได้รับการพักโทษและให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แก่นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับความเห็นชอบให้พักโทษตามกฎหมาย ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหา นักโทษสิ้นเรือนจำ ลดความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำ และสร้างความปลอดภัยให้แก่สังคม ทำให้สำนักงานคุมประพฤติเข้าไปมีบทบาทภายหลังที่นักโทษเด็ดขาดได้รับการพักโทษโดยมีภารกิจในการรับรายงานตัว แจ้งเงื่อนไขและข้อปฏิบัติในการติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทันทีที่ได้รับการปล่อยตัว พร้อมกับกำหนดกฎระเบียบและการปฏิบัติตัวของนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการพักโทษ

เมื่อได้พิจารณากรอบภารกิจและบทบาทของสำนักงานคุมประพฤติ ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมคุมประพฤติที่ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว มีเฉพาะกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้รอการลงโทษจำเลยไว้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 และการเข้าไปควบคุมดูแลและรับรายงานตัวนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการพักโทษที่ใช้ใช้อุปกรณ์

อิเล็กทรอนิกส์ แต่สำหรับกรณีการควบคุมดูแลบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้ต้องโทษกักขังไว้ และศาลมีคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ที่ศาลสั่งให้กักขังไว้ในที่อาศัยนั้น หากพิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว การเข้าไปควบคุมดูแลการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ กรณีที่ศาลให้ผู้ต้องโทษกักขังไว้ในที่อาศัยปฏิบัติ จึงไม่น่าจะอยู่ในกรอบภารกิจและอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ ตามประมวลกฎหมายอาญา และพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559

อย่างไรก็ตามแม้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 และพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 จะมีได้กำหนดให้พนักงานคุมประพฤติเข้าไปควบคุมดูแลผู้ที่ศาลมีคำพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัย และให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยดังกล่าวโดยตรง แต่ตามพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 มาตรา 14 (14) ให้พนักงานคุมประพฤติปฏิบัติหน้าที่อื่นตามคำสั่งศาลด้วย ประกอบกับกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ภารกิจของกรมคุมประพฤติ ที่นอกจากดำเนินการสืบเสาะและพินิจ ควบคุมและสอดส่อง แก้ไข ฟื้นฟู และสงเคราะห์ผู้กระทำผิด ในชั้นก่อนฟ้อง และชั้นพิจารณาของศาลแล้ว ยังมีภารกิจในการควบคุมและสอดส่องภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาด้วย¹¹² จึงเห็นว่ากรอบภารกิจตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้น น่าจะทำให้พนักงานคุมประพฤติสามารถเข้าไปควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัยและติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ อีกทั้งพนักงานคุมประพฤติกี่ล้วนแต่มีความคุ้นเคยเกี่ยวกับการควบคุมดูแลผู้ถูกคุมประพฤติและผู้ที่ถูกพักโทษที่ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้ว การที่จะให้พนักงานคุมประพฤติเข้าไปควบคุมดูแลบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้ต้องโทษกักขังไว้ และศาลมีคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ร่วมด้วย ก็จะเป็นประโยชน์แก่ทางราชการ สอดคล้องกับภารกิจของกรมคุมประพฤติในการควบคุมดูแลผู้กระทำผิด รวมถึงสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้และเกิดประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

5.2.3 สำนักงานศาลยุติธรรม

สำหรับกรณีของสำนักงานศาลยุติธรรม การให้ส่วนควบคุมติดตามการปล่อยตัวชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และส่วนเจ้าพนักงานตำรวจศาล

¹¹² คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ. กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561. 5 มิถุนายน 2564. สืบค้นจาก <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/viewer.php>.

ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม เป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบเข้าไปควบคุมดูแลผู้ที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัย เห็นว่าภารกิจของส่วนควบคุมติดตามการปล่อยตัวชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาล โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ แม้จะเกี่ยวข้องกับการควบคุมการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงตรวจสอบการปฏิบัติตามคำสั่งศาล ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อควบคุมและตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว ไม่ว่าศาลจะอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างการสอบสวน ระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลชั้นต้น และระหว่างอุทธรณ์ฎีกา โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 108 วรรคสาม และมีภารกิจในการรายงานแจ้งไปยังศาลที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราว เมื่อบุคคลดังกล่าวปฏิบัติผิดเงื่อนไขที่ศาลได้กำหนดไว้ หรือจำเลยหลบหนีการปล่อยชั่วคราวในระหว่างที่ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อที่ศาลจะได้มีคำสั่งออกหมายเรียกหรือหมายจับผู้ที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวในกรณีดังกล่าวต่อไป รวมถึงมีการประสานงานกับส่วนเจ้าพนักงานตำรวจศาล ภายหลังที่ศาลออกหมายจับบุคคลที่ได้รับการปล่อยโดยใช้ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แล้วหลบหนี

ส่วนเจ้าพนักงานตำรวจศาล มีกรอบภารกิจตามพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานตำรวจศาล พ.ศ. 2562 ซึ่งเจ้าพนักงานตำรวจศาลมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย กับข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม บุคลากร ทรัพย์สิน และอาคารสถานที่ของศาลยุติธรรม ตลอดจนจนอำนวยการสนับสนุนการจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราว หรือผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกหรือคำสั่งศาลซึ่งถูกออกหมายจับแล้วแต่ยังไม่สามารถจับกุมได้ โดยเจ้าพนักงานตำรวจศาลจะสนับสนุนและปฏิบัติภารกิจในการจับกุมบุคคลเหล่านั้น เพื่อเสริมสร้างให้การดำเนินคดีของศาลเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งกรณีผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีการปล่อยชั่วคราวในระหว่างติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และศาลได้ออกหมายจับแล้ว ก็จะมีการประสานงานระหว่างทั้งสองหน่วยงานของสำนักงานศาลยุติธรรม เพื่อแจ้งรายละเอียดฐานข้อผิดของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวให้เจ้าพนักงานตำรวจศาลดำเนินการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีกลับมาจับตามกฎหมายต่อไป

เมื่อพิจารณากรอบภารกิจของส่วนควบคุมการปล่อยตัวชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาลโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และส่วนเจ้าพนักงานตำรวจศาล จึงเห็นได้ว่าหน่วยงานทั้งสองหน่วยงานดังกล่าว เป็นเพียงหน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรม ที่สนับสนุนการพิจารณา

พิพากษาคดีของศาลยุติธรรมทั่วประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้ปล่อยชั่วคราวโดยใช้อุปรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และติดตามจับกุมผู้ต้องหาในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวตามที่ศาลได้ออกหมายจับ เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาในคดีอาญาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดังนั้น หากจะให้หน่วยงานทั้งสองดังกล่าวเข้าไปควบคุมดูแลผู้ที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัยและให้ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ร่วมด้วย ก็ย่อมจะไม่สอดคล้องกับภารกิจของศาลยุติธรรม เนื่องจากเป็นขั้นตอนที่ล่วงเลยการปล่อยชั่วคราว และเป็นกระบวนการภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว หากจะทั้งให้สองหน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลก็จะเป็นกรณีที่ซ้ำซ้อน และไปก้าวท้าวหรือแทรกแซงต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานอื่นในกระบวนการยุติธรรม ที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาโดยตรง ประกอบกับการที่จะให้ทั้งสองหน่วยงานเข้าไปควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังไว้ในที่อาศัยและใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นอีกภารกิจหนึ่ง นอกเหนือจากการปล่อยชั่วคราว ก็จะไม่สอดคล้องกับภารกิจของศาลยุติธรรมที่เป็นสถาบันในการประสิทธิประสาทความยุติธรรม โดยพิจารณาพิพากษาคดีด้วยความเสมอภาค กรณีนี้จึงไม่สมควรที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาไปแล้ว ถึงแม้จะปรากฏว่าสำนักงานศาลยุติธรรมจะมีระบบการควบคุมติดตามการปล่อยตัวชั่วคราวและการบังคับตามคำสั่งศาล โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการควบคุมติดตามบุคคลผู้ที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวอยู่แล้วตาม แต่ควรให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีภารกิจโดยแจ้งชัดในการควบคุมติดตามผู้ต้องโทษ เป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้ที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัยและให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จึงน่าจะมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจเสียยิ่งกว่าให้หน่วยงานในสังกัดสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นผู้ติดตามและควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังดังกล่าว

5.2.4 ผู้กำกับดูแล

สำหรับกรณีของผู้กำกับดูแลนั้น ผู้กำกับดูแลมิได้เป็นบุคคลในสังกัดหน่วยงานราชการใดในกระบวนการยุติธรรม หากแต่ผู้กำกับดูแลเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากศาลให้เป็นผู้สอดส่องดูแล รับรายงานตัว หรือให้คำปรึกษาผู้ถูกปล่อยชั่วคราว เพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว ทั้งนี้ อำนาจหน้าที่เป็นไปตามพระราชบัญญัติมาตรการกักขังและติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล พ.ศ. 2560 ซึ่งศาลจะตั้งผู้กำกับดูแลได้ก็เฉพาะเพื่อควบคุมดูแลบุคคลที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลเท่านั้น ดังนั้น ในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดไปแล้ว

ศาลจะแต่งตั้งผู้กำกับดูแล เพื่อควบคุมสอดส่องและรับรายงานตัวเหมือนกรณีผู้ถูกปล่อยชั่วคราวมิได้ และกรณีศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษ โดยเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังและให้กักขังไว้ในที่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังเองหรือของผู้อื่น แม้จะให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ต้องโทษกักขัง ซึ่งเป็นการง่ายต่อการติดตามตัวก็ตาม แต่ผู้กำกับดูแลก็ไม่มีอำนาจที่จะเข้าไปควบคุมติดตามและกำกับดูแล รวมถึงให้คำปรึกษาแก่ผู้ต้องโทษกักขังดังกล่าวได้ เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวได้ล่วงเลยไปจากกระบวนการปล่อยชั่วคราวไปแล้ว ทั้งไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้ให้อำนาจศาลสามารถมีคำสั่งแต่งตั้งผู้กำกับดูแลให้เข้าไปควบคุมดูแลผู้ศาลมีคำพิพากษาลงโทษกักขังไว้ในที่อาศัยได้

6. ข้อดีข้อเสียในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย

สำหรับการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย จะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมอย่างรอบด้าน ทั้งในส่วนที่เป็นข้อดีหรือส่วนที่เป็นข้อเสียที่มีผลต่อผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นผู้ที่ถูกนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้โดยตรง อีกทั้งบุคคลรอบข้างเมื่อศาลมีคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย ตลอดจนสังคมที่อยู่ในบริเวณที่ได้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยและสังคมโดยรวม รวมถึงผลกระทบในทางราชการที่เป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ได้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงผลกระทบที่ตามมาว่าการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย จะเป็นประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกมากกว่าผลเสียอันเกิดจากผลกระทบต่อมาตรฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาหรือสิทธิเสรีภาพพื้นฐานของประชาชนหรือไม่ เนื่องจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่จะนำมาใช้ในการกักขังกับผู้กระทำความผิดที่กักขังในที่อาศัยของผู้กระทำความผิดเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้กระทำความผิดไว้ ซึ่งเป็นการลงโทษผู้ถูกกักขังโดยนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้แทนการนำตัวผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ในสถานที่กักขังหรือเรือนจำที่เป็นของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่ถูกศาลพิพากษาว่ามีความผิดต้องรับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เพียงให้กักขังไว้ในที่อาศัย ดังนั้น จึงต้องพิจารณาถึงข้อดีและข้อเสียในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่ให้อาศัยไว้ในที่อาศัย เพราะหากไม่พิจารณาถึงข้อดีข้อเสียและผลกระทบที่จะตามมาอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว ผลสุดท้ายก็ย่อมจะกระทบโดยตรงต่อความเชื่อมั่นศรัทธาของคนในสังคมที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบของประเทศไทย และอาจส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อการ

กระทำความคิด รวมถึงไม่สำนึกถึงผลร้ายที่จะได้รับจากการลงโทษ ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้กระทำความคิดให้กลับตัวกลับใจเป็นพลเมืองที่ดีได้ อีกทั้งอาจส่งผลให้คนในสังคมไม่เกรงกลัวต่อโทษที่จะได้รับจากการกระทำผิดกฎหมาย เนื่องจากการลงโทษให้กักขังในที่อาศัย อาจจะมีคามยืดหยุ่นมากเกินไป และท้ายที่สุดผลร้ายก็ย่อมจะส่งผลเสียต่อสังคมโดยตรงได้ ซึ่งข้อดีข้อเสียในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความคิดไว้ในที่อาศัย มีดังต่อไปนี้

6.1 ข้อดีในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความคิดไว้ในที่อาศัย

6.1.1 ข้อดีต่อผู้กระทำความคิด

1) โทษที่ศาลเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังแทน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 23 มีระยะเวลาในการกักขังที่สั้น เป็นระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือน ซึ่งเป็นโทษที่ไม่มีความรุนแรง และกระทบต่อสังคมโดยรวมเท่าใดนัก หากได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความคิดไว้ในที่อาศัย ก็จะทำให้ผู้กระทำความคิดไม่ต้องถูกกักขังในสถานที่กักขังของหน่วยงานภาครัฐ เป็นการลดการสัมผัสเรียนรู้การกระทำผิดอื่นจากผู้ต้องโทษคนอื่นในสถานที่กักขังหรือเรือนจำได้ ตลอดจนเป็นการยับยั้งมิให้ผู้ต้องโทษกักขัง ซึ่งมีโทษเพียงเล็กน้อยมีเครือข่ายอาชญากรรมหรือเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในอาชญากรรมที่ร้ายแรงได้

2) การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความคิดไว้ในที่อาศัย ทำให้ผู้กระทำความคิดได้มีโอกาสสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัว และยังได้มีโอกาสทำหน้าที่ในการอุปการะเลี้ยงดูบุคคลคนในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นบิดามารดา บุตร หรือบุพการีอื่น นอกจากนี้ผู้กระทำความคิดที่มีบุตรที่ยังเล็ก การได้กลับมาเลี้ยงดูบุตรยังเป็นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้กับคนในครอบครัว ทำให้สถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นพื้นฐานของสังคมมีความแข็งแรง อีกทั้งการที่ผู้กระทำความคิด ได้กลับมารับโทษในที่อาศัยจะทำให้คนในครอบครัวได้ตระหนักถึงผลร้ายในการกระทำผิด และได้เรียนรู้เป็นบทเรียนชีวิตไปพร้อม ๆ กันกับผู้กระทำความคิดที่ถูกกักขังในที่อาศัย

3) การที่ศาลให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความคิดไว้ในที่อาศัย จะทำให้ผู้กระทำความคิดได้มีโอกาสในการประกอบอาชีพ เนื่องจากปัจจุบันมีช่องทางที่สามารถทำงานหารายได้ที่บ้าน เช่น การค้าขายออนไลน์ ส่งผลให้ผู้กระทำความคิดมีรายได้มาใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูคนในครอบครัว นอกจากนี้ในกรณีที่ต้องมีการชดเชยค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย ผู้กระทำความคิดที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัย จะมีรายได้ในการประกอบอาชีพที่สามารถนำไปชดเชยให้แก่ผู้เสียหายได้

4) การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย ทำให้ผู้กระทำความผิดเกิดความรู้สึกสำนึกในการที่ได้รับโอกาสจากศาลที่ให้กักขังในที่อาศัยและไม่เกิดความวิตกกังวลใจหรือเกิดความเครียดเหมือนกรณีการถูกนำตัวไปกักขังในสถานที่กักขังหรือเรือนจำ ซึ่งทำให้ผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง พร้อมทั้งจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตนเองอันมาจากความรู้สึกในจิตใจที่จริงมากเสียยิ่งกว่าการปรับปรุงแก้ไขตนเองจากการกักขังในเรือนจำ

6.1.2 ข้อดีต่อสังคม และต่อทางราชการ

1) การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย เป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในการกักขังในเรือนจำหรือสถานที่กักขังของทางราชการ ด้วยการลดภาระค่าใช้จ่ายในการกักขัง โดยให้กักขังในสถานที่อาศัยของผู้กระทำความผิดเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้กระทำความผิดนั้นไว้และติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แทนการกักขังในสถานที่กักขังหรือเรือนจำ ซึ่งทำให้ภาครัฐประหยัดงบประมาณในการควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษกักขังลดการสร้างสถานที่กักขังเพิ่ม รวมถึงลดอัตราค่าจ้างเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ของรัฐได้เป็นจำนวนมาก และนำงบประมาณประเทศชาติไปใช้พัฒนาประเทศในด้านอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2) ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus disease : Covid - 19) ได้ขยายขอบเขตการแพร่ระบาดไปหลายพื้นที่ รวมถึงในสถานที่คุมขังเป็นจำนวนมาก ซึ่งข้อมูลสถิติจำนวนของผู้ติดเชื้อที่เป็นผู้ถูกคุมขังในเรือนจำและสถานที่ต้องขังของรัฐ ตามรายงานสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉินกรมควบคุมโรคติดต่อ ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2564 ถึง 21 สิงหาคม 2564 พบว่า มีผู้ต้องขังติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จำนวน 54,972 คน¹¹³ ในขณะที่ผู้ต้องขังทั่วประเทศตามสถิติของกรมราชทัณฑ์ เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2564 มีจำนวนทั้งสิ้น 304,254 คน¹¹⁴ จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีผู้ต้องขังติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 18 ของผู้ต้องขังทั้งหมด การนำผู้กระทำความผิดไปกักขังไว้ในเรือนจำหรือสถานที่กักขังของรัฐในสถานการณ์ปัจจุบัน ย่อมส่งผลกระทบต่อความเป็นพาหะในการนำเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เข้าไปแพร่ระบาดในเรือนจำหรือสถานที่กักขัง เพราะหากผู้กระทำ

¹¹³ กรมควบคุมโรค. จำนวนผู้ติดเชื้อโควิดในประเทศไทยใหม่และสะสม ตั้งแต่ 1 เมษายน 2564 - 21 สิงหาคม 2564. 21 สิงหาคม 2564. สืบค้นจาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/scoreboard/scoreboard_22082564.pdf.

¹¹⁴ กรมราชทัณฑ์. รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์. 21 สิงหาคม 2564. สืบค้นจาก <http://www.correct.go.th/stathomepage/>.

ความคิดเป็นผู้คิดเชื่อที่ย่อมเป็นพาหะแพร่เชื้อให้ผู้ต้องขังอื่นที่อยู่ในเรือนจำหรือสถานที่กักขังได้ โดยเรือนจำและสถานที่กักขังเป็นสถานที่ที่มีความคับแคบแออัด ทำให้มีการแพร่เชื้อไปสู่ผู้ต้องขังอื่นได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ผู้ต้องขังไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและเกิดการเสียชีวิตและเกิดการเสียชีวิตอย่างกะทันหันหรือเหตุร้ายขึ้นในเรือนจำ ทำให้เกิดการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของทางราชการได้ ประกอบกับหากปรากฏว่ามีผู้ต้องขังติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในเรือนจำหรือสถานที่กักขังที่ย่อมทำให้เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง รวมถึงการรักษาตัวผู้ต้องขังซึ่งเป็นผู้ติดเชื้อ ทั้งยังทำให้ภาครัฐสูญเสียงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น เพื่อรักษาผู้ติดเชื้อซึ่งเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำหรือสถานที่กักขังขึ้นไปอีกนอกจากค่าใช้จ่ายดูแลในยามปกติ ดังนั้น การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย ย่อมมีความเหมาะสมเป็นอย่างมาก ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus disease : Covid - 19) ทำให้ช่วยลดปริมาณการนำผู้ต้องโทษกักขังเข้าไปในเรือนจำหรือสถานที่กักขัง ซึ่งจะเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดหรือการเป็นพาหะในการนำเชื้อไวรัสเข้าไปในเรือนจำหรือสถานที่กักขังได้ นอกจากนี้ยังทำให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสามารถขับเคลื่อนต่อไปได้แม้กระทั่งในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อีกทั้งคนในสังคมได้รับทราบว่ามีในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้ที่กระทำความผิดก็ยังคงต้องถูกลงโทษและรับโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นเดียวกับสถานการณ์ปกติ ส่งผลให้คนในสังคมเกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำความผิดต่อกฎหมาย และทำให้สังคมมีความสุข รวมถึงทำให้ภาครัฐประหยัดงบประมาณค่าใช้จ่ายในการควบคุมและดูแลผู้ต้องโทษกักขังต่อไป

3) การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย ทำให้ลดปัญหานักโทษล้นเรือนจำ และเป็นการไม่นำผู้กระทำความผิดที่มีโทษเพียงเล็กน้อยไปกักขังในสถานกักขังหรือเรือนจำของรัฐ เพื่อป้องกันการไปเรียนรู้การกระทำความผิดจากผู้กระทำความผิดอื่นในเรือนจำหรือสถานที่กักขัง หรือเข้าไปเป็นเครือข่ายการกระทำความผิดในเรือนจำและออกไปกระทำความผิดที่มีความรุนแรงเสียยิ่งกว่าโทษกักขังที่ได้รับ

4) เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่ในการควบคุมดูแลสามารถติดตามและกำกับดูแลผู้ต้องโทษกักขังที่ศาลให้กักขังในที่อาศัย โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ว่าปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือคำสั่งที่ศาลกำหนดไว้หรือไม่ ได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยควบคุมติดตามผู้ต้องโทษกักขังผ่านระบบควบคุมของหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล ลดการเดินทางของเจ้าหน้าที่รัฐในการติดตามและกำกับดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย

5) ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 27 เช่น กรณีมีเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับการออกนอกที่อยู่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขัง หากผู้ต้องโทษกักขังมีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก็จะทำให้สามารถนำข้อมูลพิกัดของผู้ต้องโทษกักขังมาเป็นพยานหลักฐานต่อศาลได้ และการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สามารถเก็บพิกัดของผู้ต้องโทษกักขังนับตั้งแต่ที่ผู้ต้องโทษกักขังได้สวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หากผู้ต้องโทษกักขังหลบหนี จะทำให้ตำรวจสามารถนำประโยชน์จากพิกัดของผู้ต้องโทษกักขังมาใช้ในการติดตามจับกุมผู้ต้องโทษกักขังได้

6) สังคมได้รับทราบถึงผลร้ายในการกระทำความผิดว่าจะต้องได้รับโทษตามกฎหมาย แม้จะเป็นเพียงการกักขังไว้ในสถานที่อาศัยก็ตาม แต่การกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยก็ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องสูญเสียอิสรภาพ อันจะทำให้คนในสังคมเกรงกลัวต่อการกระทำความผิดกฎหมาย อีกทั้งการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยยังเป็นมาตรการป้องกันสังคมให้มีความปลอดภัยอีกประการหนึ่ง เนื่องจากผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยต้องสวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตลอด 24 ชั่วโมง จึงทำให้ผู้ต้องโทษกักขังที่ถูกกักขังในที่อาศัยอยู่ในการควบคุมของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตลอดเวลา และไม่กล้าที่จะกระทำการที่เป็นการฝ่าฝืนต่อเงื่อนไขหรือข้อกำหนดที่ได้กำหนดไว้

6.2 ข้อเสียในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย

6.2.1 ข้อเสียต่อผู้กระทำความผิด

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของตนเองในระหว่างที่รับโทษกักขังในที่อาศัย รวมถึงต้องรับผิดชอบเสียค่าใช้จ่ายในการชำระอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สม่ำเสมอ เพื่อมิให้แบตเตอรี่หมดในระหว่างที่ถูกกักขังอยู่ ซึ่งหากผู้กระทำความผิดปล่อยให้แบตเตอรี่หมดและไม่สามารถติดต่อได้ จะส่งผลให้เป็นการผิดเงื่อนไขในการกักขังและจะเป็นผลร้ายต่อผู้ถูกกักขังได้ นอกจากนี้การที่ต้องสวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตลอดเวลาที่ผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย อาจกระทบต่อความไม่สะดวกในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้ต้องโทษกักขังได้

6.2.2 ข้อเสียที่มีผลต่อสังคม และต่อทางราชการ

การลงโทษผู้กระทำความผิดโดยการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย ซึ่งผู้กระทำความผิดเสมือนยังอยู่ในสังคม เพียงแต่ถูกจำกัดไว้ในที่อาศัย จึงอาจทำให้คนในสังคมเข้าใจผิดว่าผู้กระทำความผิดมิได้ถูกลงโทษตามกฎหมาย หรือการที่มีผู้กระทำความผิดพักอาศัยอยู่ในที่อาศัยในละแวกที่อยู่อาศัยของตน อาจทำให้คนในสังคมรู้สึกไม่มีความปลอดภัย นอกจากนี้ภาครัฐต้องคอยจัดอัตราค่าสิ่งเจ้าหน้าที่ในการควบคุมระบบ เพื่อควบคุมติดตามและกำกับดูแลผู้กระทำความผิดว่าปฏิบัติตามเงื่อนไขตามที่ศาลกำหนดไว้หรือไม่ ตลอด 24 ชั่วโมง รวมถึงภาครัฐต้องแบกรับค่าใช้จ่ายในการจัดสรรอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปให้แก่ผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย

6.3 ตารางเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย

ผลต่อ	ข้อดี	ข้อเสีย
ผู้กระทำความผิด	<ol style="list-style-type: none"> 1) ลดการเรียนรู้การกระทำความผิดอื่นจากผู้ต้องโทษคนอื่นในสถานกักขังหรือเรือนจำ 2) ผู้กระทำความผิดที่มีบุตรที่ยังเล็ก การได้กลับมาเลี้ยงดูบุตร จะเป็นการเสริมสร้างความแข็งแรงของสถาบันครอบครัว 3) ผู้กระทำความผิดมีโอกาสร่วมอาชีพ เพื่ออุปการะเลี้ยงดูครอบครัว รวมถึงมีรายได้สำหรับการชดเชยค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย 4) ลดความวิตกกังวลหรือความเครียดของผู้กระทำความผิดจากการถูกนำตัวไปกักขังในสถานที่กักขังหรือเรือนจำ 	<ol style="list-style-type: none"> 1) ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายของตนเองในระหว่างที่รับโทษกักขังในที่อาศัย 2) ผู้กระทำความผิดต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสำหรับการชำระอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ไม่ให้เกิดค่าธรรมเนียม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการใช้เงิน 3) ผู้กระทำความผิดต้องสวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ตลอดเวลา จึงอาจกระทบต่อความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน

ผลต่อ	ข้อดี	ข้อเสีย
	<p>ซึ่งจะทำให้ผู้กระทำความผิดรู้สึกว่าคุณเองได้รับการให้โอกาส และพร้อมที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม</p>	
<p>สังคม และทางราชการ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) ลดภาระค่าใช้จ่ายในการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ของรัฐ และช่วยให้ภาครัฐประหยัดงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับการกักขัง เช่น การก่อสร้างสถานที่ การเพิ่มอัตราค่าเลี้ยงบุคลากร เป็นต้น 2) สามารถนำมาใช้ในกรณีที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ โดยเป็นการลดการนำผู้ต้องโทษกักขังเข้าสถานกักขังหรือเรือนจำของรัฐ 3) ลดปัญหานักโทษล้นเรือนจำ และช่วยป้องกันปัญหาผู้กระทำความผิดเล็กน้อยได้เรียนรู้การกระทำ ความผิดที่มีความรุนแรงขึ้น 4) เจ้าหน้าที่สามารถควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดได้ตลอด 24 ชั่วโมง 5) มีพยานหลักฐานสำหรับพิสูจน์การกระทำผิดเงื่อนไขหรือคำสั่งศาล ที่ให้ผู้กระทำความผิดปฏิบัติ และช่วยให้มีข้อมูลในการติดตามจับกุม 6) เป็นมาตรการที่ทำให้คนในสังคมรู้สึกถึงความปลอดภัย อีกทั้งเป็นการป้องปรามคนในสังคมมิให้กระทำผิด 	<ol style="list-style-type: none"> 1) อาจทำให้คนในสังคมเกิดความเข้าใจผิดว่าผู้กระทำความผิดมิได้ถูกลงโทษตามกฎหมาย 2) อาจทำให้คนในสังคมละแวกที่อาศัยของผู้กระทำความผิดรู้สึกไม่มีความปลอดภัย 3) ภาครัฐต้องแบกรับค่าใช้จ่ายในการจัดสรรอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับนำไปใช้แก่ผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย รวมถึงต้องคอยจัดอัตราค่าเลี้ยงเจ้าหน้าที่ในการควบคุมระบบ เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้กระทำความผิด

ผลต่อ	ข้อดี	ข้อเสีย
	กฎหมาย และเป็นการแสดงให้เห็น ในสังคมเห็นว่า ถึงแม้กระทำความผิด เล็กน้อยก็ควรได้รับการลงโทษ	

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. บทสรุป

การลงโทษผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง ซึ่งเป็น การลงโทษผู้กระทำความผิดในระยะสั้น การลงโทษดังกล่าวมีความเหมาะสมและสอดคล้องสัมพันธ์ กับทฤษฎีในการลงโทษ ไม่ว่าจะเป็นเป็นทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน ทฤษฎีการลงโทษ เพื่อข่มขู่ยับยั้ง และทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูที่ทั่วโลกยึดถือเป็นหลักเกณฑ์ในการกำหนดโทษ แก่ผู้กระทำความผิดให้มีความเหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำลง โดยเจตนาธรรมณ์ในการลงโทษกักขัง ก็เพียงเพื่อกันผู้กระทำความผิดออกจากสังคม และทำการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตน ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก รวมถึงสามารถกลับไปใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย พบว่า ประมวล กฎหมายอาญาได้กำหนดให้มีการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยได้ แต่ปรากฏว่ามีปัจจัยสำคัญ หลายประการที่ทำให้บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการให้กักขังในที่อาศัยไม่สามารถนำไปบังคับ ใช้ได้อย่างแท้จริง แม้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 วรรคสอง จะได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งให้ศาล กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยได้ก็ตาม แต่เนื่องจากไม่มีกฎหมายกำหนดวิธีการควบคุมดูแล ผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังในที่อาศัยไว้อย่างชัดแจ้ง รวมถึงการที่ไม่มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบโดยตรง จึงทำให้ผู้ต้องโทษกักขังหรือผู้เกี่ยวข้องไม่ได้รับประโยชน์จากบทบัญญัติในมาตราดังกล่าว แต่ในขณะ ที่ต่างประเทศมีกฎหมายบัญญัติให้สามารถนำผู้กระทำความผิดไปกักขังไว้ในที่อาศัยได้ รวมถึง มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยเฉพาะ ทำให้การกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยดำเนินงานอย่างเป็น ระบบและมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับการกักขังในที่อาศัยของประเทศไทยสามารถ สรุปได้ดังต่อไปนี้

- 1) ปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังในที่อาศัยนั้น โทษกักขัง แทนการจำคุก เป็นกรณีศาลมีดุลพินิจที่จะลงโทษจำคุกผู้กระทำความผิดไม่เกิน 3 เดือน หากเป็นไป

ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 23 ศาลสามารถเปลี่ยนเป็นการกักขังแทนได้ โดยโทษกักขังเป็นโทษที่มีสภาพแห่งข้อหาไม่ร้ายแรงนัก ซึ่งการกักขังก็เพื่อที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดให้ได้ตระหนักถึงโทษทัณฑ์ที่ได้รับจากการกระทำความผิด อันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม กลับตนเป็นพลเมืองดีในอนาคต สำหรับการกักขังผู้กระทำความผิดก็ควรนำไปกักขังในสถานที่ที่เหมาะสมกับการกระทำความผิด จึงเห็นได้ว่าภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษกักขังแล้ว ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 วรรคหนึ่งนั้น ได้กำหนดให้นำผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานีตำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันกลับพบว่าภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง ได้มีการนำตัวผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ในเรือนจำ สาเหตุเนื่องจากกรมราชทัณฑ์มิได้มีสถานที่สำหรับกักขังในทุกจังหวัด หากแต่ปรากฏว่าประเทศไทยมีสถานที่กักขัง ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ในสังกัดกรมราชทัณฑ์ เพียง 5 แห่งทั่วประเทศเท่านั้น จึงทำให้เกิดปัญหาในการนำผู้ต้องโทษกักขังไปยังสถานที่กักขังดังกล่าว กรมราชทัณฑ์จึงแก้ปัญหาด้วยการกักขังผู้ต้องโทษกักขังในเรือนจำแทน อย่างไรก็ตามหากจะทำการสร้างสถานที่กักขังให้มีครบในทุกจังหวัดก็เป็นการไม่สอดคล้องกับงบประมาณที่มีอยู่ของภาครัฐ และจำนวนสถิติคดีของผู้ต้องโทษกักขัง

แม้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 วรรคสอง จะกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยได้ โดยให้เป็นดุลพินิจของศาลนั้น แต่ปัจจุบันกลับไม่ปรากฏว่าศาลได้มีการสั่งให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยแต่ประการใด เนื่องจากไม่มีบทกฎหมายใดที่กำหนดมาตรการรองรับการปฏิบัติตามคำสั่งของศาลเกี่ยวกับการกักขังในที่อาศัย กรณีดังกล่าวจึงทำให้เกิดปัญหาการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการให้กักขังในที่อาศัยที่ไม่สามารถบังคับใช้ได้อย่างแท้จริง นอกจากนั้นแล้วยังรวมถึงการกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยปฏิบัติ ซึ่งศาลจะสามารถกำหนดเงื่อนไขในลักษณะใดได้บ้าง และจะมีการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ได้เพียงใด ปัญหาการที่ไม่มีกฎหมายกำหนดวิธีปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยที่ชัดเจน และไม่มีการนำบทบัญญัติเกี่ยวกับการกักขังในที่อาศัยไปใช้ จึงทำให้ผู้ต้องโทษกักขังซึ่งเป็นโทษเพียงเล็กน้อยสูญเสียสิทธิที่พึงจะได้รับตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ แต่ในขณะที่ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการรอการลงโทษและคุมประพฤติไว้ ซึ่งได้กระทำความผิดที่ร้ายแรงและมีอัตราโทษที่สูงกว่าโทษกักขังกลับได้รับการปฏิบัติที่ดีกว่า โดยเฉพาะการไม่ต้องถูกควบคุมตัวไว้ในสถานกักขังหรือเรือนจำ อย่างไรก็ตามปัญหาดังที่กล่าวมานั้นสามารถแก้ไขได้ หากมีบทบัญญัติของกฎหมายให้สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการควบคุมติดตามผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย ซึ่งอุปกรณ์

อิเล็กทรอนิกส์มีประโยชน์ในการช่วยป้องกันการหลบหนีออกจากที่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังช่วยอำนวยความสะดวกให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในการควบคุมติดตามการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ ทำให้สามารถควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยได้ตลอดเวลา อีกทั้งช่วยลดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ รวมถึงช่วยให้ประเทศชาติประหยัดงบประมาณสำหรับการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังได้ด้วย

และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของต่างประเทศพบว่า การกักขังผู้กระทำความผิดในที่อาศัยของรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา ได้มีการบัญญัติไว้ใน Kentucky revised statute ส่วนสหราชอาณาจักร ได้มีการบัญญัติไว้ใน The criminal justice act 2003 ซึ่งประเทศทั้งสองต่างก็ได้มีการบัญญัติให้มีการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยได้ รวมถึงโทษที่กักขังก็มีอัตราโทษไม่สูงเช่นเดียวกับประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายของรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร มีบทบัญญัติให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ เพื่อติดตามตรวจสอบผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังในที่อาศัยได้ รวมถึงมีการควบคุมติดตามการปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้ต้องโทษกักขังได้ตลอดเวลาที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้น หากประเทศไทยมีบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดรูปแบบวิธีการ และให้สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้แก่ผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังได้ จะเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาคือข้อขัดข้องดังกล่าว และมีการบังคับใช้กฎหมายสมกับเจตนารมณ์ที่ได้บัญญัติไว้

2) ปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยนั้น พบว่า ยังมีปัญหาเกี่ยวกับระบบการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามคำสั่งของศาลในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยอยู่ เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดไว้อย่างชัดเจน จึงทำให้เกิดข้อสงสัยว่าหากให้มีการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย จะมีการควบคุมและตรวจสอบผู้กระทำความผิดที่มีประสิทธิภาพและมีความเข้มงวดเสมือนดังเช่นการกักขังในสถานที่กักขังของรัฐหรือไม่ หากระบบการควบคุมตรวจสอบผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัยไม่มีความเข้มข้นหรือยืดหยุ่นเกินไป จะทำให้ผู้กระทำความผิดไม่มีความเกรงกลัวในการกระทำความผิด และส่งผลให้คนในสังคมไม่ตระหนักถึงผลร้ายที่จะได้รับในการกระทำผิดต่อกฎหมาย รวมถึงทำให้ละเลยต่อกฎเกณฑ์กติกาของสังคม

ปัญหาประการต่อมาเกี่ยวกับการตรวจสอบการปฏิบัติตามคำสั่งศาล คือ การที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติถึงวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัย รวมถึงไม่มีกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานราชการใดเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เข้าไปควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังไว้

ในที่อาศัยไว้อย่างชัดเจน ดังเช่นกรณีของการปล่อยชั่วคราวที่อยู่ภายในอำนาจของศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีว่าเห็นสมควรจะให้ปล่อยชั่วคราวหรือไม่ โดยผู้ถูกปล่อยชั่วคราวต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ตามที่ศาลกำหนดไว้ ส่วนการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้รอการลงโทษไว้ก็เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 และพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 ส่วนการพักการลงโทษก็เป็นไปตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ซึ่งกรณีดังกล่าวมีกฎหมายกำหนดรูปแบบวิธีการและหน่วยงานผู้รับผิดชอบไว้ แต่สำหรับการกักขังในที่อาศัย ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายบัญญัติถึงวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังในที่อาศัย รวมถึงการแต่งตั้งผู้ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยไว้ โดยผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ควบคุมดูแลไม่มีความชัดเจนว่าต้องมีคุณสมบัติเช่นไร ซึ่งตามกฎหมายกำหนดเพียงว่าเป็นบุคคลผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่อาศัยเท่านั้น ทำให้บุคคลที่เข้าไปควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัย ก็ย่อมจะเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย ส่งผลให้การควบคุมดูแลไม่มีความเข้มงวด และทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวผู้ที่ศาลแต่งตั้งให้ควบคุมดูแล รวมถึงผู้ควบคุมดูแลอาจจะช่วยปกปิดข้อเท็จจริงในกรณีกับผู้ต้องโทษกักขังไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ อีกทั้งผู้ควบคุมดูแลก็ไม่สามารถที่จะควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังที่ถูกกักขังในที่อาศัยได้ตลอด 24 ชั่วโมง เนื่องจากผู้ควบคุมดูแลก็ต้องมีการกิจส่วนตัวที่ต้องกระทำ ปัญหาดังกล่าวก็อาจจะทำให้การลงโทษโดยวิธีการกักขังในที่อาศัยไม่สามารถแก้ไขหรือปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดได้สมดังเจตนารมณ์ของกฎหมายที่บัญญัติไว้

ประการต่อมาปัญหาเกี่ยวกับการตรวจสอบการปฏิบัติตามคำสั่งศาลในกรณีกับผู้ต้องโทษกักขังไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ โดยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 27 ก็มีได้กำหนดขั้นตอนหรือวิธีการให้ผู้ควบคุมดูแลปฏิบัติ เมื่อผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังในที่อาศัยกระทำผิดเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ เมื่อผู้ควบคุมดูแลดังกล่าวไม่ได้รายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นให้ศาลทราบ ก็ย่อมจะทำให้ผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยรอดพ้นโทษที่ศาลจะเปลี่ยนโทษกักขังเป็นจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 27 จากกรณีปัญหาเกี่ยวกับการไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดรูปแบบวิธีการหรือขั้นตอนการตรวจสอบการปฏิบัติตามคำสั่งศาลที่ให้กักขังในที่อาศัยไว้ ก็จะทำให้บทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาเกี่ยวกับการกักขังในที่อาศัยไม่มีการนำไปบังคับใช้ได้อย่างแท้จริง

จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการกักขังในที่อาศัยของรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา ที่มีบทบัญญัติให้สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยได้ และมีกำหนดขั้นตอนในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ต้องโทษกักขังไว้อย่างชัดเจน

โดยได้มีบัญญัติไว้ใน Kentucky revised statute ส่วนสหราชอาณาจักร การกักบริเวณผู้กระทำความผิด ในที่อาศัยก็มีกำหนดไว้ใน The criminal justice act 2003 โดยมีกำหนดเงื่อนไขให้ผู้กระทำความผิด ที่ถูกกักบริเวณในที่อาศัยสวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาล ได้กำหนดไว้ ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหากรณีดังกล่าว ประเทศไทยจึงควรมีการปรับปรุงแก้ไข กฎหมาย เพื่อกำหนดวิธีการติดตามตรวจสอบการปฏิบัติตามคำสั่งศาลที่ให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ใน ที่อาศัย โดยการบัญญัติกำหนดให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังใน ที่อาศัยดังเช่นกรณีของสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร รวมถึงกำหนดขั้นตอนวิธีปฏิบัติ เพื่อติดตาม ตรวจสอบผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย ก็จะทำให้ระบบการติดตามตรวจสอบผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย ของประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพดังเช่นกรณีของสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร และมีการ ใช้บังคับโทษเกี่ยวกับการกักขังในที่อาศัยได้อย่างแท้จริง

3) ปัญหาการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย สำหรับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของประเทศไทย พบว่า ประมวลกฎหมายอาญาได้ บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าให้สามารถกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยได้ ทั้งนี้ บทบัญญัติของ กฎหมายดังกล่าว มีเจตนารมณ์เพื่อให้การกักขังผู้กระทำความผิดมีความเหมาะสมกับความผิดที่ได้ กระทำลง เนื่องจากโทษกักขังเดิมเป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน แต่เมื่อมีเหตุตาม กฎหมาย ศาลมีดุลพินิจที่จะเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังได้ โดยสถานที่กักขังผู้กระทำความผิดดังกล่าว ก็เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 คือ มิใช่เรือนจำ สถานีดำรวจ หรือสถานที่ควบคุม ผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน รวมถึงยังให้กักขังในที่อาศัยของผู้กระทำความผิดเองหรือของผู้อื่น ที่ยินยอมรับผู้กระทำความผิดดังกล่าวไว้ได้

แต่ปัจจุบันยังคงพบว่าภายหลังที่ศาลมีคำสั่งให้กักขังผู้กระทำความผิดแล้ว ยังคงมีการนำ ผู้ต้องโทษกักขังไปกักขังไว้ในเรือนจำอยู่ สาเหตุก็เนื่องมาจากสถานที่กักขังมีไม่เพียงพอในทุกจังหวัด และนอกจากกรณีดังกล่าวแล้วการให้กักขังในที่อาศัยตามประมวลกฎหมายอาญาก็ไม่สามารถนำไป บังคับใช้ได้อย่างแท้จริง เนื่องจากไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายกำหนดมาตรการรองรับการให้กักขัง ในที่อาศัยไว้ ประกอบกับประมวลกฎหมายอาญาก็มิได้มีบทบัญญัติให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ กับผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังในที่อาศัยได้ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับขั้นตอนอื่นในกระบวนการยุติธรรม ทางอาญากลับมีกฎหมายบัญญัติให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดได้ ดังเช่น กรณีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราวของศาล การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ มาใช้กับการรอกการลงโทษและให้คุมความประพฤติไว้ รวมถึงกรณีการพักโทษ ในขณะที่โทษกักขัง

เป็นเพียงโทษที่มีสภาพแห่งการกระทำความผิดที่ไม่มีความรุนแรงสักเท่าใด เนื่องจากอัตราโทษกักขังมีระยะเวลาเพียง 3 เดือน แต่ขณะที่กรณีการกระทำความผิดที่ศาลจะรอกการลงโทษได้ต้องเป็นกรณีที่ศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือแม้แต่กรณีของการพักการลงโทษก็เป็นการกระทำความผิดที่มีโทษถึงจำคุก โดยผู้กระทำความผิดถูกจำคุกมาเป็นเวลานานและเข้าเงื่อนไข จึงจะได้รับสิทธิในการได้รับการพักโทษได้ ซึ่งทั้งสองกรณีดังกล่าวมีความร้ายแรงกว่าโทษกักขังอยู่มาก ก็ยังได้รับสิทธิที่จะได้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้ได้ และไม่ได้ถูกควบคุมตัวหรือกักขังไว้ ซึ่งเป็นการได้รับการรับรองคุ้มครองทางกฎหมายที่ดีกว่าผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษกักขังอย่างมาก เนื่องจากผู้กระทำความผิดที่มีโทษกักขังต้องถูกนำตัวไปกักขังไว้ในสถานที่กักขังหรือเรือนจำ ทั้งที่โทษกักขังมีสภาพแห่งข้อหาเบากว่าผู้ที่กระทำความผิดที่ศาลรอกการลงโทษหรือที่ได้รับการพักโทษ กลับไม่มีสิทธินำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังได้ และแม้จะมีบทบัญญัติของกฎหมายให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยได้ แต่ก็ไม่ปรากฏว่ากฎหมายได้กำหนดรูปแบบวิธีการในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังในที่อาศัย จึงให้ผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษกักขังไม่ได้ประโยชน์ หรือได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้ และก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้กฎหมายอาญา

ซึ่งจากการศึกษากฎหมายของสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร พบว่า มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยได้ ทำให้สามารถควบคุมติดตามการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการให้กักขังในที่อาศัยของทั้งสองประเทศดังกล่าว มีความเหมาะสมกับสภาพความผิดที่ได้กระทำความผิด โดยเป็นความผิดเพียงเล็กน้อยที่เหมือนโทษกักขังของประเทศไทย หากประเทศไทยได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายโดยกำหนดให้สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยดังกรณีของสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร รวมถึงมีการกำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับรูปแบบวิธีการในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในลักษณะเช่นเดียวกับกรณีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปล่อยชั่วคราว การรอกการลงโทษและคุมความประพฤติไว้ รวมถึงการพักโทษ ก็จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยสามารถบังคับได้อย่างแท้จริง ทำให้การลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีโทษกักขังได้รับสิทธิตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และลดการคุมขังในสถานที่กักขังของรัฐต่อไป

4) ปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบ พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา กรณีที่ให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยนั้น แม้ตามประมวลกฎหมาย

อาญาจะได้บัญญัติให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้กระทำความผิดเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ได้ โดยให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะสั่งให้กักขังในที่อาศัยก็ตาม แต่ที่ผ่านมาก็ไม่ปรากฏข้อมูลสถิติคิดว่าศาลยุติธรรมได้มีการสั่งให้กักขังไว้ในที่อาศัย สาเหตุก็สืบเนื่องจากตามกฎหมายไม่ได้กำหนดรายละเอียดหรือมาตรการเพื่อรองรับการให้กักขังในที่อาศัยไว้ ประกอบกับไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายได้กำหนดให้หน่วยงานใดมีอำนาจหน้าที่หรือมีภารกิจในการเข้าไปเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย รวมถึงการติดตามการปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย หรือหากจะให้ผู้เป็นเจ้าของที่อาศัยเป็นผู้ควบคุมดูแลโดยไม่มีมาตรการอื่นหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปตรวจสอบด้วยแล้ว ก็จะประสบกับปัญหาว่าผู้เป็นเจ้าของที่อาศัย หากเป็นเครือญาติกับผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขัง อาจจะไม่เข้มงวดในการควบคุมดูแล ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สำนึกในการกระทำผิด อาจทำผิดในลักษณะที่ร้ายแรงขึ้นและส่งผลร้ายหรือความไม่สงบเรียบร้อยต่อสังคมในอนาคตได้ ปัญหาความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับหน่วยงานที่จะเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัย จึงเป็นเหตุผลที่สำคัญที่ศาลยุติธรรมไม่ได้ใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 ที่จะมีการสั่งให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์ตามที่ได้บัญญัติไว้ แต่ถ้าหากมีความชัดเจนเกี่ยวกับหน่วยงานที่จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย รวมถึงมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้กับผู้กระทำความผิดที่ศาลพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัยได้ด้วยนั้น ก็จะทำให้มีการปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลได้อย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องโทษกักขัง คนในสังคม และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

การพิจารณาว่าหน่วยงานภาครัฐหน่วยงานใดจะเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย ก็ต้องพิจารณาถึงภารกิจของหน่วยงานนั้นว่าสอดคล้องกับการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยหรือไม่ ซึ่งการจะให้หน่วยงานใดเป็นผู้ควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัยและให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้นั้น หากจะให้กรมราชทัณฑ์เป็นผู้ควบคุมดูแลก็ไม่สอดคล้องกับภารกิจ เนื่องจากมีภารกิจในการควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดที่ถูกควบคุมตัวไว้ในเรือนจำหรือสถานที่กักขังเท่านั้น ส่วนการจะให้สำนักงานคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ เป็นผู้ควบคุมดูแล หน่วยงานดังกล่าวก็มีภารกิจตามกฎหมายที่กำหนดให้เข้าไปควบคุมดูแลเฉพาะบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาให้หรือการลงโทษและคุมความประพฤติไว้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 รวมถึงการควบคุมดูแลผู้ที่ได้รับการพักโทษไว้ หรือการให้สำนักงานศาลยุติธรรมเข้าไปเป็นผู้ควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัย

และให้ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ร่วมด้วย ก็ย่อมจะไม่สอดคล้องกับภารกิจของศาลยุติธรรม เนื่องจากสำนักงานศาลยุติธรรมได้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้เฉพาะการปล่อยชั่วคราวเท่านั้น ซึ่งการกักขังในที่อาศัยได้ล่วงเลยขั้นตอนการปล่อยชั่วคราวไปแล้ว ทั้งยังเป็นขั้นตอนภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาไปแล้วด้วย หากกำหนดให้มีการกักขังดังกล่าว ก็ย่อมเป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานอื่นในกระบวนการยุติธรรมที่มีหน้าที่ในการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาโดยตรง และการจะให้ผู้กำกับดูแลเข้าไปควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัย ก็เห็นว่าผู้กำกับดูแลมิได้เป็นบุคคลในสังกัดหน่วยงานราชการใดในกระบวนการยุติธรรม หากแต่ผู้กำกับดูแลเป็นบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งจากศาลให้เป็นผู้สอดส่องดูแล รับรายงานตัว หรือให้คำปรึกษาแก่ผู้ถูกปล่อยชั่วคราว เพื่อป้องกันการหลบหนีหรือภัยอันตราย หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ในระหว่างที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวเท่านั้น ศาลจึงไม่สามารถจะมีคำสั่งแต่งตั้งผู้กำกับดูแลให้เข้าไปควบคุมดูแลผู้ที่มีคำพิพากษาลงโทษกักขังไว้ในที่อาศัยได้

จากการศึกษากฎหมายของรัฐเคนทักกี สหรัฐอเมริกา ตาม Kentucky revised statute พบว่า ผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้กักขังไว้ในที่อาศัยและใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของเรือนจำท้องถิ่น หรือสำนักงานกำกับดูแลผู้กระทำความผิด ส่วนสหราชอาณาจักร The criminal justice act 2003 ได้บัญญัติให้ผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้กักบริเวณไว้ในที่อาศัยและใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลจากพนักงานคุมประพฤติ สำหรับประเทศไทยเห็นว่า กรมคุมประพฤติได้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ที่มีคำพิพากษาให้รอการลงโทษและคุมความประพฤติไว้ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 และพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 ประกอบกับยังมีการกักขังในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไปใช้กับผู้ที่ได้รับการพักโทษด้วย ดังนั้น จึงเห็นว่าหากประเทศไทยมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย โดยให้กรมคุมประพฤติเข้าไปเป็นผู้ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัยและติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ด้วย ก็น่าจะทำให้การกักขังในที่อาศัยสามารถใช้อย่างแท้จริง รวมถึงการติดตามหรือควบคุมดูแลการกักขังในที่อาศัยจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากพนักงานคุมประพฤติมีประสบการณ์ และคุ้นเคยกับการควบคุมดูแลผู้ถูกคุมประพฤติและผู้ที่ถูกพักโทษที่ติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้ว การที่จะให้พนักงานคุมประพฤติเข้าไปควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้ต้องโทษกักขังไว้ และศาลมีคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ร่วมด้วย ก็จะเป็นประโยชน์แก่ทางราชการ รวมถึงสอดคล้องกับภารกิจของกรมคุมประพฤติในการควบคุมดูแลผู้กระทำ

ความผิภายหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ได้บัญญัติไว้ต่อไป

5) จากการศึกษาเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ที่ย้ายโทษจำคุกเป็นกักขัง พบว่า มีประโยชน์ต่อทั้งผู้ต้องโทษกักขัง สังคม และระบบราชการ เนื่องจากการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อยู่อาศัย ทำให้สามารถควบคุมติดตามและตรวจสอบผู้ต้องโทษกักขัง ได้ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง ส่งผลให้ผู้ต้องโทษกักขังในที่อยู่อาศัยเกิดความเกรงกลัว ไม่กล้าฝ่าฝืนต่อข้อกำหนดหรือเงื่อนไขตามที่ศาลกำหนดไว้ นอกจากนี้ยังเป็นมาตรการในการป้องกันมิให้ผู้ต้องโทษกักขังในที่อยู่อาศัยออกไปก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคม ในขณะที่อยู่ระหว่างต้องโทษกักขังในที่อยู่อาศัย รวมถึงในคดีที่มีผู้เสียหาย การให้ผู้ต้องโทษกักขังได้ถูกกักขังไว้ในที่อยู่อาศัย จะทำให้ผู้ต้องโทษกักขังดังกล่าว มีโอกาสประกอบการทำงานหารายได้ในขณะที่ถูกกักขังได้ และทำให้มีทรัพย์สิน เพื่อชดเชยค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายได้ด้วย อีกทั้งในกรณีที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดหรือการเป็นพาหะในการนำเชื้อไวรัสเข้าไปในเรือนจำหรือสถานที่กักขังได้ ดังนั้น หากมีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อยู่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังเองหรือของผู้อื่นที่ยอมรับผู้ต้องโทษกักขังไว้ จะทำให้การควบคุมผู้ต้องโทษกักขังในที่อยู่อาศัยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อทั้งผู้ต้องโทษกักขัง สังคมโดยรวม และระบบราชการ ส่งผลให้ลดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำหรือสถานกักขังของรัฐ ลดความรุนแรงในกรณีที่มีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในเรือนจำหรือสถานกักขังของรัฐ และสามารถลดงบประมาณของกรมราชทัณฑ์ในการควบคุมดูแล รวมถึงค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผู้ต้องโทษกักขัง โดยสามารถนำงบประมาณไปพัฒนาประเทศชาติในด้านอื่น ๆ อีกทั้งการให้กักขังไว้ในที่อยู่อาศัยโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบจะเป็นประโยชน์มากกว่าการนำผู้กระทำความผิดโทษกักขังไปกักขังไว้ในเรือนจำหรือสถานที่กักขังของรัฐดังกล่าว

การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อยู่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังเองหรือของผู้อื่นที่ยอมรับผู้ต้องโทษกักขังไว้ควบคู่กับการที่ศาลกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติตาม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษ เพื่อกันตัวผู้กระทำความผิดออกจากสังคม โดยการจำกัดเสรีภาพและมุ่งที่จะให้ผู้กระทำความผิดได้ปรับเปลี่ยนแก้ไขพฤติกรรมตนเอง ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ หรือทำให้เกิดความเสียหายแก่สังคมอีก รวมถึง

สามารถกลับเข้าไปใช้ชีวิตในสังคมภายหลังการรับโทษได้อย่างปกติสุข และการลงโทษผู้กระทำ ความผิดด้วยการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัย ยังเป็นมาตรการในการป้องปรามคนในสังคมให้เกิดความเกรงกลัว ต่อการกระทำผิดกฎหมาย โดยหากกระทำผิดกฎหมายย่อมต้องถูกจำกัดเสรีภาพ ทั้งจะต้องปฏิบัติ ตามข้อกำหนดหรือเงื่อนไขอื่นอีกตามที่ศาลได้กำหนดไว้ ซึ่งทำให้เกิดปัญหายุ่งยากต่อการใช้ชีวิต เป็นอย่างมาก

2. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้พิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุก เป็นกักขัง ทำให้ได้ข้อเสนอแนะและแนวทางสำหรับการแก้ไขปัญหา จำนวน 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้พิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

ประเด็นที่ 2 การกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ประเด็นที่ 3 การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้พิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

2.1 การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้พิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

ผู้ศึกษาเห็นควรให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับการกักขังในที่อาศัย เนื่องจากการที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 มิได้กำหนดหลักเกณฑ์หรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย จึงก่อให้เกิดปัญหาในการควบคุมตรวจสอบว่าผู้ต้องโทษกักขัง ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดที่ศาลได้กำหนดไว้หรือไม่ หากมีการกำหนดให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในคดีที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัย จะทำให้สามารถควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือข้อกำหนดของผู้ต้องโทษกักขัง ในที่อาศัยได้ตลอดเวลา รวมถึงทำให้ผู้ต้องโทษกักขังเกิดความเกรงกลัวไม่กล้าฝ่าฝืนต่อข้อกำหนดหรือ เงื่อนไขตามที่ศาลกำหนดไว้ เพราะหากผู้ต้องโทษกักขังกระทำการฝ่าฝืนจะมีการส่งสัญญาณแจ้งเตือน ไปยังศูนย์ควบคุมติดตามทันที นอกจากนี้ยังช่วยลดความเคลือบแคลงสงสัยของสังคมในการบังคับโทษ แก่ผู้กระทำความผิดว่าการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยจะสามารถลงโทษผู้กระทำความผิด ได้จริงดังเช่นการควบคุมตัวไว้ในสถานที่กักขังของภาครัฐ อีกทั้งในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องใช้ พยานหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 27 เช่น กรณีมีเหตุอันควร

สงสัยเกี่ยวกับการออกนอกที่อยู่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขัง หากผู้ต้องโทษกักขังมีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ก็จะทำให้สามารถนำข้อมูลพิกัดของผู้ต้องโทษกักขังมาเป็นพยานหลักฐานต่อศาลได้ และการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สามารถเก็บพิกัดของผู้ต้องโทษกักขังนับตั้งแต่ที่ผู้ต้องโทษกักขังได้สวมใส่อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หากผู้ต้องโทษกักขังหลบหนี จะทำให้ตำรวจสามารถนำประโยชน์จากพิกัดสัญญาณมาใช้ในการติดตามจับกุมผู้ต้องโทษกักขังได้

2.2 การกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบ

ผู้ศึกษาเห็นควรให้สำนักงานคุมประพฤติ สังกัดกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยให้กักขังไว้ในที่อาศัย เนื่องจากสำนักงานคุมประพฤติ มีพนักงานคุมประพฤติ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการควบคุมดูแลผู้กระทำความผิดในชั้นตอนหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว และมีความคุ้นเคยในการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางสำหรับบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาให้รอลงโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 ประกอบกับพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559 และนอกจากภารกิจดังกล่าว สำนักงานคุมประพฤติ ยังมีหน้าที่ในการติดตามกำกับดูแลและรับรายงานตัวผู้ต้องขังที่ได้รับการพักโทษ และให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แก่นักโทษเด็ดขาดที่ได้รับความเห็นชอบให้พักโทษตามกฎหมาย เพื่อแก้ไขปัญหา นักโทษล้นเรือนจำ อันจะเป็นการลดความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำ และสร้างความปลอดภัยให้แก่สังคม จึงทำให้สำนักงานคุมประพฤติเข้าไปมีบทบาทในการกำกับดูแลนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการพักโทษและให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์เพิ่มอีกภารกิจหนึ่ง ทำให้พนักงานคุมประพฤติ จึงเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์โดยตรง ในการควบคุมดูแลทั้งผู้ถูกคุมความประพฤติ และผู้ถูกพักการลงโทษโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้พนักงานคุมประพฤติเองยังเป็นเจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมคุมประพฤติที่อยู่ภายใต้การบริหารของกระทรวงยุติธรรมเช่นเดียวกับกรมราชทัณฑ์ ซึ่งกรมราชทัณฑ์ มีภารกิจในการควบคุมดูแลและกักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ของรัฐ ภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ ดังนั้น การให้พนักงานคุมประพฤติที่มีสำนักงานคุมประพฤติ อันเป็นสถานที่ปฏิบัติงานกระจายอยู่ทั่วทุกจังหวัดในประเทศไทยเข้าไปควบคุมดูแลการปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง และให้กักขังไว้ในที่อาศัยของผู้ต้องโทษกักขังเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้ต้องโทษกักขังไว้ โดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ด้วยนั้น จึงเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้ต้องโทษกักขังที่สามารถเข้าถึงการบริการของพนักงานคุมประพฤติได้ง่าย เมื่อมีกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างถูกกักขัง รวมถึง

พนักงานคุมประพฤติเองหรือสำนักงานคุมประพฤติสามารถเข้าติดตามและกำกับดูแลผู้กระทำความผิดได้โดยง่าย

2.3 การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง

ผู้ศึกษาเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ศาลพิพากษาเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง โดยเฉพาะการกักขังในที่อาศัย ดังนี้

- 1) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24
- 2) พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549
- 3) พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559

2.3.1 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24

เพื่อให้สามารถนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการกักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัย ผู้ศึกษาจึงเห็นควรให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24 ดังนี้

- 1) จากเดิม มาตรา 24 บัญญัติว่า

“ผู้ใดต้องโทษกักขัง ให้กักตัวไว้ในสถานที่กักขังซึ่งกำหนดไว้อันมิใช่เรือนจำ สถานিদำรวจ หรือสถานที่ควบคุมผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวน

ถ้าศาลเห็นเป็นการสมควร จะสั่งในคำพิพากษาให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ เพื่อให้เหมาะสมกับประเภทหรือสภาพของผู้ถูกกักขังก็ได้

ถ้าความปรากฏแก่ศาลว่า การกักขังผู้ต้องโทษกักขังไว้ในสถานที่กักขังตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้นั้น หรือทำให้ผู้ซึ่งต้องพึ่งพาผู้ต้องโทษกักขังในการดำรงชีพได้รับความเดือดร้อนเกินสมควร หรือมีพฤติการณ์พิเศษประการอื่นที่แสดงให้เห็นว่าไม่สมควรกักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่ดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้กักขังผู้ต้องโทษกักขังในสถานที่อื่นซึ่งมิใช่ที่อยู่อาศัยของผู้นั้นเอง โดยได้รับความยินยอมจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ก็ได้ กรณีเช่นนี้ ให้ศาลมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติ และหากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าวยินยอม ศาลอาจมีคำสั่งแต่งตั้งผู้นั้นเป็นผู้ควบคุมดูแลและให้ถือว่าผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายนี้”

ผู้ศึกษาเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ เป็น

“มาตรา 24/1 กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยน โทษจำคุกเป็นกักขัง และศาลเห็นเป็นการสมควรให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั่นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ หรือกรณีอื่นใดภายใต้เงื่อนไขของศาล ซึ่งมีใช้สถานที่กักขังของรัฐ ห้ามผู้ต้องโทษกักขังออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือสถานที่อื่นใดที่อาจกักขังได้ ในระหว่างเวลาที่ต้องโทษกักขัง โดยให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางในระหว่างกักขังก็ได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการหลบหนีออกจากที่อยู่อาศัยหรือสถานที่ใดที่อาจกักขังได้ หรือป้องกันการก่อภัยอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น แต่ถ้าผู้ถูกกักขังมีอายุไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ แม้ผู้นั้นยินยอม จะสั่งให้ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวได้ต่อเมื่อผู้นั้นมีพฤติการณ์ที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลอื่นอย่างร้ายแรง หรือมีเหตุสมควรประการอื่น”

2) ในระหว่างที่รับโทษกักขัง เพื่อให้มีการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยของผู้นั่นเองหรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ หรือกรณีอื่นใดภายใต้เงื่อนไขของศาล ซึ่งมีใช้สถานที่กักขังของรัฐ รวมถึงเพื่อให้ผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมหรือกระทำความผิดซ้ำ จึงเห็นควรกำหนดให้พนักงานคุมประพฤติ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ในลักษณะเช่นเดียวกับการคุมประพฤติ รวมถึงการดำเนินการเมื่อผู้ต้องโทษกักขังปฏิบัติผิดเงื่อนไข หรือเมื่อมีเหตุจำเป็น หรือเหตุฉุกเฉิน หรือมีเหตุที่ต้องทำการรักษาผู้ต้องโทษกักขัง ให้ผู้เกี่ยวข้องมีสิทธิตัดสายอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้

ผู้ศึกษาเห็นสมควรเพิ่มเติม มาตรา 24/1 วรรคสอง ถึง วรรคห้า ดังนี้

“วรรคสอง เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยน โทษจำคุกเป็นกักขัง และศาลเห็นเป็นการสมควรให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้นั่นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ หรือกรณีอื่นใดภายใต้เงื่อนไขของศาล ซึ่งมีใช้สถานที่กักขังของรัฐ ให้ผู้ต้องโทษกักขังไปรายงานตัวกับพนักงานคุมประพฤติ เพื่อติดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบในระหว่างถูกกักขังในสถานที่ดังกล่าว

วรรคสาม การกักขังในที่อาศัยของผู้นั่นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ หรือกรณีอื่นใดภายใต้เงื่อนไขของศาล ซึ่งมีใช้สถานที่กักขังของรัฐ โดยให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบในระหว่างถูกกักขังดังกล่าว ศาลจะกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ถูกกักขังในที่อาศัยปฏิบัติตามคู่ไปกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์

หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบการกักขังด้วยหรือไม่ก็ได้ และผู้ถูกกักขังดังกล่าวอาจออกนอกสถานที่กักขังได้ก็ต่อเมื่อมีเหตุจำเป็นหรือเพื่อการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือพนักงานคุมประพฤติระบุไว้ได้

วรรคสี่ เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลว่าพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องแก่การควบคุมของผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยได้เปลี่ยนแปลงไป ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนเงื่อนไขเสียก็ได้ หรืออาจเปลี่ยนคำสั่งให้กักขังในที่อาศัยเป็นกักขังในสถานที่กำหนดหรือเปลี่ยนโทษกักขังเป็นจำคุก ไม่เกินกำหนดเวลาของโทษกักขังที่ผู้ต้องโทษกักขังจะได้รับต่อไป ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา 27 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

วรรคห้า เมื่อมีกรณีฉุกเฉินหรือเหตุจำเป็นเร่งด่วน เพื่อช่วยเหลือชีวิตหรือรักษาผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัย และไม่สามารถติดต่อพนักงานคุมประพฤติ เพื่อถอดสายรัดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ทันที ให้สามี ภริยา หรือญาติของผู้นั้น หรือแพทย์หรือบุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้กักขังดังกล่าว สามารถถอดสายรัดอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบการกักขังที่ติดอยู่กับข้อมือหรือข้อเท้าของผู้กักขังได้ และเมื่อถอดสายรัดแล้วให้ผู้ถอดแจ้งต่อพนักงานคุมประพฤติดำเนินการทันที”

2.3.2 พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549

เพื่อให้สอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24/1 ที่ผู้ศึกษาเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย จึงเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549

จากเดิม มาตรา 5/1 และมาตรา 5/2 บัญญัติว่า

“มาตรา 5/1 ห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องกักขัง เว้นแต่

- (1) มีพฤติการณ์ที่จะทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น
- (2) มีพฤติกรรมหรืออาการสื่อว่าเป็นบุคคลวิกลจริตซึ่งอาจจะทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น

(3) เมื่อถูกควบคุมตัวไปนอกสถานที่กักขังและมีพฤติการณ์ว่าจะหลบหนี

เครื่องพันธนาการและหลักเกณฑ์การใช้ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยให้คำนึงถึงผู้ต้องกักขังที่พิการด้วย ทั้งนี้ ต้องมิใช่ตรวนหรือเครื่องพันธนาการอื่นที่หนักกว่า

เมื่อมีเหตุตามวรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้เป็นหัวหน้าบังคับบัญชาสถานที่
กักขังอาจสั่งให้ใช้เครื่องพันธนาการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกตามวรรคสอง
โดยให้บันทึกเหตุผลหรือความจำเป็นไว้ด้วยและให้เพิกถอนการใช้เครื่องพันธนาการเมื่อเหตุดังกล่าวนั้น
สิ้นสุดลง

มาตรา 5/2 เพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐ หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย
หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจตรวจสอบจดหมาย เอกสาร พัสตุภัณฑ์
หรือสิ่งสื่อสารอื่น หรือสกัดกั้นการติดต่อสื่อสารทางโทรคมนาคมหรือโดยทางใด ๆ ซึ่งมีถึงหรือจาก
ผู้ต้องกักขัง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

ความสงบเรียบร้อยตามวรรคหนึ่งให้หมายความเฉพาะการป้องกันเหตุร้าย
และรักษาความสงบเรียบร้อยของสถานที่กักขัง”

ผู้ศึกษาเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ เป็น

“มาตรา 5/3 เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขัง และศาลเห็น
เป็นการสมควรให้กักขังผู้กระทำความผิดไว้ในที่อาศัยของผู้ตัวเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้
หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ หรือกรณีอื่นใดภายใต้เงื่อนไขของศาล ซึ่งมีใช้สถานที่กักขังของรัฐ
ให้สถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่กักขังตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักขังตามประมวล
กฎหมายอาญา และให้ศาลมีคำสั่งให้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดไปใช้กับผู้ต้องโทษ
กักขังที่ศาลพิพากษาให้เปลี่ยนโทษจำคุกเป็นกักขังไว้ในที่อาศัยด้วย

วรรคสอง เมื่อคำพิพากษาให้กักขังไว้ในที่อาศัยถึงที่สุด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่
นำตัวผู้ต้องโทษกักขังไปส่งมอบให้พนักงานคุมประพฤติ เพื่อติดตั้งอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์
อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบในระหว่างผู้ต้องโทษกักขังถูกกักขังไว้ในที่อาศัยทันที

วรรคสาม ให้พนักงานคุมประพฤติที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขัง
ที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัยของผู้ตัวเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้
หรือกรณีอื่นใดภายใต้เงื่อนไขของศาล โดยให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถ
ใช้ตรวจสอบในระหว่างกักขัง รวมถึงการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ และปฏิบัติตามคำสั่ง
คำแนะนำของอธิบดีกรมคุมประพฤติที่กำหนดเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์กับผู้ต้องโทษ
กักขัง

วรรคสี่ ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทน
โดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงานอัยการ หรือเจ้าพนักงานว่าพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องแก่

การควบคุมผู้ต้องโทษกักขังในที่อาศัยของผู้นั้นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ หรือกรณีอื่นใดภายใต้เงื่อนไขของศาล ซึ่งมีใช้สถานที่กักขังของรัฐ ได้เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควร ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนเงื่อนไขข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้ หรือจะกำหนดเงื่อนไขข้อใดที่ศาลยังมีได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกในระหว่างรับโทษกักขังในสถานที่ดังกล่าวก็ได้ หากผู้ต้องโทษกักขังไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ศาลอาจเปลี่ยนคำสั่งให้กักขังในที่อาศัยเป็นกักขังในสถานที่ที่กำหนดหรือเปลี่ยนโทษกักขังเป็นจำคุก ไม่เกินกำหนดเวลาของโทษกักขังที่ผู้ต้องโทษกักขังจะได้รับ”

2.3.3 พระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559

เพื่อให้พนักงานคุมประพฤติมีอำนาจในการควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขัง ตามที่ผู้ศึกษาเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 24/1 จึงเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. 2559

จากเดิม มาตรา 14 (7) บัญญัติว่า

“ให้พนักงานคุมประพฤติมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่น และโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(7) ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่ง ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการใช้อุปกรณ์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ผู้ศึกษาเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ เป็น

“(7) ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดในการติดตามตัวผู้ถูกคุมความประพฤติตามเงื่อนไขที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสั่ง รวมถึงมีหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ต้องโทษกักขังที่ถูกกักขังไว้ในที่อาศัยของผู้นั้นเอง หรือของผู้อื่นที่ยินยอมรับผู้นั้นไว้ หรือสถานที่อื่นที่อาจกักขังได้ หรือกรณีอื่นใดภายใต้เงื่อนไขของศาล โดยให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบในระหว่างกักขัง รวมถึงการปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนดไว้ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการใช้อุปกรณ์ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง”

บรรณานุกรม

- กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. (ม.ป.ป.). *มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับประชาชนที่อาศัยด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (ข้อกำหนดโตเกียว)*. กรุงเทพฯ: กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.
- กรมควบคุมโรค. (2564). *จำนวนผู้ติดเชื้อโควิดในประเทศไทยรายใหม่และสะสม ตั้งแต่ 1 เมษายน 2564 - 21 สิงหาคม 2564*. 21 สิงหาคม 2564 สืบค้นจาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/scoreboard/scoreboard_22082564.pdf.
- กรมราชทัณฑ์. (2564). *มาตรการการลงโทษระดับกลางกับงานราชทัณฑ์*. 5 เมษายน 2564. สืบค้นจาก <http://bp.correct.go.th>.
- _____. (2564). *รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์*. 21 สิงหาคม 2564. สืบค้นจาก <http://www.correct.go.th/stathomepage/>.
- _____. (2564). *รายชื่อเรือนจำทั้งหมด*. 23 มีนาคม 2564. สืบค้นจาก http://www.correct.go.th/?page_id=12274.
- กองการต่างประเทศ สำนักงานศาลยุติธรรม. (2553). *การขอลปล่อยชั่วคราวต่อศาล*. นนทบุรี: เพชรรุ่ง. คุณทิกา ช่วยพั่ง. (2555). *การใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกระยะสั้น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- คณิต ณ นคร. (2560). *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- คลังสารสนเทศของสถาบันนิติบัญญัติ. (2564). *กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. 2561*. 5 มิถุนายน 2564. สืบค้นจาก <https://dl.parliament.go.th/backoffice/viewer2300/web/viewer.php>.
- จิรวรรณ มานะการ. (2557). *การควบคุมผู้ต้องโทษปรับด้วยเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์แทนการกักขังแทนค่าปรับ*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2557). *ทฤษฎีการลงโทษ*. ใน *เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง*. หน่วยที่ 6, นนทบุรี: สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2553). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: วิทยุชน.
- ธานี วรภัทร์. (2553). *หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก*. กรุงเทพฯ: วิทยุชน.
- นัทธี จิตสว่าง. (ม.ป.ป.) *หลักทฤษฎีอาญา*. กรุงเทพฯ: กรมราชทัณฑ์. อ้างถึงใน ธานี วรภัทร์. (2553). *หลักกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษจำคุก*. กรุงเทพฯ: วิทยุชน.
- บรรหาร คำลา. (2549). *สรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “มติใหม่ในการควบคุมตัว กักขัง หรือจำคุกผู้กระทำความผิดในคดีอาญา”*. *วารสารจุลนิติ*, 3(4), 23-29.
- บุรฉัตร ปราโมช ณ อยุธยา. (2556). *การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคุมเด็กและเยาวชนที่กระทำ ความผิดอาญาในประเทศไทย*. การอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น รุ่นที่ 11 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม. กรุงเทพฯ.
- เบญจจะ เฟ็งคิชฐ์. (2532). *การคุมขังผู้ต้องโทษไว้ในที่อยู่อาศัยโดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ปกป้อง ศรีสนธิ. (2561). *กฎหมายอาญาชั้นสูง*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิทยุชน.
- ปิยะพร ตันฉีกุล. (2559). *แนวทางการนำระบบการควบคุมตัวอิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้กระทำความผิด ในประเทศไทย*. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*, 24(2), 121 - 149.
- พนัชชา โปธิ. (2562). *การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ร่วมกับการกักกัน และห้ามเข้า เขตกำหนดในวิธีการเพื่อความปลอดภัย*. (สารนิพนธ์ ปริญญาโทบริหารนิติ). มหาวิทยาลัยศรีปทุม, กรุงเทพฯ.
- รุ่งทิพย์ แซ่แง. (2559). *การใช้สถานที่ขังแทนการขังหรือจำคุกในเรือนจำ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติ). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- เรือนจำจังหวัดหนองบัวลำภู. (2564). *การพักการลงโทษ*. 20 เมษายน 2564. สืบค้นจาก <http://www.correct.go.th/popnomb/menu2/m25.html>.
- วนัส สำเภาเงิน. (2560). *แนวทางในการนำมาตรการอื่นแทนการลงโทษจำคุกมาใช้เป็นทางเลือก ในประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติ). มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี.
- วิวรรธน์ ดำรงกุลนันท์. (2563). *คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์. (2554). แนวทางและความเป็นไปได้ในการนำมามาตรการลงโทษระดับกลาง มาใช้เพื่อเป็นมาตรการทางเลือกในการลงโทษผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรม ทางอาญาของไทย. *วารสารกระบวนการยุติธรรม*, 4(4), 5-30.

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2549). *รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัย เรื่อง ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดชั้นโทษและการนำไปปรับใช้ ในประมวลกฎหมายอาญา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.

สุนันทิพย์ จิตสว่าง และฐิติยา เพชรมณี. (2559) แนวทางการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Monitoring) มาใช้ในการควบคุมตัวผู้กระทำผิดในประเทศไทย. *วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์*, 24(2), 26-50.

ส่วนระบบข้อมูลและสถิติคดี สำนักแผนและงบประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม. (2561). *รายงานงาน สถิติคดีศาลยุติธรรมที่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: ออล พรินท์ เซ็นเตอร์.

_____. (2562). *รายงานงานสถิติคดีศาลยุติธรรมที่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: ออล พรินท์ เซ็นเตอร์.

สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดชุมพร. (2564). *งานสืบเสาะและพินิจ*. 20 เมษายน 2564. สืบค้นจาก <http://www.chumphonprobation.com/index.php/>.

_____. (2564). *ความหมายของการคุมความประพฤติ*. 20 เมษายน 2564. สืบค้นจาก <http://www.chumphonprobation.com/index.php/>.

สำนักงานศาลยุติธรรม. (ม.ป.ป.). *คู่มือการปล่อยชั่วคราวและการบังคับคดีผู้ประกัน ฉบับประชาชน*. กรุงเทพฯ: กองสารนิเทศและประชาสัมพันธ์ สำนักงานศาลยุติธรรม.

_____. (2562). “ประกาศสำนักงานศาลยุติธรรม เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายใน และกำหนด หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานในสำนักงานศาลยุติธรรม (ฉบับที่ 7)” ประกาศ ณ วันที่ 24 เมษายน 2562.

สำนักประธานศาลฎีกา. (2564). *ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข เกี่ยวกับการเรียกประกันหรือหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลย ในคดีอาญา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2562*. 19 เมษายน 2564. สืบค้นจาก <https://opsc.coj.go.th/th/content/page/index/id/202460>.

สำนักแผนงานและงบประมาณ สำนักงานศาลยุติธรรม. (2564). *หนังสือรายงานสถิติคดีของศาล
ทั่วราชอาณาจักรประจำปี พ.ศ. 2562*. 23 มีนาคม 2564. สืบค้นจาก

<https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/2085/iid/196196>.

หนังสือกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ค่วนที่สุด ที่ ขธ 0703.2/9773 ลงวันที่ 27 มีนาคม 2562
เรื่อง “การพิจารณาคดีวันต้องโทษจำคุกให้แก่นักโทษเด็ดขาด โดยมีเงื่อนไขให้ใช้อุปกรณ์
อิเล็กทรอนิกส์” ถึง ผู้ว่าราชการจังหวัด.

หยุด แสงอุทัย. (2556). *กฎหมายอาญา ภาค 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัจฉริยา ชูตินันท์. (2555). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

HG.org legal resources. (2021). *Alford plea*. June 30, 2021. Retrieved from :

<https://www.hg.org/legal-articles/alford-plea-what-is-it-and-which-states-use-it-49755>.

Kentucky general assembly. (2021). *Kentucky revised statutes*. April 15, 2021. Retrieved from :

<https://apps.legislature.ky.gov/law/statutes/chapter.aspx?id=39401>.

legislation.gov.uk. (2021). *Criminal justice act 2003*. April 27, 2021. Retrieved from :

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/contents>.

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวมีนา เฟิงชัย
วัน เดือน ปีเกิด	27 มีนาคม 2530
สถานที่เกิด	อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (จิตวิทยา) เกียรตินิยมอันดับสอง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2554 นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2559
สถานที่ทำงาน	สำนักงานศาลยุติธรรม
ตำแหน่ง	นิติกรปฏิบัติการ

